

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Helena Lotterová

**Trestný čin nebezpečného vyhrožování
podle § 353 tr. zák.**

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce: JUDr. Lukáš Bohuslav, PhD.

Katedra trestního práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 19. 9. 2022

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou práci vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 197 547 znaků včetně mezer.

V Praze dne 19. 9. 2022

Helena Lotterová
diplomant

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu JUDr. Lukáši Bohuslavovi, PhD. za cenné připomínky a čas, který věnoval této práci. Také bych ráda poděkovala své rodině za podporu po celou dobu mého studia.

Obsah

Obsah.....	4
Úvod.....	6
1. Vývoj právní úpravy vyhrožování	8
2. Pojmy	12
2.1. Pojem trestného činu	12
2.1.1. Protiprávnost	12
2.1.2. Obecné znaky	13
2.1.3. Typové znaky	13
2.1.4. Označení činu za trestný	18
2.1.5. Kategorizace a klasifikace trestného činu	19
2.2. Přestupek	20
3. Úprava trestného činu nebezpečného vyhrožování.....	22
3.1. Souvislosti s trestným činem nebezpečného vyhrožování na ústavní a mezinárodní úrovni	22
3.2. Úprava trestného činu nebezpečného vyhrožování v trestních zákonech	22
3.2.1. Charakteristika	23
3.2.2. Základní skutková podstata	23
3.2.3. Kvalifikovaná skutková podstava	27
3.2.4. Vzbuzení důvodné obavy	31
3.2.5. Souhlas poškozeného	34
4. Vztah trestného činu nebezpečného vyhrožování k jiným trestným činům	36
4.1. Souběh trestných činů.....	36
4.1.1. Trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 trestního zákoníku	38
4.1.2. Trestný čin nebezpečného pronásledování podle § 354 trestního zákoníku	38
4.1.3. Trestný čin vydírání podle § 175 trestního zákoníku	40
4.1.4. Trestný čin loupeže podle § 173 trestního zákoníku.....	41
4.1.5. Trestný čin vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 trestního zákoníku	41
4.1.6. Trestný čin výtržnictví podle § 358 trestního zákoníku	41
4.1.7. Některé další případy souběhu trestných činů.....	42
4.2. Faktická konsumpce některými trestnými činy	42

4.3.	Vztah trestného činu nebezpečného vyhrožování k přestupkům.....	43
5.	Sankce	44
5.1.	Tresty ukládané dospělým pachatelům.....	44
5.1.1.	Trest odnětí svobody	46
5.1.2.	Domácí vězení.....	47
5.1.3.	Obecně prospěšné práce	48
5.1.4.	Peněžitý trest	48
5.1.5.	Propadnutí věci.....	49
5.1.6.	Zákaz činnosti	49
5.1.7.	Zákaz pobytu	50
5.1.8.	Další druhy trestů	50
5.2.	Tresty ukládané právnickým osobám	51
5.3.	Ochranná opatření ukládána dospělým pachatelům a právnickým osobám.....	52
5.3.1.	Ochranné léčení.....	53
5.3.2.	Zabezpečovací detence.....	53
5.3.3.	Zabrání věci.....	54
5.3.4.	Zabrání části majetku	54
5.4.	Opatření ukládané mladistvým pachatelům	55
5.4.1.	Výchovná opatření	55
5.4.2.	Ochranná opatření	56
5.4.3.	Trestní opatření	57
6.	Komparace právní úpravy s vybranými státy	58
6.1.	Polsko	58
6.2.	Slovensko.....	61
6.3.	Německo.....	63
6.4.	Rakousko	64
6.5.	Právní úprava v dalších vybraných státech.....	66
7.	Návrhy de lege ferenda	69
	Závěr.....	71
	Seznam použitých zdrojů	73
	Abstrakt	81
	Abstract	82

Úvod

Tématem této práce je trestný čin nebezpečného vyhrožování podle § 353 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.

Toto téma jsem si vybrala pro jeho zajímavost a aktualitu, kdy bylo v době pandemie nezhřídka zmiňováno ve veřejných sdělovacích prostředcích a bylo předmětem několika mediálních kauz.

Cílem této práce je představit podrobný rozbor trestného činu nebezpečného vyhrožování, popsat jeho základní znaky a posoudit právní úpravu v České republice, a to i s ohledem na úpravy zahraniční, zejména za účelem srovnání právní úpravy tuzemské s právními úpravami ve vybraných státech, s důrazem na státy sousedící s Českou republikou, tj. úpravu na Slovensku, v Polsku, Rakousku a Německu.

Práce se skládá ze 7 částí. Pro uvedení do tématu považuji za důležité nejdříve uvést základní stručný historický exkurz, a dále představit dřívější úpravu v České republice, resp. Československu. Vývoji trestného činu nebezpečného vyhrožování se věnuje první část této diplomové práce.

Druhá část práce se zabývá obecnými pojmy, jejichž vymezení považuji za nezbytné pro účely následné charakteristiky trestného činu nebezpečného vyhrožování jako takového.

Ve třetí části, která je těžištěm práce, je dopodrobna pojednáno o skutkové podstatě trestného činu nebezpečného vyhrožování, včetně zohlednění relevantní judikatury. Uvedeno je zařazení trestného činu v rámci právního řádu, resp. jeho úprava v trestním zákoníku, ústavněprávní souvislosti a vliv mezinárodních závazků na současnou úpravu. Dále jsou rozebrány jednotlivé znaky základní skutkové podstaty trestného činu nebezpečného vyhrožování a jeho charakteristika. Trestní zákoník pamatuje i na okolnosti, která představují vážnější porušení právního řádu, tyto jsou vyjádřeny v kvalifikované skutkové podstatě, o které je v části třetí také pojednáno.

Trestný čin nebezpečného vyhrožování je svým objektem, podstatou či znaky blízko některým jiným ustanovením trestního zákoníku, např. trestnému činu vyhrožování s cílem působit na orgán veřejné moci dle § 326 trestního zákoníku, nebo trestnému činu vydírání podle § 175 trestního zákoníku. Vztahu tohoto trestného činu k jiným trestným činům a možnostem jejich souběhu se věnuji ve čtvrté části této práce. Stejně tak se věnuji vztahu k ekvivalentu v rovině správního práva, kterým je přestupek proti občanskému soužití podle § 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích. Vztah k jiným ustanovením trestního zákoníku a kvalifikace činu jako přestupku je také součástí třetí části této práce.

V části páté se budu zabývat sankcemi, které je za spáchání tohoto trestného činu možné uložit. Za trestný čin nebezpečného vyhrožování je dle zákonné dikce možné uložit jak trest odnětí svobody, tak trest zákazu činnosti. Trest odnětí svobody ovšem může být nahrazen

některým z alternativních trestů, zejména peněžitým trestem, trestem obecně prospěšných prací, trestem domácího vězení či podmíněným odsouzením, včetně podmíněného odsouzení s dohledem. Není vyloučeno ani uložení ochranného opatření, a to jak vedle trestu, tak samostatně.

Po představení právní úpravy trestného činu nebezpečného vyhrožování v České republice je předposlední, tedy šestá část, zaměřena na komparaci české právní úpravy s úpravami zahraničními. Pro tyto účely jsem pro podrobnější rozbor zvolila sousední země České republiky, tedy Slovensko, Polsko, Rakousko a Německo. Důraz je kladen především na úpravu Polska a judikaturu polských soudů. Zmíněny jsou okrajově také právní úpravy v dalších státech, jako je např. Španělsko, Francie, Finsko, Norsko či Rusko. Cílem této komparace je zaměřit se na shody a rozdíly české úpravy ve srovnání s právní úpravou těchto jiných států a zamyslet se nad možností případné změny v české úpravě s ohledem na úpravy zahraniční.

Poslední část práce se zabývá úvahami *de lege ferenda*. Osobně se domnívám, že sankce, které lze v České republice za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování uložit, jsou poměrně mírné. Na příkladech států představených v páté části se zamyslím nad jednotlivými úpravami a zaměřím se na to, co by bylo možné v českém trestním zákoníku také přijmout za své, a co je dle mého názoru naopak upraveno vhodněji než v právních předpisech zmíněných států a z jakého důvodu.

Práce vychází z právního stavu ke dni _____ .

1. Vývoj právní úpravy vyhrožování

Kořeny trestní odpovědnosti za vyhrožování jinému sahají do dávné historie. Zmínky o jednání majícím znaky vyhrožování nalezneme již v římském právu, pamatovaly na něj i právní úpravy ve středověku, zejména v germánském právu, později také v Constitutio Criminalis Carolina^{1,2}

V českých zemích, resp. v Rakousko – Uhersku, byl v roce 1852 přijat zákon o zločinech, přečinech a přestupcích³, který byl po vzniku samostatného Československa recipován⁴ a po četných změnách a doplnění byl účinný až do roku 1950. Již v tomto zákoně se objevuje úprava trestného činu nebezpečného vyhrožování. Systematicky byl tento čin zařazen do hlavy 9., která nesla název „O veřejném násilí“. Tato hlava obsahovala celkem 13 případů. Kromě trestného činu nebezpečného vyhrožování byl do této hlavy zařazen např. trestný čin násilného vniknutí do cizího nemovitého statku dle § 83, zlomyslného poškození cizího majetku dle § 85, loupeže lidí dle 90, neoprávněného omezování osobní svobody člověkovy dle § 93, nakládání s člověkem jako s otrokem dle § 95 a trestný čin únosu dle § 96.

Ustanovení § 99 trestního zákoníku stanovilo, že „kdo pohrůžky v § 98 uvedené a takové, že se jí způsobem tam udaným vzbuditi může důvodná obava, užije i jen v tom obmyslu, aby osobu jednotlivou, obec neb okres uvedl ve strach a nepokoj, dopustí se zločinu veřejného násilí nebezpečným vyhrožováním“, přičemž pohrůžka v § 98⁵ sestávala z ublížení na těle, na svobodě, na cti nebo na majetku.

Sankcí za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování podle § 99 byl těžký žalář⁶ v délce trvání od šesti měsíců do tří let. Zákon pamatoval i na skutečnosti přitěžující, kdy trest těžkého žaláře mohl být vyměřen v délce trvání od jednoho roku až do pěti let, a to v případě, kdy poškozenému bylo vyhrožováno po delší čas vraždou nebo zhárstvím, či hrozbou, že škoda, která bude způsobena, přesáhne 60.000,- korun, anebo kdyby pohrůžka směřovala proti celým obcím nebo okresům.

¹ Trestní zákoník vydaný pro Svatou říši římskou z roku 1532.

² WĄSEK, A. *Komentarz, KK – Cześć szczególna*, t. I, wyd. 3, Warszawa 2006, 737 s. ISBN 83-7378-980-3.

³ Zákon č. 117/1852 Ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1. 1. 1927.

⁴ Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého. Čl. 2.

⁵ Ust. § 98 zákona č. 117/1852 Ř.z. upravuje trestný čin nebezpečného vydírání. Již tento zákon rozeznával mezi jednáním spočívajícím ve vyhrožování a vydírání, kdy vydírání bylo chápáno jako jednání, kdy pachatel osobě násilí skutečně učiní, aby ji přinutil k nějakému plnění, dopuštění neb opominutí a případem, kdy k násilí nedojde, ale v úmyslu, aby osoba něco konala, dopustila nebo opomenula, někomu vyhrožuje ublížením na těle, na svobodě, na cti nebo na majetku, přičemž toto vyhrožování může vzbudit důvodnou obavu.

⁶ Trest žaláře byl členěn dle tuhosti na 2 stupně, přičemž 1. stupeň se označoval jako „žalář“, zatímco druhý stupeň jako „těžký žalář“. V obou případech byla pro všechny trestance povinná práce, přihlíželo se ke stupni trestu, k dosavadnímu způsobu zaměstnání a ke vzdělání trestance. S každým odsouzením pro zločin se ze zákona pojily účinky odnětí všech řádů, čestných odznaků, všech veřejných titulů i akademických stupňů a hodností a odnětí práva je znovu nabýt bez povolení prezidenta republiky, ztráta způsobilosti k soudnictví, advokacii a další sankce. V prvním stupni žaláře byly povoleny návštěvy za přítomnosti dozorce, pod podmínkou, že probíhaly v jazyce, kterému dozorce rozuměl, v případě žaláře druhého stupně byly takové návštěvy povolovány pouze v případech zcela zvláštních a důležitých. Trest žaláře mohl být také zpřísněn postem, vykázaním tvrdého lože, přidržením v samovazbě, uzavřením o samotě v temné komůrce či vypovězením ze země po odpykání trestu.

Trestní zákoník z roku 1852 byl nahrazen přijetím zákona č. 86/1950 Sb., trestní zákon, ze dne 12. 7. 1950⁷. V tomto zákoně byl trestný čin nebezpečného vyhrožování zařazen do hlavy třetí – trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, oddílu pátého – jiné trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných. Ustanovení § 185 zmíněného zákona stanoví, že „*kdo v úmyslu vzbudit alespoň u části obyvatelstva nějakého místa strach nebo nepokoj vyhrožuje, že způsobí obecné nebezpečí (§ 190)*“⁸, bude potrestán odnětím svobody až na 2 léta“.

Kromě trestného činu nebezpečného vyhrožování upravuje trestní zákoník z roku 1950 také trestný čin útoku proti skupinám obyvatelů. Tento trestný čin byl zařazen do hlavy první – trestné činy proti republice, oddílu pátého – trestné činy zvláště ohrožující pořádek ve věcech veřejných. Ustanovení § 117 stanoví, že „*kdo užije proti jinému násilí nebo pohrůžku násilí nebo mu způsobí újmu na majetku pro jeho národnost, rasu nebo náboženství, anebo proto, že poškozený je bez vyznání nebo stoupencem lidově demokratického řádu, bude potrestán odnětím svobody až na 2 léta*“⁹. Tato skutková podstata tedy obsahuje jednání spočívající ve vyhrožování násilím z diskriminačních důvodů.

Další změnou bylo přijetí zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon. Tento zákon byl přijat dne 29. 11. 1961, v platnost vstoupil dne 8. 12. 1961, účinný byl od 1. 1. 1962 až do jeho nahrazení aktuálním trestním zákoníkem ke dni 1. 1. 2010. V zákoně č. 140/1961 Sb. byl při jeho přijetí trestný čin nebezpečného vyhrožování jednotlivci vypuštěn, upraveno bylo pouze vyhrožování skupině obyvatel. Ustanovení § 196 znělo: „*kdo skupině obyvatel vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na 1 rok*“¹⁰. Kvalifikovaná skutková podstata upravovala výhrůžku násilím nebo jeho použitím z diskriminačních důvodů, tj. pro jejich politické přesvědčení, národnost, příslušnost k etnické skupině, rase, vyznání nebo proto, že jsou bez vyznání.

Opětovně byla skutková podstata vyhrožování jednotlivci do trestního zákona začleněna novelizací z roku 1965⁹, kdy bylo znění zákona doplněno o ustanovení § 197a, které znělo následovně: „*Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo nápravným opatřením¹⁰ nebo peněžitým trestem.*“ Skutková podstata byla zařazena spolu s ustanovením § 196 pod název „*trestné činy proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci*“, v komentáři¹¹ k zákonu č. 140/1961 Sb. je o tomto trestném

⁷ Zákon nabyl platnosti dne 18. 7. 1950 a účinnosti dne 1. 8. 1950.

⁸ Ust. § 190 zákona č. 86/1950 Sb. upravuje trestný čin obecného nebezpečí, kterým se rozumí jednání, kdy pachatel úmyslně vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví, anebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že způsobí požár nebo povodeň, způsobí škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektřiny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil, nebo se dopustí podobného obecně nebezpečného jednání.

⁹ Zákon č. 56/1965 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 140/1961 Sb. Článek II bod 7.

¹⁰ Trest nápravného opatření spočíval ve výkonu práce za podmínek stanovených soudem, přičemž 10-25% z odměny za práci připadalo státu, výši srážek určoval soud. Tento trest byl vykonáván na svobodě a mohl být uložen v délce trvání od 2 měsíců do 1 roku. Pokud v době trvání nápravného opatření odsouzený nevedl řádný život, soud mohl přeměnit trest nápravného opatření na trest odnětí svobody, kdy se dva dny nevykonaného nápravného opatření počítaly za jeden den trestu odnětí svobody. Byl-li trest vykonán, hledělo se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.

¹¹ ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář*. II. Díl. 6., doplněné a přepracované vydání. Praha: C. H. Beck, 2004, 1187 - 1189 s. ISBN 80-7179-896-7.

činu pojednáno jako o trestném činu „vzbuzení důvodné obavy“. Trest nápravného opatření byl zrušen v roce 1990 s novelou zákona č. 175/1990 Sb., kterou se mění a doplňuje trestní zákon, a slova „nebo nápravným opatřením“ byla z ustanovení § 197a vypuštěna.

Novelou trestního zákona č. 134/2002, kterou se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, byl k základní skutkové podstatě přidán druhý odstavec, který představoval kvalifikovanou skutkovou podstatu a zněl „odnětím svobody až na dvě léta bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1 na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti.“ Toto ustanovení reflektovalo závazky vyplývající z evropského práva¹², které vyplývají z Rezoluce Evropské unie o ochraně svědků v boji proti mezinárodní organizované kriminalitě z 23. 11. 1995. Ustanovení naplňuje požadavek, aby zvýšené ochrany požívali svědkové, znalci a tlumočníci, pokud je čin namířen proti nim pro plnění jejich povinnosti¹³, tedy při plnění jejich „povinnosti svědka, znalce a tlumočnicka v řízení před soudem (v trestním i občanském soudním řízení), v řízení před státním zastupitelstvím, v řízení před policejním orgánem, zejména ve vyšetřování prováděném Službou kriminální policie, ..., pokud konají přípravné řízení podle trestního řádu, anebo v řízení před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny.“¹⁴ K pojům svědek, znalec a tlumočník viz. 3.2.3. této práce.

Posledním přijatým kodexem byl již dříve zmíněn zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník. Přijat byl dne 8. 1. 2009, platným je od 9. 2. 2009 a účinnosti nabyl k 1. 1. 2010. Trestný čin nebezpečného vyhrožování byl zařazen ve zvláštní části do hlavy X., pojmenované trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných. Dle důvodové zprávy¹⁵ jsou do této hlavy zařazeny trestné činy, jejichž účelem je ochrana širokého spektra „společenských vztahů, zájmů a hodnot, které jsou nezbytné k tomu, aby stát budovaný na principech demokracie a zákonnosti mohl bezchybně vykonávat svoje funkce v zájmu veřejnosti“. Jedná se „o trestné činy, které přímo nebo nepřímo ohrožují řádnou činnost orgánů státu, územní samosprávy, jiných orgánů veřejné moci nebo jinak ohrožují pořádek ve věcech veřejných, zejména nerušené fungování orgánů státní správy, orgánů územní samosprávy, soudů a ostatních orgánů veřejné moci, důsledné uplatňování zákonnosti, výkon pravomoci úředních osob (dříve „veřejných činitelů“), čistotu veřejného života a ochranu obecných zájmů i práv a svobod jednotlivců v rámci veřejného pořádku“. Skutkové podstaty upraveny v hlavě desáté jsou rozčleněny dle druhových objektů trestných činů do osmi dílů, trestný čin nebezpečného vyhrožování je upraven v díle pátém, který nese název „trestné činy narušující soužití lidí“.

Dle důvodové zprávy trestné činy upraveny v díle pátém „chrání veřejný pořádek proti jednání, které z důvodu národnostního, rasového, etnického, náboženského, třídního, příslušnosti k určité skupině osob, anebo z důvodu omezování práv a svobod jejich příslušníků

¹² Jedná se o jednu z mnoha změn v českém právním řádu související s přípravou České republiky pro vstup do Evropské unie.

¹³ Důvodová zpráva k zákonu č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴ ŠÁMAL, P., PŮRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář*. II. díl. Op. Cit. 1188 s.

¹⁵ Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

nebo jednotlivců narušuje občanské soužití občanů výkonem násilí, vyhrožováním, podněcováním k nenávisti, hanobícími projevy nebo jinými podobnými projevy.“

Základní skutková podstata trestného činu nebezpečného vyhrožování zní následovně: „*Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.* Ačkoli došlo ke změně oproti předchozí úpravě ve výčtu sankcí, které je možné uložit z peněžitého trestu na trest zákazu činnosti, v praxi i nadále bude možné peněžitý trest za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování uložit. K trestním sankcím, které lze za spáchání tohoto trestného uložit viz 5. část této práce.

Do kvalifikované skutkové podstaty byly doplněny další okolnosti podmiňující použití vyšší sazby. Jedná se o spáchání trestného činu jako člen organizované skupiny, vůči dítěti nebo těhotné ženě, se zbraní, na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. Spáchání trestného činu na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinností je i nadále součástí kvalifikované skutkové podstaty trestného činu nebezpečného vyhrožování.

Poslední změnou byla konkretizace kvalifikované skutkové podstaty¹⁶, která vedla k současnému znění ustanovení § 353 trestního zákoníku upravujícího nebezpečné vyhrožování, které nyní zní:

Odst. 1.: „*Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.*“

Odst. 2.: „*Odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti bude pachatel potrestán, spáchá-li čin uvedený v odstavci 1*

a) jako člen organizované skupiny,

b) vůči dítěti nebo těhotné ženě,

c) se zbraní,

d) na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinností, nebo

e) na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání, postavení nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.“

¹⁶ Zákon č. 306/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a některé další zákony. Čl. I bod 9.

2. Pojmy

Předtím, než přistoupím k samotnému vymezení trestného činu nebezpečného vyhrožování, kterým se zabývá třetí část této práce, považuji za nutné vymezit některé obecné pojmy, se kterými budu dále pracovat. Cílem této části práce je pouze základní vymezení jednotlivých nejdůležitějších pojmů, a to pro účely následného posouzení zkoumané problematiky.

2.1. Pojem trestného činu

Jelikož se tato práce zabývá trestným činem nebezpečného vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku, považuji za nezbytné vymezit samotný pojem trestného činu.

Trestný čin je trestním zákoníkem definován v § 13 odst. 1 jako „protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný, a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně.“

Další, učebnicová definice stanoví, že trestným činem je „protiprávní čin, který konkrétně vykazuje trestním zákonem (...) diferencovaně stanovený typový charakter a stupeň jeho společenské škodlivosti vyjádřený v jeho skutkové podstatě pomocí znaků subjektu, objektivní stránky, objektu a subjektivní stránky, za něž tento zákon stanoví trest, ochranné opatření nebo opatření.“¹⁷

Každý trestný čin tedy musí naplnit tyto znaky: protiprávnost, formální označení v zákoně za trestný čin, obecné znaky a typové znaky.

2.1.1. Protiprávnost

Protiprávností rozumíme „rozpor s právní normou v rámci právního řádu.“ Protiprávnost může být jak formální, tak materiální. Z formálního hlediska se jedná o „rozpor s právním řádem jako celkem“. Materiální hledisko vyjadřuje, že „jednání má být pro společnost natolik škodlivé, aby na něj reagovala prostředky trestního práva“.¹⁸

Trestným činem tedy může být pouze jednání, které je v rozporu s právním řádem, tedy jednání právním řádem zakázané. Ústava České republiky stanoví, že „každý občan může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“¹⁹. Obdobně Listina základních práv a svobod stanoví, že „každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá“²⁰. Ačkoli Ústava používá pojem „občan“, tedy užší pojem než pojem „každý“, je nutné toto ustanovení interpretovat v souvislosti s ustanovením Listiny základních práv a svobod, z čehož vyplývá, že z působnosti tohoto ustanovení nejsou vyňaty žádné osoby a tento článek se vztahuje také na ty osoby, které nejsou občany České republiky. Při výkladu těchto ustanovení je potřeba mít

¹⁷ KRATOCHVÍL, V. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, 176 – 177 s. ISBN 978-80-7179-082-2.

¹⁸ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 7. vydání. Praha: Leges, 2019, 136 s. ISBN 978-80-7502-380-3.

¹⁹ Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Čl. 2 odst. 4.

²⁰ Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Čl. 2 odst. 3.

na paměti ve smyslu čl. 10 Ústavy²¹, že se tyto zásady nevztahují pouze na zákony, ale také na ratifikované mezinárodní smlouvy.²²

Ne každý protiprávní čin je trestným činem. K trestnosti činu je kromě kritéria protiprávnosti potřeba naplnit také znaky uvedené v trestním zákoně, a to obecné znaky a typové znaky. Typové znaky jsou vyjádřeny ve skutkové podstatě toho kterého trestného činu, tj. znaky skutkové podstaty trestného činu.

2.1.2. Obecné znaky

Mezi obecné znaky, které jsou u subjektu, resp. pachatele, požadovány, obecně řadíme věk a přičetnost. Ustanovení § 25 trestního zákoníku stanoví, že ten „*kdo v době spáchání činu nedovršil patnáctý rok věku, není trestně odpovědný.*“

Nepřičetným pachatelem je dle § 26 trestního zákoníku ten, „*kdo pro duševní poruchu v době spáchání činu nemohl rozpoznat jeho protiprávnost nebo ovládat své jednání*“, tedy osoba, která v době činu neměla schopnost rozpoznávací či ovládací. Nepřičetnost v době spáchání činu vylučuje trestní odpovědnost. Nepřičetnost je třeba posuzovat v konkrétním případě a s ohledem na povahu a závažnost daného trestného činu.²³ Zákon dále odlišuje v následujícím ustanovení, tj. § 27 trestního zákoníku, pojem zmenšené přičetnosti, kdy pachatel měl v době činu schopnost rozpoznávací nebo ovládací podstatně sníženou. Zmenšená přičetnost nevylučuje trestní odpovědnost, může mít ovšem význam při ukládání trestu.²⁴

V případě mladistvých pachatelů je pro vznik trestní odpovědnosti také zapotřebí naplnit znak rozumové a mravní vyspělosti. Pojem rozumové a mravní vyspělosti dále rozvádím u pojednání o pachateli trestného činu v rámci subjektu trestného činu.

2.1.3. Typové znaky

Typové znaky trestného činu jsou vyjádřené ve skutkové podstatě trestného činu. Skutkovou podstatou trestného činu rozumíme „*souhrn jeho typových znaků, které na jedné straně vyjadřují typovou škodlivost daného druhu trestného činu pro společnost a na druhé straně odlišují tento druh trestného činu od jiných druhů trestných činů.*“²⁵ Skutková podstata tedy vyjadřuje „*soubor znaků, z nichž je patrné, o který trestný čin se jedná.*“²⁶

²¹ Článek 10 Ústavy stanoví, že „*vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva.*“

²² RYCHETSKÝ, P.; LANGÁŠEK, T.; HERC, T.; MLSNA, P.; a kol. *Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. s. 17. ISBN 978-80-7478-809-3.

²³ V praxi může dojít k případu tzv. „parciální nepřičetnosti“, která vyjadřuje, že pachatel může mít schopnost rozpoznávací či ovládací ve vztahu k určitému trestnému činu, ale k jinému nikoli.

²⁴ Dle ustanovení § 40 trestního zákoníku v případě, že pachatel jednal ve stavu zmenšené přičetnosti, kterou si ani z nedbalosti nepřivodil vlivem návykové látky, soud přihlédne k této okolnosti při stanovení druhu trestu a jeho výměry. Pokud má soud za to, že vzhledem ke zdravotnímu stavu pachatele jednajícího dle předchozí věty by bylo možné za současného uložení ochranného léčení dosáhnout možnosti jeho nápravy i trestem kratšího trvání, sníží trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby a zároveň uloží ochranné léčení.

²⁵ ŠAMAL, P., GRIVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J. VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné.* 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022, 106 s. ISBN 978-80-7598-764-8.

²⁶ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 2019. Op. cit. 168 s.

Skutkové podstaty trestného činu lze různě třídit. Za základní členění považuji členění podle závažnosti, kdy se skutkové podstaty člení na základní, kvalifikované a privilegované.

Základní skutková podstata uvádí „*znaky běžného typu daného trestného činu a bývají uvedeny zpravidla v prvních odstavcích příslušných ustanovení.*“ Kvalifikovaná skutková podstata je tvořena „*znaky základní skutkové podstaty a nějakým dalším znakem, který typizuje vyšší stupeň závažnosti (škodlivosti, nebezpečnosti) činů jím charakterizovaných pro společnost.*“ Základní skutková podstata je vždy součástí kvalifikované skutkové podstaty. Zvláštním případem je skutková podstata privilegovaná, která charakterizuje „*trestné činy menší typické závažnosti než skutkové podstaty základní (jsou zde okolnosti, které snižují nebezpečnost činu pro společnost).*“²⁷

Mezi typové znaky trestného činu se řadí objekt, objektivní stránka, subjekt a subjektivní stránka trestného činu. Jedná se o obligatorní znaky skutkové podstaty trestného činu, v případě, že některý z těchto znaků chybí, nejedná se o trestný čin a trestní odpovědnost nenastává.

Objektem rozumíme určité společenské zájmy, proti kterým trestný čin směřuje. Objekt trestného činu lze členit podle chráněných zájmů na objekt obecný, druhový a individuální.

Obecným objektem rozumíme „*souhrn nejdůležitějších vztahů, zájmů a hodnot, které chrání trestní zákon.*“²⁸ Byl vyjádřen v ustanovení § 1 zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon, který stanovil, že „*účelem trestního zákona je chránit zájmy společnosti, ústavní zřízení České republiky, práva a oprávněné zájmy fyzických a právnických osob.*“ „*Jeho význam spočívá v tom, že shrnuje veškeré zájmy, které je třeba chránit, a tím určuje rozsah potřebné právní úpravy v trestním zákoně.*“²⁹

Druhovým neboli skupinovým objektem rozumíme skupinu trestných činů se společnými druhovými rysy jednotlivých individuálních objektů. Jedná se o příbuzné chráněné zájmy, které patří do obdobné oblasti. Obvykle jsou seskupeny do jedné hlavy či do jednoho oddílu ve zvláštní části trestního zákoníku.³⁰ Například druhovým objektem trestných činů uvedených v hlavě I. zvláštní části trestního zákoníku, která nese název „*trestné činy proti životu a zdraví*“, bude zájem na ochraně života a zdraví, v případě trestných činů uvedených v hlavě IV., trestné činy proti rodině a dětem, je druhovým objektem zájem na ochraně rodiny a ochraně dětí.

Individuálním objektem je jednotlivý zájem, který je chráněn tím kterým ustanovením. Například v případě trestného činu vraždy podle § 140 trestního zákoníku je individuálním objektem zájem na ochraně života. Individuální objekt je obligatorním znakem skutkové podstaty trestného činu.

²⁷ Tamtéž. 172-174 s.

²⁸ JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 3. přepracované a aktualizované vydání. Praha: Linde Praha, a. s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořínkové a Jana Tuláčka, 2008. 151 s. ISBN 978-80-7201-696-9.

²⁹ Tamtéž.

³⁰ Tamtéž.

Dále lze objekt trestného činu členit např. na objekt primární a sekundární³¹, nebo na objekty vyjádřené kumulativně či alternativně³².

Od objektu trestného činu je potřeba odlišovat předmět útoku. Předmětem útoku mohou být lidé nebo věci, na které pachatel bezprostředně útočí. Předmět útoku je na rozdíl od objektu pouze fakultativním znakem skutkové podstaty trestného činu.

Dalším obligatorním znakem skutkové podstaty trestného činu je objektivní stránka. Objektivní stránka skutkové podstaty trestného činu vyjadřuje vztah mezi jednáním a jeho následkem, charakterizuje způsob spáchání trestného činu. Jednáním rozumíme projev vůle pachatele ve vnějším světě.

Jednat lze jak konáním, tak opomenutím, na základě čehož rozlišujeme delikty komisivní a omisivní. Trestní odpovědnost nevznikne v případě, že jednání není projevem vůle, ale pohyb vznikne např. reflexními pohyby či bez vůle jednatelova jako tzv. *vis absoluta*. Naopak za jednání z hlediska objektivní stránky trestného činu bude považováno jednání např. v nutné obraně či krajní nouzi, a také případ, kdy jedná osoba mladší patnácti let či osoba nepříčetná.

Následkem rozumíme porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem. V závislosti na to, zda se jedná o porušení nebo ohrožení chráněného zájmu rozlišujeme delikty poruchové a ohrožovací. V případě poruchových trestných činů je následkem určitá porucha³³, v případě ohrožovacích trestných činů je následkem pouze nebezpečí vzniku poruchy, ke které nedojde³⁴.

Mezi jednáním pachatele a následkem takového jednání musí být příčinná souvislost. Příčinná souvislost musí být také mezi jednáním a následkem podmiňujícím použití vyšší trestní sazby. V případě, že příčinná souvislost mezi jednáním pachatele a následkem jednání nevznikne, nemůže vzniknout ani trestní odpovědnost za trestný čin.

Kromě obligatorních znaků objektivní stránky skutkové podstaty trestného činu, kterými jsou jednání, následek a příčinná souvislost mezi nimi, mohou být ve skutkové podstatě stanoveny také fakultativní znaky objektivní stránky. Fakultativní znaky nemusí být stanoveny vždy, ale v případě, že jsou stanoveny, musí být naplněny, stávají se tedy obligatorními. Fakultativními

³¹ Primárním objektem jsou zájmy, proti nimž útok bezprostředně směřuje. Sekundárním objektem rozumíme zájmy, které jsou trestným činem zasaženy pouze nepřímo.

³² O objektech trestného činu vyjádřených kumulativně nebo alternativně lze hovořit, pokud ustanovení obsahuje více primárních objektů. V případě kumulativně vyjádřených objektů musí čin směřovat proti všem objektům, které dané ustanovení chrání, naopak v případě alternativního objektu postačí, kdy čin směřuje proti některému z objektů toho kterého trestného činu.

³³ Příkladem poruchového trestného činu je např. trestný čin vraždy podle § 140 trestního zákoníku nebo trestný čin znásilnění podle § 185 trestního zákoníku. Trestné činy poruchové v úpravě trestního zákoníku oproti ohrožovacím trestným činům převažují.

³⁴ Příkladem ohrožovacího trestného činu je např. přečin ohrožení pod vlivem návykové látky podle § 274 trestního zákoníku nebo trestný čin obecného ohrožení podle § 272 trestního zákoníku.

znaky může být např. doba spáchání činu³⁵, místo spáchání činu³⁶, účinek³⁷, prostředek spáchání³⁸ či hmotný předmět útoku³⁹.

Dalším znakem je subjekt trestného činu, resp. pachatel. V případě subjektu zkoumáme, zda se jedná o subjekt obecný, konkrétní či speciální neboli zvláštní, u pachatele navíc zkoumáme věk, přičetnost a v případě mladistvých rozumovou a mravní vyspělost. Pachatelem trestného činu může být jak osoba fyzická, tak osoba právnická.

Pachatelem trestného činu je dle § 22 trestního zákoníku ten, kdo svým jednáním naplnil znaky skutkové podstaty trestného činu (tj. typové znaky), jeho pokusu nebo přípravy, je-li trestná. Pachatelem je dále ten, kdo k provedení činu užil jiné osoby, která není trestně odpovědná pro nedostatek věku, nepřičetnost, omyl (pachatel jednal jako tzv. nepřímý pachatel) anebo proto, že osoba jednala v nutné obraně, krajní nouzi či jiné okolnosti vylučující protiprávnost, sama nejednala nebo nejednala zaviněně. Pachatelem je i ten, kdo k provedení činu užil osoby, která nejednala ve zvláštním úmyslu či z pohnutky předpokládané zákonem, v takovém případě ale není vyloučena trestní odpovědnost této osoby za jiný trestný čin, který tímto jednáním spáchala.

Trestný čin může spáchat také mladistvý pachatel. Mladistvým dle dikce § 2 odst. 1 písm. c) zákona o soudnictví ve věcech mládeže⁴⁰ rozumíme osobu, která v době spáchání činu dovršila patnáctý rok a nepřekročila osmnáctý rok, přitom se má za to, že mladistvým je i ten, kdo v době spáchání činu dovršil patnáctý rok, ale u něhož není možné bez důvodné pochybnosti určit, že v době spáchání činu překročil osmnáctý rok věku.

V případě mladistvých pachatelů je pro vznik trestní odpovědnosti také zapotřebí naplnit znak rozumové a mravní vyspělosti. Pokud mladistvý v době spáchání činu nedosáhl takové rozumové a mravní vyspělosti, aby byl schopen rozpoznat protiprávnost činu nebo ovládnout své jednání, není za tento čin trestně odpovědný. V případě, že mladistvý pachatel není trestně odpovědný a dopustí se činu jinak trestného, lze vůči němu dle ustanovení § 5 zákona o soudnictví ve věcech mládeže vedle opatření ukládaných mladistvým pachatelům použít postupy a opatření, které jsou uplatňovány u dětí mladších patnácti let.⁴¹

³⁵ Např. u trestného činu vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 142 trestního zákoníku je jako doba spáchání činu stanoveno „*při porodu nebo bezprostředně po něm*“.

³⁶ Např. u trestného činu poškození vodního zdroje podle § 294a trestního zákoníku je způsobení škody omezeno na „*vodní zdroj, u něhož je stanoveno ochranné pásmo*“.

³⁷ Např. smrt u trestného činu vraždy podle § 140 trestního zákoníku.

³⁸ Např. u trestného činu vydírání podle § 175 trestního zákoníku odst. 2 písm. c) spáchá čin se zbraní.

³⁹ Např. dítě u trestného činu zneužití dítěte k výrobě pornografie podle § 193 trestního zákoníku.

⁴⁰ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.

⁴¹ Dle ustanovení § 93 zákona č. 218/2003 Sb., může soud pro mládež uložit dítěti mladšímu patnácti let tato opatření: výchovnou povinnost, výchovné omezení, napomenutí s výstrahou, zařazení do terapeutického, psychologického nebo jiného vhodného výchovného programu ve středisku výchovné péče, dohled probačního úředníka, ochrannou výchovu, ochranné léčení.

Trestný čin spáchaný mladistvým se dle § 6 zákona o soudnictví ve věcech mládeže označuje jako provinění, přičemž nestanoví-li zákon o soudnictví ve věcech mládeže jinak, použije se pro posouzení provinění spáchaného mladistvým trestní zákoník.

Pachatelem trestného činu může být při splnění zákonných podmínek také právnická osoba. Právnická osoba může být pachatelem všech trestných činů ve smyslu trestního zákoníku, s výjimkou trestných činů taxativně vyjmenovaných v ustanovení § 7 zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.⁴²

Právnická osoba je pachatelem, pokud je čin spáchán taxativně vyjmenovanými osobami a pokud jí lze přičítat porušení nebo ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem způsobem v takovém zákoně uvedeném.

Takovým trestným činem je dle ustanovení § 8 zákona o trestní odpovědnosti právnických osob protiprávní čin spáchaný v jejím zájmu nebo v rámci její činnosti, pokud tak jednal statutární orgán nebo člen statutárního orgánu, nebo jiná osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která je oprávněna jménem nebo za právnickou osobu jednat, osoba ve vedoucím postavení v rámci právnické osoby, která u této právnické osoby vykonává řídicí či kontrolní činnost, osoba, která vykonává rozhodující vliv na řízení této právnické osoby, pokud její jednání bylo alespoň jednou z podmínek vzniku následku zakládajícího trestní odpovědnost právnické osoby, nebo zaměstnanec nebo osoba v obdobném postavení při plnění pracovních úkolů.

Právnické osobě lze přičítat spáchání trestného činu, pokud byl čin spáchán jednáním vyjmenovaných orgánů právnické osoby nebo zaměstnancem na podkladě rozhodnutí, schválení nebo pokynu orgánů právnické osoby nebo uvedených osob anebo proto, že orgány právnické osoby nebo uvedené osoby neprovedly takové opatření, které měly provést podle právních předpisů nebo které po nich lze spravedlivě požadovat, zejména neprovedly povinnou nebo potřebnou kontrolu nad činností zaměstnanců nebo jiných osob, jimž jsou nadřizeny, anebo neučinily nezbytná opatření k zamezení nebo odvrácení následků spáchaného trestného činu.

Právnická osoba je pachatelem i tehdy, pokud k jednání naplňující znaky trestného činu, které spáchala vyjmenovaná osoba a které je přičitatelné právnické osobě, došlo před vznikem právnické osoby, pokud právnická osoba vznikla, ale soud rozhodl o neplatnosti právnické osoby, právní úkon, který měl založit oprávnění k jednání za právnickou osobu je neplatný, nebo neúčinný, nebo pokud jednající fyzická osoba není za takový trestný čin trestně odpovědná.

Právnická osoba se trestní odpovědnosti zproští, pokud vynaložila veškeré úsilí, které na ni bylo možno spravedlivě požadovat, aby spáchání protiprávního činu zabránila.

⁴² Právnická osoba nemůže spáchat např. trestný čin zabití podle § 141 trestního zákoníku, trestný čin účasti na sebevraždě podle § 144 trestního zákoníku, soulože mezi příbuznými podle § 188 trestního zákoníku, týrání osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku, trestný čin násilného překročení státní hranice podle § 339 trestního zákoníku, nebo trestný čin opilství podle § 360 trestního zákoníku. Jedná se o delikty, jejichž pachatelem právnická osoba z logiky věci ani být nemůže.

Trestní odpovědnost právnické osoby není dotčena trestní odpovědností fyzických osob a trestní odpovědnost fyzických osob není dotčena trestní odpovědností právnické osoby.

Dle následujících ustanovení je pachatelem i právnická osoba, která k provedení činu užila jiné právnické nebo fyzické osoby. Trestní odpovědnost právnické osoby přechází na všechny její právní nástupce.

Kromě obecných znaků, které musí pachatel splňovat, uvedených výše, tj. věku, přičetnosti příp. rozumové a mravní vyspělosti u mladistvých, se může ve skutkové podstatě trestného činu objevit konkretizace subjektu, kdy pouze tento zvláštní subjekt může daný trestný čin spáchat. V takovém případě hovoříme o konkrétním či speciálním subjektu. Tyto subjekty jsou charakterizovány zvláštními vlastnostmi, postavením či zvláštní způsobilostí pachatele. Některé trestné činy tak mohou být spáchány pouze např. úřední osobou⁴³, matkou⁴⁴, řidičem dopravního prostředku⁴⁵, občanem⁴⁶, dlužníkem⁴⁷ či věřitelem⁴⁸. V případech, kdy subjekt není konkretizován konkrétním či speciálním subjektem, hovoříme o subjektu obecném.

Posledním obligatorním znakem skutkové podstaty trestného činu je subjektivní stránka. Subjektivní stránka trestného činu „obsahuje soubor znaků, které charakterizují psychiku pachatele ve vztahu k trestnému činu.“⁴⁹

Obligatorním znakem subjektivní stránky je zavinění. Rozlišujeme dvě formy zavinění, a to úmysl a nedbalost. Úmysl obsahuje složku vědění a složku volní, nedbalost pouze složku vědění. Úmysl lze dále členit na úmysl přímý, tedy kdy pachatel věděl, že svým jednáním způsobí následek předvídaný trestními zákony a chtěl tak učinit, a úmysl nepřímý, kdy věděl, že svým jednáním následek předvídaný trestními zákony může způsobit, a pro případ, že se tak stane, byl s tímto srozuměn. Nedbalost lze členit na nedbalost vědomou, kdy pachatel věděl, že může způsobit následek předvídaný trestním zákonem, avšak spoléhal na to, že se tak nestane, a nedbalost nevědomou, kdy pachatel nevěděl, že svým jednáním způsobí následek předvídaný trestními zákony, ačkoli to vědět měl a mohl.

Zavinění se nemusí vztahovat na právní posouzení skutku a jeho trestnost, protiprávnost a společenskou škodlivost. Pachatel nemusí vědět o trestnosti svého činu.⁵⁰ Speciálním případem je trestný čin opilství dle § 360 trestního zákoníku, kdy se zavinění vztahuje pouze na uvedení se do stavu nepřičetnosti, nikoli na jednání v tomto stavu uskutečněná.⁵¹

2.1.4. Označení činu za trestný

Podle § 12 odst. 1 trestního zákoníku pouze trestní zákon vymezuje trestné činy a pouze trestní zákon může stanovit sankce, které lze za jejich spáchání uložit. Také dle článku 39

⁴³ Např. trestný čin zneužití pravomoci úřední osoby podle § 329 trestního zákoníku.

⁴⁴ Např. trestný čin vraždy novorozeného dítěte matkou podle § 142 trestního zákoníku.

⁴⁵ Trestný čin neposkytnutí pomoci řidičem dopravního prostředku podle § 151 trestního zákoníku.

⁴⁶ Např. trestný čin vlastizrady podle § 309 trestního zákoníku.

⁴⁷ Trestný čin zvýhodnění věřitele podle § 223 trestního zákoníku.

⁴⁸ Trestný čin pletich v insolvenčním řízení podle § 223 trestního zákoníku.

⁴⁹ JELÍNEK. J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 2019. Op. cit. 229 s.

⁵⁰ Dle zásady *ignorantia legis non excusat* neboli *neznalost zákona neomlouvá*.

⁵¹ JELÍNEK. J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 2019. Op. cit. 235-236 s.

Listiny základních práv a svobod „*jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit.*“ Jedná se o vyjádření zásady zákonnosti.

Trestní zákoník dále stanoví, že trestněprávní důsledky „*lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých, ve kterých nepostačuje uplatnění odpovědnosti podle jiného právního předpisu.*“ Jedná se o vyjádření zásady subsidiarity trestní represe, která je jakýmsi materiálním korektivem, prostředkem k odstranění tvrdosti v případech, kdy jsou sice formálně naplněny znaky trestného činu, ale není dosaženo ani dolní hranice společenské škodlivosti⁵², a postačí uplatnění odpovědnosti podle jiného předpisu, zejména odpovědnosti za přestupky.

Společenská škodlivost je určována zejména významem konkrétního chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsobem provedení činu⁵³, jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele⁵⁴, mírou jeho zavinění⁵⁵, pohnutkou, záměrem nebo cílem. Všechna tato hlediska je nutné posuzovat jak jednotlivě, tak ve vzájemných souvislostech.⁵⁶ Subsidiarita trestní represe je zásadou, nikoli konkrétní normou, proto ji nelze aplikovat přímo, ale zásadně pouze prostřednictvím jednotlivých norem trestního práva. Nelze ji řešit v obecné poloze, ale je ji třeba posoudit v konkrétním případě u každého spáchaného méně závažného jednání. Uplatnit se může v případě, kdy daný skutek „*z hlediska spodní hranice trestnosti neodpovídá běžně se vyskytujícím trestným činům dané skutkové podstaty.*“⁵⁷ Na zásadu subsidiarity trestní represe navazuje princip trestního práva jako prostředku „*ultima ratio*“, tedy jako nejzazšího prostředku, kdy nepostačuje uplatnění trestní odpovědnosti podle jiných předpisů.

2.1.5. Kategorizace a klasifikace trestného činu

Kategorizace trestných činů, pokud ohlédneme od varianty ve formě monopartice, tedy určité „nulové“ varianty, má tradičně podobu bipartice či tripartice, případně kvadripartice.⁵⁸ Monopartice má podobu jednoho soudně trestného deliktu, pokud má podobu dvou kategorií soudně trestných deliktů, hovoříme o bipartici, v případě tří kategorií se jedná o tripartici⁵⁹ a v případě čtyř kategorií o kvadripartici. České trestní právo je od přijetí zákona č. 40/2009 Sb. založeno na variantě bipartice, kdy jsou trestné činy členěny na přečiny a zločiny.

Přečinem rozumíme všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let. Zločinem jsou

⁵² Pojem společenská škodlivost nahradil s přijetím nového trestního zákoníku č 40/2009 Sb. pojem společenská nebezpečnost, který byl užíván předchozí právní úpravou.

⁵³ Např. pokud byl čin spáchán zvláště surovým nebo trýznivým způsobem.

⁵⁴ Např. pokud jde o mladistvého pachatele, pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, dříve netrestaný pachatel, který před spácháním činu vedl řádný život.

⁵⁵ Zda se jednalo o úmysl přímý, nepřímý, nebo nedbalost vědomou či nevědomou, příp. o hrubou nedbalost.

⁵⁶ NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní právo hmotné*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. 73-76s. ISBN 978-80-7380-651-4.

⁵⁷ Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012.

⁵⁸ KRATOCHVÍL, V. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009, 156 s. ISBN 978-80-7400-042-3.

⁵⁹ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 2019. Op. cit. 149 s.

všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny, jedná se tedy o negativní vymezení. Dále trestní zákoník rozlišuje zvlášť závažné zločiny, kterými jsou dle ustanovení § 14 trestního zákoníku ty úmyslně trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let. Zvlášť závažné zločiny nejsou považovány za třetí kategorii, ale spíše pouhou subkategorii zločinů, nelze tedy hovořit o tripartici.

Pokud členíme trestné činy na přečiny, zločiny a zvlášť závažné zločiny, jedná se o členění trestného činu podle jeho závažnosti. Dále lze trestný čin členit např. dle způsobu jednání na trestné činy omisivní⁶⁰, tedy spáchané opomenutím a trestné činy komisivní, tedy spáchané konáním, dle formy zavinění členíme trestné činy na trestné činy úmyslné a nedbalostní, dle vývojových stádií na přípravu⁶¹, pokus⁶² a dokonáný trestný čin, dle druhu následku na trestné činy ohrožovací, jejichž následkem je ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem a na trestné činy poruchové, jejichž následkem je porušení zájmu chráněného trestním zákonem. Specifické členění je z časového hlediska, kdy se jedná o páchání trestné činnosti po delší dobu. Z časového hlediska lze trestné činy členit na pokračování v trestném činu⁶³, trestné činy trvající⁶⁴ a trestné činy hromadné⁶⁵. Kategorii členění je ovšem více, pro účely této práce ovšem považuji považuju tento výčet jako dostačující.

2.2. Přestupek

Od trestného činu je třeba odlišovat správní delikty, zejména přestupky. Dle ustanovení § 5 přestupkového zákona⁶⁶ je přestupkem „*společensky škodlivý protiprávní čin, který je v zákoně za přestupek výslovně označen a který vykazuje znaky stanovené zákonem, nejde-li o trestný čin*“.

Pachatelem přestupku může být jak osoba fyzická, podnikající fyzická osoba, tak osoba právnická.

⁶⁰ Omisivní trestné činy se dále člení na pravé omisivní a nepravé omisivní trestné činy. Pravé omisivní trestné činy lze spáchat pouze opomenutím obecné povinnosti konat, zatímco nepravé omisivní trestné činy jsou spáchány opomenutím zvláštní povinnosti konat.

⁶¹ Dle ust. § 20 odst. 1 trestního zákoníku příprava trestné činu spočívá v jednání, které záleží v úmyslném vytváření podmínek pro spáchání zvlášť závažného zločinu, zejména v jeho organizování, opatrování nebo přizpůsobování prostředků nebo nástrojů k jeho spáchání, ve spolčení, srocení, v návodu nebo pomoci k takovému zločinu. Příprava je trestná pouze v případě, pokud to trestná zákon u příslušného trestného činu výslovně stanoví a pokud nedošlo k pokusu ani dokonání zvlášť závažného činu.

⁶² Dle ust. § 21 odst. 1 trestního zákoníku pokusem rozumíme jednání, které bezprostředně směřuje k dokonání trestného činu a jehož se pachatel dopustil v úmyslu trestný čin spáchat, pokud k dokonání trestného činu nedošlo.

⁶³ Dle ust. § 166 trestního zákoníku se pokračováním v trestném činu rozumí takové jednání, jehož jednotlivé dílčí útoky vedené jednotným záměrem naplňují, byť i v souhrnu, skutkovou podstatu stejného trestného činu, jsou spojeny stejným nebo podobným způsobem provedení a blízkou souvislostí časovou a souvislostí v předmětu útoku.

⁶⁴ Trestnými činy trvajícíchmi rozumíme takové činy, kdy pachatel způsobí protiprávní stav a ten poté udržuje, nebo jej nevyvolá, ale protiprávní stav udržuje.

⁶⁵ Trestné činy hromadné se charakterizují více útoky, které teprve v souhrnu zakládají trestněprávní odpovědnost.

⁶⁶ Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Stejně jako v případě trestního práva, tak i v případě správního trestání je přípustné užití subsidiarity trestní represe, resp. principu ultima ratio. I správní trestání vychází ze zásady, že *veřejnoprávní trestání má být užito jen v případech, kdy pro závažnost a společenskou škodlivost nelze použít jiné právní nebo mimoprávní prostředky (např. prostředky soukromého práva, nápravné prostředky netrestního charakteru, morální hodnotový systém)*.⁶⁷ Mezi další zásady, které se uplatní v rámci správního trestání lze zařadit zásady *nullum crimen sine lege*, tedy není trestního deliktu bez zákona a *nulla poena sine lege*, tj. není trestu bez zákona, dále zásada přiměřenosti a individualizace správního trestu, řádného zákonného procesu, zásady legality a oficiality, zásada *ne bis in idem*, presumpce nevinny, zajištění práva na obhajobu a zásada rozhodování v přiměřené lhůtě.⁶⁸

Na rozdíl od zákonné definice trestného činu je v případě přestupků požadavek společenské škodlivosti uveden přímo v zákonné definici přestupku.

⁶⁷ KOPECKÝ, M. *Správní právo. Obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019, 243 s. ISBN 978-80-7400-727-9.

⁶⁸ PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017, 27-43 s. ISBN 978-80-7502-221-9.

3. Úprava trestného činu nebezpečného vyhrožování

Třetí část této práce je věnována současné úpravě trestného činu nebezpečného vyhrožování. Tento trestný čin je v trestním zákoníku upraven v ustanovení paragrafu 353. Účelem této části je poskytnout ucelený vhled do problematiky nebezpečného vyhrožování v České republice, a to se zohledněním relevantní judikatury na toto téma.

3.1. Souvislosti s trestným činem nebezpečného vyhrožování na ústavní a mezinárodní úrovni

Trestný čin nebezpečného vyhrožování, ostatně stejně jako jiné trestné činy, je postaven na určitých principech, zásadách a zaručených právech, které vychází z ústavního pořádku a mezinárodních úmluv či jiných závazků.

Mezi základní lidská práva je v první řadě zařazeno právo každého na život. Listina základních práv a svobod v článku 6 odst. 1 stanoví, že lidský život je chráněn již před narozením. Jedná se o základní lidské právo a jako takové je dle článku 1 Listiny nezadatelné, nezcižitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné, a dle článku 3 odst. 3 je zaručeno všem bez rozdílu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického či jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnostní nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení. Toto ustanovení vyjadřuje ochranu života každého člověka bez rozdílu.

Právo na život je chráněno také v Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod. Tato úmluva stanoví, že *„právo každého na život je chráněno zákonem. Nikdo nesmí být úmyslně zbaven života kromě výkonu soudem uloženého trestu následujícího po uznání viny za spáchání trestného činu, pro který zákon ukládá tento trest.“* Za zbavení života v rozporu s tímto ustanovením se nepovažuje použití síly, které není víc než zcela nezbytné při obraně osoby proti nezákonnému násilí, při provádění zákonného zatčení nebo zabránění útěku osoby zákonně zadržené, nebo při zákonně uskutečněné akci za účelem potlačení nepokojů nebo vzpoury.⁶⁹

Mezi hospodářská, sociální a kulturní práva je zařazeno v článku 31 věta první Listiny právo každého na ochranu zdraví. Tímto je z ústavněprávního hlediska chráněno zdraví také v souvislosti s těžkou újmou na zdraví ve smyslu trestného činu nebezpečného vyhrožování.

3.2. Úprava trestného činu nebezpečného vyhrožování v trestních zákonech

Základní úprava trestného činu nebezpečného vyhrožování se nachází ve zvláštní části zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v ustanovení § 353. Tento trestný čin je zařazen do hlavy desáté, upravující trestné činy proti pořádku ve věcech veřejných, dílu pátého, upravujícího trestné činy narušující soužití lidí. Do tohoto dílu jsou dále zařazeny následující trestné činy: násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 trestního zákoníku, nebezpečné pronásledování podle § 354 trestního zákoníku, hanobení národa, rasy, etnické nebo jiné skupiny osob podle § 355 trestního zákoníku a podněcování k nenávisti vůči skupině osob nebo omezování jejich práv a svobod podle § 356 trestního zákoníku. Tuto systematiku

⁶⁹ Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících. Čl. 2.

považují za vhodnou a přiléhavou. Druhovým objektem těchto trestných činů je zájem na ochraně soužití lidí.

3.2.1. Charakteristika

Trestný čin nebezpečného vyhrožování je výlučně úmyslným trestným činem. Úmysl pachatele se musí kromě úmyslu vyhrožovat usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou vztahovat i na úmyslné vzbuzení důvodné obavy.

Jedná se o přečin, jelikož trest odnětí svobody, který lze za spáchání činu uložit, je v základní skutkové podstatě stanoven na dobu nepřevyšující jeden rok. O přečin se jedná i v případě spáchání činu způsobem stanoveným v kvalifikované skutkové podstatě, kdy je možné uložit trest odnětí svobody na dobu trvání nepřevyšující tři léta.

Jelikož trestný čin nebezpečného vyhrožování může být způsoben pouze konáním, jedná se o komisivní delikt. Spáchání činu opomenutím není z logiky věci možné.

Dále se jedná o trestný čin ohrožovací, protože je čin spáchán již v okamžiku, kdy pachatel poškozenému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu.

Trestný čin nebezpečného vyhrožování má zpravidla charakter verbálního trestného činu⁷⁰, tedy trestný čin spáchaný samotným slovním či obdobným projevem. Spáchat jej lze ovšem také např. gesty, pokud jsou způsobilé vzbudit důvodnou obavu.

Může se jednat o pokračující trestný čin, a to jak vůči jedné osobě, tak vůči více osobám. Příkladem nebezpečného vyhrožování jako pokračujícího trestného činu je např. situace, kdy pachatel několikrát za večer zavolá jedné nebo více osobám v těsné časové souvislosti, nebo čin spáchá na stejném místě a podobným způsobem, přičemž je veden toutéž pohnutkou. Naopak se nemůže jednat o trvající trestný čin, jelikož trestný čin nebezpečného vyhrožování je spáchán samotným aktem nebezpečného vyhrožování způsobilého vzbudit obavu, tedy není zákonným znakem skutkové podstaty udržování protiprávního stavu.⁷¹

Spáchat trestný čin nebezpečného vyhrožování je přípustné také ve formě účastenství.⁷²

Tento trestný čin může spáchat fyzická i právnická osoba.

3.2.2. Základní skutková podstata

Základní skutková podstata trestného činu nebezpečného vyhrožování zní následovně: „*Kdo jinému vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok nebo zákazem činnosti.*“

⁷⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. 11 Tdo 1539/2019.

⁷¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 7 Tdo 928/2020.

⁷² Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 8. 2021, sp. zn. 6 Tdo 868/2021.

Tento trestný čin „chrání mezilidské soužití před závažnými výhrůzkami, jimiž pachatel nemíni působit na vůli poškozeného, ale případně pouze vyvolat strach, úzkost, nejistotu atd. Postihuje tak šíření atmosféry strachu v mezilidských vztazích.“⁷³

Skutková podstata se skládá z objektu, objektivní stránky, subjektu, resp. pachatele, a subjektivní stránky.

Objektem trestného činu nebezpečného vyhrožování je „klidné mezilidské soužití před rušením, které spočívá ve vyvolání obav o život, zdraví nebo majetek jednáním záležejícím ve vyhrožování nebo násilí.“⁷⁴ Zjednodušeně lze říct, že objektem je „zájem na ochraně jednotlivce proti některým závažným výhrůzkám.“⁷⁵

Objektivní stránka spočívá v jednání, kterým pachatel vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou způsobem, který může vzbudit důvodnou obavu. Přitom je vyžadováno, aby byl vztah mezi tím, čím pachatel vyhrožuje, tedy mezi usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou a vzbuzením obavy u adresáta výhrůžek.⁷⁶

Pojmem usmrcení se rozumí zbavení života živého člověka, přičemž není rozhodné, jakých prostředků bylo použito, zda se jednalo o jednorázové nebo postupné a dlouhodobé jednání. Usmrtit člověka lze jak konáním, tak opomenutím povinnosti, která pro pachatele vyplývá z právního předpisu, úředního rozhodnutí, smlouvy, v důsledku dobrovolného převzetí povinnosti, nebo pokud zvláštní povinnost vyplývá z jeho předchozího ohrožujícího jednání.⁷⁷

Těžkou újmou na zdraví se dle ustanovení paragrafu 122 odst. 2 trestního zákoníku „rozumí jen vážná porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění“. Těžká újma na zdraví představuje oproti ublížení na zdraví závažnější formu následku. Při posuzování těžké újmy na zdraví a ublížení na zdraví se v podstatě vychází ze stejných kritérií⁷⁸, v případě těžké újmy na zdraví však musí být tato kritéria naplněna v intenzivnější míře.⁷⁹ Základní rozdíl tedy záleží v intenzitě újmy na zdraví.

Kromě naplnění podmínky vážné poruchy zdraví nebo jiného vážného onemocnění, se dále musí jednat o jednu z devíti taxativně vyjmenovaných poruch zdraví. Mezi tyto poruchy trestní zákoník řadí zmrzačení, ztrátu nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztrátu nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození

⁷³ ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 1. vydání. § 205 až 421. Praha: C. H. Beck, 2020, 2908-2909 s.

⁷⁴ ŠÁMAL, P., GRIVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J. VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné*. Op. cit. 1021 s..

⁷⁵ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010, 2999 s. ISBN 978-80-7400-178-9.

⁷⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 7 Tdo 476/2014.

⁷⁷ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. Op cit. 1299-1300 s.

⁷⁸ Kritéria ublížení na zdraví: stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který znesnadňuje obvyklý způsob života, a to na nikoli krátkou dobu, kterou se dle judikatury rozumí minimálně 7 dnů, v případě výraznější újmy na zdraví však postačí kratší doba trvání, a je zapotřebí lékařské ošetření, přičemž není podstatné, zda poškozený lékaře skutečně vyhledá a podrobí se ošetření či léčbě.

⁷⁹ ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. § 1 až 204. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, 1154 s. ISBN 978-80-7400-807-8.

důležitého orgánu, zohyždění, vyvolání potratu a usmrcení plodu, mučivé útrapy, nebo delší dobu trvající poruchu zdraví. Jednotlivé pojmy byly vymezeny plénem Nejvyššího soudu.⁸⁰

Zmrzačením se rozumí trvale chorobný stav, který je charakterizovaný značnou změnou těla nebo jeho části, která může být buď převážně tvarová, tedy určitá deformace těla, nebo převážně funkční, která se projevuje v nepříznivém postavení nebo ztrátou některé z končetin nebo jejich podstatných částí. U horních končetin je za ztrátu podstatné části končetiny považována amputace v zápěstí, u končetin dolních pak amputace nad hlezenním kloubem. Naopak pokud byla poškozenému oddělena část končetiny, avšak tato byla včasným lékařským zákrokem replantována a poškozený je schopen rukou vykonávat základní úkony, nejedná se o zmrzačení.⁸¹

Ztrátu nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti lze chápat jako trvalý chorobný stav nebo ztrátu části těla, spojené s úplnou ztrátou, nebo alespoň s podstatným snížením pracovní způsobilosti. “Pokud má být přiznána úplná ztráta pracovní způsobilosti, je zapotřebí, aby byl postižený k většině pracovních úkolů nezpůsobilý a v denních úkonech byl odkázán na pomoc druhé osoby. Úplná ztráta pracovní způsobilosti bude přicházet v úvahu zejména u osob slepých, nebo ochrnutých na obě dolní či horní končetiny. Mnohem čtenější případy, než případy úplné ztráty pracovní způsobilosti, jsou případy jejího podstatného snížení. Je vyžadováno, aby snížení pracovní způsobilosti bylo trvalé, závažné a podstatné. Jde většinou o případy, kdy pracovní nezpůsobilost je vyšší než 50%. Pokud podstatné snížení pracovní způsobilosti není trvalé, nebude se jednat o podstatné snížení pracovní způsobilosti, tedy nepůjde o těžkou újmu na zdraví z hlediska ustanovení § 99 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku.

Dalším z taxativně vymezených poruch způsobujících těžkou újmu na zdraví je ochromení údu. Ochromením údu je trvalá nezpůsobilost nebo značně snížená schopnost pohybu horní nebo dolní končetiny nebo její značné části. Jako ochromení údu lze považovat případy, kdy je končetina zachována, avšak ochrnutá, naopak do této kategorie nelze zařadit např. případy, kdy jde o znehybnění několika prstů, ale končetina je i nadále prakticky upotřebitelná.

Pojmem ztráty nebo podstatného oslabení funkce smyslového ústrojí se rozumí postižení zraku, sluchu, čichu, chuti nebo hmatu. Nejzávažnějším postižením smyslového ústrojí je postižení zraku a sluchu, které vede ke slepotě či hluchotě. Postižení čichu, chuti nebo hmatu není nikdy tak důležité, aby znamenaly u poškozeného těžké poškození jeho zdraví. Do této kategorie je třeba zařadit také poškození orgánů vnitřního ucha, jehož následkem jsou těžké poruchy rovnováhy. Naopak v případě, kdy dojde ke ztrátě zraku pouze na jednom oku a postižený při dobrém vidění na druhé oko dokáže číst, psát, pohybovat se i pracovat jako člověk, který vidí na obě oči, nejedná se o podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí. Stejně tak ani úplná ztráta sluchu na jednom uchu, pokud je druhé ucho nepostižené, nepředstavuje podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí.

⁸⁰ Stanovisko pléna NS ze dne 2. 7. 1965, sp. zn. Pls 5/65.

⁸¹ Srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18.12.1989, sp. zn. 1 Tz 45/89.

Poškozením důležitého orgánu se rozumí takové porušení některého z tělesných orgánů, při němž vzniká nebezpečí pro život nebo jiný závažný déle trvající nebo trvalý následek.

Zohyzdění rozumíme každou viditelnou, trvale hyzdící změnu těla, která mění vzhled a vzbuzuje odpor nebo ošklivost. Podstatu zohyzdění představují především kosmetické vady a defekty. O zohyzdění nepůjde, pokud jsou vady snadno odstranitelné jednoduchou operací. Na rozdíl od zmrzačení se jedná o kosmetickou a společenskou vadu, ne o překážku vlastního pracovního výkonu. Charakter zohyzdění nemusí být na první pohled zjevný, podstatné je, že je poškozený tímto defektem omezen z estetického hlediska i při vykonávání běžných aktivit.⁸²

Dalším případem těžké újmy na zdraví je vyvolání potratu nebo usmrcení plodu. Vyvolání potratu nebo usmrcení plodu jako následek úrazu břicha je velmi vzácné, jelikož těhotná děloha dobře snáší otřes i poškození. O těžké újmě na zdraví nelze hovořit při umělém přerušení těhotenství podle zákona o umělém přerušení těhotenství⁸³.

Za mučivé útrapy se považují mimořádné, vystupňované nebo prodlužované bolesti tělesné nebo duševní. Považují se za ně bolesti na hranici snesitelnosti, byť jen kratší dobu trvající, nebo bolesti snesitelné, ale déle trvající, které velmi citelně zasahují celou osobnost postiženého.⁸⁴ Za mučivé útrapy nelze považovat každou tělesnou bolest, nebo každé duševní utrpení.

Poslední druh těžké újmy na zdraví dle trestního zákoníku je delší dobu trvající porucha zdraví. Musí se jednat o vážnou poruchu zdraví nebo o vážné onemocnění, které poškozený pociťuje jako citelnou újmu v obvyklém způsobu života. Za delší dobu lze považovat období asi šesti týdnů, a to pouze za předpokladu, že po tuto dobu trvala vážná porucha zdraví.⁸⁵ Za delší dobu lze ovšem považovat i období kratší šesti týdnů, pokud se vážná porucha zdraví omezující obvyklý způsob života vyznačovala značnou délkou léčení a pracovní neschopnosti výrazně přesahující tuto dobu, přičemž je podstatné zjištění, že poškozený byl nejméně po celou dobu podstatně omezen v obvyklém způsobu života.⁸⁶ Porucha zdraví nemusí být pouze fyzická, nýbrž se může jednat i o delší dobu trvající vážné duševní onemocnění.⁸⁷ Právě výhrůžka způsobením těžké újmy na zdraví v podobě delší dobu trvající poruchy zdraví považuji v souvislosti s trestným činem nebezpečného vyhrožování za nejvíce relevantní.

Výhrůžka musí představovat těžkou újmu na zdraví. V případě, že je vyhrožováno pouze „prostou“ újmou na zdraví, takové jednání nenaplní znaky nebezpečného vyhrožování, a to ani v případě, že poškozená osoba by výhrůžky subjektivně vnímala jako důvodnou obavu o svůj život.⁸⁸

⁸² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 8 Tdo 116/2017.

⁸³ Zákon č. 66/1986 Sb., o umělém přerušení těhotenství, ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁴ ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. § 1 až 204. Op. cit. 1159 s.

⁸⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 1968, sp. zn. 7 Tz 64/68.

⁸⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2014, sp. zn. 6 Tdo 122/2014.

⁸⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 1. 2018, sp. zn. 8 Tdo 1431/2017.

⁸⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 476/2014.

Za jinou těžkou újmu se považuje újma se srovnatelnými důsledky, které nastanou v případě usmrcení nebo těžké újmy na zdraví. Jinou těžkou újmu je potřeba hodnotit jak s přihlédnutím k těžkým újmám v ustanovení výslovně uvedeným, tak i s přihlédnutím ke konkrétním okolnostem případu, včetně toho, jak subjektivně pociťuje újmu ten, komu je vyhrožováno. Způsobením jiné těžké újmy může být také vyhrožování způsobením škody velkého rozsahu či způsobením škody na věci vysoké umělecké hodnoty, ke které má poškozený citový vztah. Může se jednat také o způsobení újmy nemajetkové povahy, jako je např. vyhrožování usmrcením nebo těžkým ublížením na zdraví osobě poškozenému blízké.⁸⁹ „Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolením přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec, manžel a partner; jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké jen tehdy, kdyby újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pociťovala jako újmu vlastní.“⁹⁰ Trestný čin nebezpečného vyhrožování je spáchán také tehdy, kdy poškozený, vůči kterému je výhrůžka adresována, vnímá její negativní dopady ve vztahu ke své osobě spíše omezeně, ale výrazně ve vztahu ke své rodině.⁹¹

Stejně tak by bylo možné za určitých okolností považovat za přečin nebezpečného vyhrožování jednání, kdy výhrůžka vzbudila důvodnou obavu u třetí osoby, nikoli u osoby, na jejíž adresu byla výhrůžka pronesena. V takovém případě by se mohlo jednat o způsobení jiné těžké újmy, pokud by se tato třetí osoba obávala o život či zdraví osoby blízké, které je vyhrožováno.⁹²

V případě trestného činu nebezpečného vyhrožování se jedná o tzv. subjekt obecný. Spáchat tento přečin může kterákoli osoba fyzická včetně mladistvého, a také osoba právnická. V současné době⁹³ je pro trestný čin nebezpečného vyhrožování stíhaná jedna právnická osoba, přičemž se jedná o první právnickou osobu, která kdy byla pro tento trestný čin trestně stíhána. Obecně k pojmům subjekt a pachatel viz 2.1.3. této práce.

V případě trestného činu nebezpečného vyhrožování je požadován úmysl. Vymezení pojmu subjektivní stránka se věnuji taktéž v díle 2.1.3.

3.2.3. Kvalifikovaná skutková podstata

Kvalifikovaná skutková podstata se skládá ze základní skutkové podstaty a zároveň obsahuje určitý další znak, který představuje závažnější porušení nebo ohrožení chráněného zájmu. V případě kvalifikované skutkové podstaty postačí zavinění z nedbalosti, pokud zákon výslovně nestanoví, že je nutné spáchání činu v úmyslné formě.

Kvalifikovaná skutková podstata stanovená u trestného činu nebezpečného vyhrožování zahrnuje spáchání činu jako člen organizované skupiny, vůči dítěti nebo těhotné ženě, se zbraní, na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebo na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání

⁸⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2011, sp. zn. 6 Tdo 839/2011.

⁹⁰ Zákon č. 40/2009 Sb. § 125.

⁹¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 3. 2020, sp. zn. 7 Tdo 141/2020.

⁹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 8 Tdo 282/2011.

⁹³ Ke dni 8. 3. 2022.

směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona.

Ustanovení § 353 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku vymezuje spáchání činu jako člen organizované skupiny. Organizovanou skupinou rozumíme sdružení nejméně tří trestně odpovědných osob, mezi kterými dochází k dělbě úkolů, v důsledku čehož se jeho činnost vyznačuje plánovitostí a koordinovaností, čímž se zvyšuje pravděpodobnost úspěšného provedení trestného činu a tím i jeho škodlivost a závažnost.⁹⁴ Pro trestný čin spáchaný organizovanou skupinou je dále typické, že při rozdělení úkolů mezi jednotlivé členy dochází ze strany některých členů jen k dílčím jednáním, která se sama o sobě jeví jako méně závažná jak z hlediska své povahy, tak z hlediska příčinného významu pro způsobení následku. Rozdělení jednotlivých úkolů mezi spolupachatele je předpokladem toho, aby po spojení všech dílčích jednání spolupachatelů bylo snadněji a spolehlivěji dosaženo zamýšleného cíle. Členové organizované skupiny však nemusí mít postavení spolupachatele, členem může být také účastník.⁹⁵ Spáchání trestného činu jako člen organizované skupiny je přitěžující okolností ve smyslu ustanovení paragrafu § 42 písm. o) trestního zákoníku. V případě trestného činu nebezpečného vyhrožování spáchaného jako člen organizované skupiny ovšem nelze tuto skutečnost považovat za obecně přitěžující okolnost podle § 42 písm. o) trestního zákoníku, jelikož je toto vážnější ohrožení zájmu chráněného trestním zákonem vyjádřeno explicitně již v kvalifikované skutkové podstatě a došlo by k dvojímu přičítání, které je v trestním právu nepřijatelné.

Od organizované skupiny je třeba odlišit organizovanou zločineckou skupinu, kterou trestní zákoník v ustanovení paragrafu § 129 definuje následovně: „*organizovaná zločinecká skupina je společenstvím nejméně tří trestně odpovědných osob s vnitřní organizační strukturou, s rozdělením funkcí a dělbou činností, které je zaměřeno na soustavné páchaní úmyslné trestné činnosti.*“ Odlišit je třeba také pojem teroristické skupiny. Teroristickou skupinou dle ustanovení § 129a rozumíme společenství nejméně tří trestně odpovědných osob trvalejšího charakteru, v rámci společenství je provedena dělba činností mezi členy, činnost se vyznačuje plánovitostí a koordinovaností a je zaměřená na páchaní trestného činu činu vlastizrady podle § 309 trestního zákoníku spáchané formou teroristického útoku nebo teroru, trestného činu teroristického útoku podle § 311 trestního zákoníku nebo trestného činu teroru podle § 312 trestního zákoníku. Pojem organizované skupiny není na rozdíl od organizované zločinecké skupiny a teroristické skupiny v trestních zákonech vymezen a je ponechán na vymezení judikaturou.

Ustanovení § 353 odst. 2 písm. b) trestního zákoníku dále vymezuje spáchání činu vůči dítěti nebo těhotné ženě.

Dítětem se podle § 126 trestního zákoníku rozumí osoba mladší osmnácti let. Jako dítě je tedy považována „*každá lidská bytost mladší osmnácti let*“, pokud trestní zákon nestanoví jinak,

⁹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2014, sp. zn. 6 Tdo 244/2018.

⁹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. 6 Tdo 193/2015.

tedy pokud pro naplnění pojmu dítě výslovně nestanoví nižší věkovou hranici.⁹⁶ Trestní zákoník stanoví jinak např. v případě trestného činu pohlavního zneužití dle ustanovení § 187 trestního zákoníku, když stanoví, že „*kdo vykoná soulož s dítětem mladším patnácti let, nebo kdo je jiným způsobem pohlavně zneužije, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až osm let.*“ Dítě je zde konkretizováno pouze jako osoba mladší patnácti let.

Podle čl. 1 Úmluvy o právech dítěte⁹⁷ „*se dítětem rozumí každá lidská bytost mladší osmnácti let, pokud podle právního řádu, jenž se na dítě vztahuje, není zletilosti dosaženo dříve.*“

Dle mého názoru je zařazení spáchání činu vůči dítěti do kvalifikované skutkové podstaty obzvláště na místě, a to zejména z důvodu, že dítě vnímá určité projevy citlivěji než dospělý. Dítě je také považováno za zvlášť zranitelnou oběť ve smyslu § 2 odst. 4 písm. a) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů.

Žena je těhotná „*v období od nidace (uhnízdění oplodněného vajíčka včetně případů umělého oplodnění, kdy dochází k zavedení již oplodněného vajíčka do těla matky, v děložní sliznici) do začátku porodu. K ukončení těhotenství však může dojít i potratem.*“⁹⁸

Ustanovení § 353 odst. 2 písm. c) trestního zákoníku hovoří o spáchání činu se zbraní. Pojem spáchání trestného činu se zbraní upravuje ustanovení § 118 trestního zákoníku, kdy stanoví, že „*trestný čin je spáchán se zbraní, jestliže pachatel, nebo s jeho vědomím některý ze spolupachatelů užije zbraně k útoku, k překonání nebo zamezení odporu anebo jestliže ji k tomu účelu má u sebe; zbraní se tu rozumí, pokud z jednotlivého ustanovení trestního zákona nevyplývá něco jiného, cokoli, čím je možno učinit útok proti tělu důraznějším.*“ Trestný čin se považuje za spáchaný se zbraní také tehdy, pokud poškozený sice nevěděl, že pachatel u sebe má konkrétní zbraň, ale z jeho chování a celkového postoje dal poškozenému najevo, že je ozbrojen.⁹⁹ Za zbraň je považována nejen zbraň v technickém slova smyslu, ale jakýkoliv předmět způsobilý přivodit zranění. Užitím zbraně je nejen užití zbraně k fyzickému násilí, ale i k působení na psychiku poškozeného. Trestný čin je spáchán se zbraní i tehdy, pokud pachatel zbraň přímo nepoužil ke spáchání trestného činu, ale měl ji u sebe za účelem, aby ji podle potřeby skutečně použil.¹⁰⁰

Výhrůžka střelnou zbraní je způsobila vyvolat obavu ze způsobení smrti nebo těžké újmy na zdraví i u osoby, která má jinak výraznou fyzickou převahu nad pachatelem.¹⁰¹ Dle judikatury se v případě, kdy pachatel míří na poškozeného střelnou zbraní a tvrdí, že ho zastřelí, nebo že zmáčkne spoušť, jedná o výhrůžku způsobitou vzbudit důvodnou obavu.¹⁰² Jako nebezpečné vyhrožování se posoudí i situace, kdy pachatel manipuloval s dlouhou střelnou zbraní a dával

⁹⁶ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T.; RŮŽIČKA, M.; SOTOLÁŘ, A. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015 s. 799. ISBN 978-80-7478-790-4.

⁹⁷ Sdělení č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte.

⁹⁸ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T.; RŮŽIČKA, M.; SOTOLÁŘ, A. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. Díl.* Op. cit. 2764 s.

⁹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 1. 2016, sp. zn. 3 Tdo 1450/2015.

¹⁰⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 8 Tdo 482/2007.

¹⁰¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1524/2011.

¹⁰² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 9. 2017, sp. zn. 4 Tdo 555/2017.

poškozenému zřetelně najevo, že je ozbrojen, i když vzdálenost mezi ním a poškozeným tvořila několik desítek metrů a poškozený nemohl rozpoznat druh a účinky zbraně¹⁰³ anebo naopak neměl při verbální výhrůžce zbraň právě u sebe. Pokud pachatel spáchal čin se zbraní, není podstatné, že není držitelem zbrojního průkazu.¹⁰⁴ V případě spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování se zbraní je vždy vyžadován úmysl. Zařazení spáchání činu se zbraní do kvalifikované skutkové podstaty v rámci které je možné uložit vyšší trest považují obzvláště na místě, jelikož výhrůžka podpořená zbraní je způsobila dle mého názoru citelněji zasáhnout zejména psychickou stránku poškozeného.

Ustanovení § 353 odst. 2 písm. d) trestního zákoníku uvádí spáchání činu na svědkovi, znalci nebo tlumočnickovi, a to v souvislosti s výkonem jejich povinnosti. Musí se jednat o úmyslnou formu zavinění, přičemž úmysl se musí vztahovat i na skutečnost, že se jedná o svědka, znalce nebo tlumočníka a je vyhrožováno v souvislosti s výkonem jejich povinností. Pokud pachatel vyhrožuje některé z těchto osob, aniž by věděl, že se jedná o svědka, znalce nebo tlumočníka, nebo by tuto informaci sice měl k dispozici, ale nejednal by v souvislosti s výkonem jejich povinnosti, nebude kvalifikovaná skutková podstata dle ust. § 353 odst. 2 písm. d) trestního zákoníku naplněna, ale může být naplněna základní skutková podstata ve smyslu ustanovení § 353 odst. 1 trestního zákoníku.

Svědkiem rozumíme osobu odlišnou od obviněného a účastníků řízení, která má povinnost vypovědět pravdu a nic nezamlčet o okolnostech, které osobně vnímala a které mají podstatný vliv na rozhodnutí nebo význam pro zjištění v řízení před soudem a některými dalšími orgány¹⁰⁵. Pojem svědka není omezen pouze na osobu, která již má formálně toto postavení, ale jedná se i o svědka v materiálním smyslu, tedy takovou osobu, která vnímala skutečnosti, které mohou být v budoucnu předmětem zmíněné povinnosti podat svědectví.¹⁰⁶ V případě nepravdivé svědecké výpovědi může svědek spáchat trestný čin křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 trestního zákoníku.

Znalcem je osoba rozdílná od procesních stran, která může být přibrána také stranou v trestním řízení. Jeho povinnosti se vztahují na stejné orgány a spočívají v podání pravdivého, nezkresleného a úplného znaleckého posudku. Znalec je přibrán, aby jako expert v určitém oboru objasnil některé skutečnosti, k jejichž posouzení je třeba odborných znalostí.¹⁰⁷ Výkonem znalecké činnosti je „*provádění znaleckých úkonů, zejména zpracování a podání znaleckého posudku, jeho doplnění nebo vysvětlení, a činnost, která bezprostředně směřuje k podání znaleckého posudku, jeho doplnění nebo vysvětlení.*“¹⁰⁸ Mezi povinnosti znalce patří vykonávání znalecké činnosti pouze v oboru a odvětví, popř. specializaci, pro které má oprávnění vykonávat znaleckou péči, a to osobně, s odbornou péčí, nezávisle,

¹⁰³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2017, sp. zn. 3 Tdo 961/2017.

¹⁰⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2018, sp. zn. 7 Tdo 296/2018.

¹⁰⁵ Mezinárodním soudním orgán, notář jako soudní komisař, státní zástupce nebo policejní orgán, který koná přípravné řízení podle trestního řádu, vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky.

¹⁰⁶ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T.; RŮŽIČKA, M.; SOTOLÁŘ, A. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. Díl.* Op. cit. 2764-2765 s.

¹⁰⁷ Tamtéž.

¹⁰⁸ Srov. ust. § 1 odst. 1 zákona č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, ve znění pozdějších předpisů.

nestranně a ve sjednané či stanovené době.¹⁰⁹ Obdobně jako svědek se i znalec může dopustit trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku, a to v případě, kdy uvede nepravdu o podstatných okolnostech nebo podstatné okolnosti zamlčí.

Tlumočnickem je taková osoba, která tlumočí nebo překládá z češtiny nebo z cizího jazyka, příp. osoba, která tlumočí projevy hluchoněmých, neslyšících a hluchoslepých osob.¹¹⁰ Dle zákona o soudních tlumočnících a soudních překladatelích se výkonem tlumočnické činnosti „rozumí provádění tlumočnických úkonů před orgány veřejné moci nebo v souvislosti s právním jednáním ve formě notářského zápisu. Úkony a činnost, jejichž předmětem je přepis nebo překlad výstupů odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, jsou posuzovány jako tlumočnická činnost.“¹¹¹ V případě, kdy tlumočnick nesprávně, hrubě zkresleně nebo neúplně tlumočí nebo písemně překládá v řízení před orgánem veřejné moci nebo v souvislosti s takovým řízením skutečnosti nebo okolnosti, které mají podstatný význam pro rozhodnutí orgánu veřejné moci, spáchá trestný čin křivého tlumočení podle ustanovení § 347 trestního zákoníku.

Posledním případem je ustanovení § 353 odst. 2 písm. e) trestního zákoníku, které upravuje situaci, kdy pachatel spáchá přečin nebezpečného vyhrožování na zdravotnickém pracovníkovi při výkonu zdravotnického zaměstnání nebo povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví nebo na jiném, který plnil svoji obdobnou povinnost při ochraně života, zdraví nebo majetku vyplývající z jeho zaměstnání, povolání nebo funkce nebo uloženou mu podle zákona. Spáchat čin lze pouze ve formě úmyslu, a to alespoň nepřímého.

3.2.4. Vzbuzení důvodné obavy

Nebezpečné vyhrožování musí být způsobilé vzbudit důvodnou obavu o život poškozeného, jeho zdraví či obavu z jiné těžké újmy. Důvodnou obavou se rozumí obava objektivně způsobilá vyvolat vyšší stupeň úzkosti nebo jiného tísnivého pocitu ze zla, kterým je na poškozeného působeno.¹¹²

Zda je vyhrožování způsobilé vzbudit důvodnou obavu je potřeba posuzovat se zřetelem ke všem konkrétním okolnostem, zejména k povaze výhrůžky, k fyzickým a charakterovým vlastnostem pachatele ve srovnání s fyzickými a charakterovými vlastnostmi poškozeného a k jejich vzájemnému vztahu. K trestní odpovědnosti pachatele za trestný čin nebezpečného vyhrožování se nevyžaduje, aby poškozená osoba byla v nějakém vztahu k pachateli anebo aby mezi nimi již dříve došlo ke konfliktům.¹¹³ V praxi je ovšem osobní vztah mezi pachatelem a poškozeným častým jevem. Ničím neobvyklým je zejména vyhrožování bývalému partnerovi.

¹⁰⁹ Srov. ust. § 1 odst. 2 a 3 zákona č. 254/2019 Sb.

¹¹⁰ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T.; RŮŽIČKA, M.; SOTOLÁŘ, A. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. Díl.* Op. cit. 2765 s.

¹¹¹ Srov. ust. § 1 odst. 1 zákona č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, ve znění pozdějších předpisů.

¹¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2014, sp. zn. 3 Tdo 1360/2014.

¹¹³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 7 Tdo 902/2012.

V případě, že vzájemný vztah existuje, je nutné se s touto skutečností vypořádat. Pokud má takový vztah oboustranný, dlouhodobý a intenzivní průběh, nemusí být ani při naplnění formálních znaků přečinu nebezpečného vyhrožování použito prostředků trestního práva.¹¹⁴ Naopak i v případě, kdy mezi pachatelem a poškozeným existovaly dlouhodobé spory, může být trestní odpovědnost vyvozena, pokud jednání pachatele výrazně vybočilo z běžných sporů, např. ze sousedských schválností.¹¹⁵ V takových případech je třeba zkoumat a posoudit povahu a závažnost výhrůžek, jelikož pro naplnění skutkové podstaty nebezpečného vyhrožování ona důvodná obava nemusí vzniknout, ale její vznik musí být reálný.¹¹⁶

Dále se nelze omezit pouze na vlastní obsah slovního prohlášení pachatele, výroky pachatele je třeba vyhodnotit ve spojení s jeho dalším konáním. Závěr, zda jde o výhrůžku způsobitou vzbudit důvodnou obavu je potřeba posuzovat na základě komplexního posouzení situace.¹¹⁷ Přihlédnout je třeba k poznatkům o minulých projevech pachatele, které měl poškozený v době výhrůžek k dispozici, např. o předchozím agresivním chování pachatele.¹¹⁸ Osoba pachatele tedy může mít vliv na odůvodnění závěru, zda výhrůžka byla či nebyla způsobila vzbudit důvodnou obavu. Dle mého názoru je zapotřebí přihlédnout také k situaci, kdy je výhrůžka pronesena pod vlivem bouřlivých emocí člověkem, který jinak vede spořádaný život a je zjevné, že se jedná o exces z běžného chování.

V případě, že se jedná o pachatele, který již dříve někomu vyhrožoval, nemá větší význam, zda obviněný již v minulosti nějakou obdobnou výhrůžku uskutečnil.¹¹⁹ Také fakt, že pachatel byl před jednáním naplňujícím znaky nebezpečného vyhrožování bezúhonným, nevylučuje naplnění znaku objektivní stránky spočívajícím ve vzbuzení důvodné obavy.¹²⁰

Ačkoli, jak již bylo v práci uvedeno, se jedná zpravidla o verbální trestný čin, nemusí být provedeno pouze slovní formou. Například pokud pachatel namíří na poškozeného zbraň, je takové jednání bezpochyby způsobilé v jiném vzbudit důvodnou obavu, aniž by pachatel pronesl slovní výhrůžku.¹²¹ Samotnou neverbální komunikaci ale nelze bez dalšího hodnotit jako úkony svědčící o záměru vzbudit v této osobě důvodnou obavu.¹²²

V některých případech se může jednat o kombinaci slovního vyhrožování, které je umocněno gesty, které ilustrují odhodlání pachatele výhrůžku splnit. Takovými gesty může být např. manipulace se zbraní, šermování nožem, gesto, které naznačuje podříznutí krku či jiné gesto, které představuje zdůraznění hrozby.¹²³ Jako nebezpečné vyhrožování byl soudem shledán i

¹¹⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 7 Tdo 1178/2015.

¹¹⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2017, sp. zn. 3 Tdo 776/2017.

¹¹⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 7 Tdo 902/2012.

¹¹⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2017, sp. zn. 6 Tdo 87/2017.

¹¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2017, sp. zn. 6 Tdo 419/2017.

¹¹⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 3. 2020, sp. zn. 7 Tdo 141/2020.

¹²⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 7 Tdo 1298/2014.

¹²¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 3. 2019, sp. zn. 4 Tdo 229/2019.

¹²² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 8 Tdo 282/2011.

¹²³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 7 Tdo 902/2012.

případ, kdy pachatel poškozené předal miniatury sanitky, přičemž toto gesto doprovodil slovními projevy, jako např. že poškozenou „rozřeže a takovou sanitkou ji odvezou“.¹²⁴

Trestný čin nebezpečného vyhrožování lze kromě verbálních projevů a gest spáchat také prostřednictvím telefonního hovoru, SMS zprávy, e-mailu, sociálních sítí či obdobných prostředků komunikace. V praxi se jedná o častou formu spáchání tohoto přečinu.¹²⁵ Na příklad se Nejvyšší soud zabýval případem, kdy pachatel poškozené volal 4x z mobilního telefonu a hrozil jí, že jí „zláme kosti v těle“ či že ji „podřízne jako prase“. V tomto případě se soud ztotožnil s rozhodnutími soudů nižších instancí a posoudil takové jednání jako nebezpečné vyhrožování.¹²⁶

Pro vznik trestní odpovědnosti není podstatné, že osoba, proti níž výhrůžka směřuje, není vyhrožování přítomna. Postačí, když je výhrůžka adresována poškozenému takovým způsobem, že si je pachatel vědom toho, že poškozený se o ní dozví, např. prostřednictvím další osoby, telefonicky apod.¹²⁷ Je ovšem nezbytné, aby se o této výhrůžce dozvěděla a aby v ní výhrůžka vzbudila důvodnou obavu. Pokud se osoba o existenci ani obsahu výhrůžky nedozvěděla, nemohla výhrůžka vzbudit důvodnou obavu ve smyslu nebezpečného vyhrožování.¹²⁸

Specifickým příkladem, kterým se soudy zabývaly, je situace, kdy pachatel oznámil Policii České republiky, že poškozeného zabije. Poškozený se o takové výhrůžce následně dozvěděl právě prostřednictvím policie, která je v takovém případě povinna poškozeného informovat. I tímto jednáním dle soudu pachatel naplnil skutkovou podstatu nebezpečného vyhrožování, když tato informace byla způsobila v poškozeném vzbudit důvodnou obavu.¹²⁹ Stejně tak došlo k naplnění skutkové podstaty trestného činu nebezpečného vyhrožování, i když pachatel neinformoval přímo policii, ale výhrůžku pronesl v přítomnosti třetí osoby, která následně policii sama informovala, kdy policie následně vyrozuměla poškozeného, u kterého výhrůžka následně vzbudila důvodnou obavu.¹³⁰

V každém případě je třeba posuzovat, zda se skutečně jedná o výhrůžku usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou. Tak např. dle judikatury Nejvyššího soudu projev „*pohrřbím tě vedle matky*“ během rodinného sporu nelze vykládat jako výhrůžku usmrcením. Nejvyšší soud v tomto případě zohlednil vztah sourozenců a panující špatné vztahy v rodině, v rámci kterých mohou být použita silná slova, která ve skutečnosti zůstanou pouze na verbální úrovni s tím, že nejsou pronesena s úmyslem je uskutečnit. Zároveň přihlédl k tomu, že hádky bratrů byly na denním pořádku. Nejvyšší soud v tomto případě zrušil rozhodnutí

¹²⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 1019/2016.

¹²⁵ Srov. např. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2016, sp.zn. 7 Tdo 1000/2016, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. 7 Tdo 909/2020, Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018, sp. zn. 4 Tdo 1416/2018 či Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2019, sp. zn. 4 Tdo 1289/2019.

¹²⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2016, sp. zn. 7 Tdo 498/2016.

¹²⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2017, sp. zn. 6 Tdo 87/2017.

¹²⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 8 Tdo 282/2011.

¹²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2020, sp. zn. 3 Tdo 722/2020.

¹³⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. 4 Tdo 932/2014.

soudu prvního stupně, stejně tak jako rozhodnutí soudu odvolacího, který rozhodnutí potvrdil a přikázal věc k dalšímu projednání.¹³¹

Zásadní je také intenzita projevu. Nikoli každý projev pachatele, jehož podstatou jsou výhrůžky způsobitelné negativně působit na psychiku poškozeného, je možné hodnotit jako naplnění zákonných znaků skutkové podstaty přečinu nebezpečného vyhrožování. Vždy je třeba posuzovat intenzitu výhrůžky.¹³² Intenzita vnímání výhrůžky je odlišná u dospělého pachatele, u dítěte i u staršího člověka. Dítě vnímá určité projevy citlivěji než dospělý člověk a psychika dítěte je oproti dospělému zranitelnější. Pokud pachatel užije vůči dítěti takové projevy, které by průměrný dospělý jedinec nemusel vnímat jako vyhrožování ve smyslu naplnění skutkové podstaty nebezpečného vyhrožování, v případě dítěte je za předpokladu zachování formálních znaků namísto vyvodit závěr o dostatečné společenské škodlivosti.¹³³ Stejně tak lze obdobný závěr vyvodit v případě starší nebo nemocné osoby.¹³⁴

Na závěr uvedu, že výhrůžka může zůstat v obecné rovině, není nutné, aby pachatel konkretizoval popis svého jednání, jako např. kdy a kde poškozeného usmrtí.¹³⁵

3.2.5. Souhlas poškozeného

Jak v případě základní, tak v případě kvalifikované skutkové podstaty, podle ustanovení § 163 odst. 1 trestního řádu¹³⁶, v situaci, kdy je poškozený k pachateli osobou, vůči které by měl jako svědek možnost odepřít výpověď, lze trestní stíhání pro přečin nebezpečného vyhrožování zahájit a v již zahájeném trestním stíhání pokračovat pouze se souhlasem poškozeného.

Podle § 100 odst. 2 a 3 trestního řádu je svědek oprávněn odepřít výpověď, pokud by výpovědí způsobil nebezpečí trestního stíhání sobě, příbuznému v pokolení přímém, sourozenci, osvojiteli nebo osvojenci, manželovi, partnerovi nebo druhovi anebo jiným osobám v poměru rodinném nebo obdobném, jejichž újmu by právem pociťoval jako újmu vlastní. Odepřít výpověď jako svědek nelze, pokud má ten, jehož se svědecká výpověď týká, oznamovací povinnost podle trestního zákona.

V souladu s § 163a trestního řádu souhlasu poškozeného s trestním stíháním není třeba, pokud byla takovým činem způsobena smrt¹³⁷, pokud poškozený není schopen dát souhlas pro duševní chorobu nebo poruchu, pro kterou byla jeho svéprávnost omezena, poškozeným je osoba mladší patnácti let, nebo je z okolností zřejmé, že souhlas nebyl dán nebo byl vzat zpět v tísní vyvolané výhrůžkami, nátlakem, závislostí nebo podřízeností.

¹³¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2019, sp. zn. 8 Tdo 236/2019.

¹³² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. 3 Tdo 89/2017.

¹³³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2018, sp. zn. 8 Tdo 1199/2018.

¹³⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1229/2015.

¹³⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2019, sp. zn. 8 Tdo 236/2019.

¹³⁶ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

¹³⁷ Nelze zohlednit v případě trestného činu nebezpečného vyhrožování, protože v případě, kdyby výhrůžka vedla ke smrti poškozeného, byl by trestný čin nebezpečného vyhrožování konzumován závažnějším poruchovým trestným činem.

V praxi může dojít k situaci, kdy se poškozený na výzvu orgánu činného v trestním řízení ihned nevyjádří. K tomu mohou vést různé okolnosti daného případu, jako „*závažnost a charakter činu, jeho následky, dopad na poškozeného, jeho zdravotní stav, vztah poškozeného k pachateli, sociální situace, majetkové poměry apod.*“¹³⁸ V závislosti na těchto okolnostech poskytne orgán činný v trestním řízení dle § 163a odst. 2 trestního řádu poškozenému přiměřenou lhůtu, aby souhlas poskytl, a to nejvýše 30 dnů. Po jejím marném uplynutí této lhůty již souhlas poskytnout nelze a platí, že nebyl dán. O tomto následku musí být poškozený písemně poučen.

Udělený souhlas lze vzít kdykoli zpět až do doby, kdy se odvolací soud odebere k závěrečné poradě. Naopak jednou výslovně odepřený souhlas nemůže být později udělen.

Trestný čin nebezpečného vyhrožování je v praxi často spáchán pachatelem, který je vůči poškozenému v určitém osobním vztahu. Institut svolení poškozeného je v takových případech zásadní.

¹³⁸ DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl.* Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017, 1248 s. ISBN 978-80-7552-600-7.

4. Vztah trestného činu nebezpečného vyhrožování k jiným trestným činům

V této části práce se budu zabývat vztahem trestného činu nebezpečného vyhrožování k jiným trestným činům, a to zejména v souvislosti s možností či nemožností souběhu s dalšími trestnými činy. Dále se budu věnovat vztahu přechodu nebezpečného vyhrožování ke správním deliktům, zejména přestupkům.

4.1. Souběh trestných činů

Souběhem trestných činů rozumíme případy, kdy „*pachatel spáchal dva nebo více trestných činů dříve, než byl pro některý z nich odsouzen, tj. než byl za takový trestný čin vyhlášen soudem I. stupně odsuzující rozsudek, který nabyl právní moci a neplatí o něm fikce neodsouzení,*“ přičemž relevantní je den vyhlášení rozsudku, nikoli den, kdy rozsudek nabude právní moci. Právní moc tento odsuzující rozsudek musí poté nabýt. K rozsudku, který nenabyl právní moci nelze přihlížet.¹³⁹ V případě trestního příkazu je mezníkem doručení trestního příkazu. Stejně jako odsuzující rozsudek musí i trestní příkaz později nabýt právní moci.¹⁴⁰

Odsuzujícím rozsudkem je pouze takový rozsudek, kterým se obžalovaný uznává vinným a je mu ukládán trest. Za odsuzující rozsudek je považován i rozsudek v řízení o dohodě o vině a trestu, dále rozsudek, kterým bylo upuštěno od potrestání včetně upuštění od potrestání s dohledem. Účinky odsuzujícího rozsudku naopak nemá zprošťující rozsudek ani usnesení o zastavení trestního stíhání. V případě, že se na pachatele vztahuje fikce neodsouzení, tedy kdy se na pachatele hledí, jako by nebyl odsouzen, nelze k takovému rozsudku přihlížet, a to od okamžiku, kdy taková fikce začne platit.¹⁴¹

Předpokladem pro posuzování sbíhajících trestných činů je vždy případ, kdy sbíhající činy spáchal jeden a tentýž pachatel.

Souběh trestných činů lze členit na souběh stejnorodý nebo nestejnorodý, a na souběh jednočinný nebo vícečinný. Pro určení, o který druh souběhu se jedná, je nezbytné vymezit pojem skutek. Pojem skutku není v trestních zákonech definován. Dle literatury se skutkem rozumí „*určitá událost ve vnějším světě záležející v jednání člověka, která může mít znaky jednoho trestného činu či více trestných činů, anebo nemusí vykazovat znaky žádného trestného činu.*“¹⁴² Skutek a trestný čin jsou dva rozdílné pojmy. Podstatou skutku rozumíme „*trestněprávní relevantní jednání pachatele a jím zapříčiněný trestněprávně významný následek.*“¹⁴³ Jako jeden skutek se tedy „*považují všechny ty projevy vůle pachatele navenek, které jsou příčinou následku významného z hlediska trestního práva, pokud jsou zahrnuty*

¹³⁹ ŠÁMAL, P., GRÍVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J. VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné*. Op. cit. 306 s.

¹⁴⁰ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část*. 2019. Op. cit. 349 s.

¹⁴¹ ŠÁMAL, P., GRÍVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J. VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné*. Op. cit. 306-307 s.

¹⁴² Tamtéž, 310 s.

¹⁴³ ŠÁMAL, P., GRÍVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J. VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné*. Op. cit. 310 s.

*zaviněním.*¹⁴⁴ Jako jeden skutek je považován i trestný čin hromadný, trestný čin trvající i pokračování v trestném činu¹⁴⁵.

Členění na souběh stejnorodý a nestejnorodý spočívá v tom, zda se jedná o více trestných činů téže skutkové podstaty, nebo o více trestných činů rozdílné skutkové podstaty. V případě stejnorodého souběhu pachatel jedním skutkem spáchá více trestných činů téže skutkové podstaty. Nestejnorodého souběhu se pachatel dopustí, když jedním skutkem spáchá více různých trestných činů.

Souběh jednočinný, neboli konkurence ideální, a souběh vícečinný, neboli konkurence reálná, spočívá v tom, zda více trestných činů bylo spácháno jedním skutkem nebo více skutky. V případě souběhu jednočinného pachatel spáchá jedním skutkem více trestných činů, v případě souběhu vícečinného pachatel spáchá dvěma nebo více skutky několik trestných činů. Jednočinný souběh je vyloučen v případech, kdy jsou jednotlivé skutkové podstaty vzájemně ve vztahu subsidiarity, speciality či jedna skutková podstata fakticky konzumuje jinou skutkovou podstatu. Posledním případem vyloučení jednočinného souběhu jsou případy trestných činů hromadných, trvajících a pokračování v trestném činu, protože, jak již bylo dříve uvedeno, se na tato jednání hledí jako na jeden jediný skutek. Specifickým případem, kdy je souběh vyloučen, je spáchání trestného činu opilství podle ustanovení § 360 trestního zákoníku. V případě spáchání více trestných činů ve stavu nepřičetnosti, do které se pachatel přivedl, byť i z nedbalosti, použitím nebo aplikací návykové látky, je pachatel trestný pouze pro jeden trestný čin, a to trestný čin opilství.

Jednotlivé druhy souběhů lze kombinovat, pachatel tedy může spáchat souběh stejnorodý jednočinný, stejnorodý vícečinný, nebo souběh nestejnorodý jednočinný či souběh nestejnorodý vícečinný. V českém právním řádu se ovšem souběh stejnorodý jednočinný neuplatní a taková situace je považována za spáchání jednoho trestného činu.

Od souběhu trestných činů je třeba odlišovat další případ mnohosti trestných činů, a to recidivu. Recidivou je situace, kdy pachatel spáchá další trestný čin poté, co byl za trestný čin již dříve odsouzen, přičemž není podstatné, zda spáchal tentýž trestný čin nebo trestný čin jiné skutkové podstaty. V případě, kdy pachatel spáchal nový trestný čin poté, co předchozí odsuzující rozsudek nabyl právní moci, hovoříme o pravé recidivě. V případě, že pachatel nový trestný čin spáchá v mezidobí mezi vyhlášením odsuzujícího rozsudku a dnem, kdy rozsudek nabyl právní moci, hovoříme o nepravé recidivě.

Souběh trestných činů je přípustný, pokud jednotlivé skutkové podstaty chrání před porušením nebo ohrožením odlišný společenský zájem, tedy jiný objekt.

¹⁴⁴ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 2019. Op. cit. 352 s.

¹⁴⁵ V případě pokračování v trestném činu je zapotřebí chápat skutek odlišně z hmotněprávního a procesního hlediska. Zatímco z hlediska hmotného práva se jedná o jediný skutek, v rámci trestního práva procesního je jako samostatný skutek posuzován každý dílčí útok.

4.1.1. Trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci podle § 352 trestního zákoníku

Trestný čin násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci obsahuje dvě základní skutkové podstaty.

První základní skutková podstata stanoví, že *„kdo skupině obyvatelů vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok.“*

Dle druhé základní skutkové podstaty *„kdo užije násilí proti skupině obyvatelů nebo jednotlivci nebo jim vyhrožuje usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu pro jejich skutečnou nebo domnělou rasu, příslušnost k etnické skupině, národnost, politické přesvědčení, vyznání, nebo proto, že je skutečně nebo domněle bez vyznání, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta.“* Přísněji je trestné, pokud se pachatelé spolčí nebo srotí ke spáchání takového činu nebo spáchá-li pachatel čin tiskem, filmem, rozhlasem, televizí, veřejně přístupnou počítačovou sítí nebo jiným obdobným způsobem.

Stejně jako v případě trestného činu nebezpečného vyhrožování objektivní stránka trestného činu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci v prvním odstavci upravujícím první základní skutkovou podstatu obsahuje určitou výhrůžku. Obsah výhrůžky je stejný v případě usmrcení, liší se ovšem v dalších znacích, kdy postačí pouhé „prosté“ ublížení na zdraví, nikoli těžká újma na zdraví, a dále způsobení škody velkého rozsahu.

Druhá základní skutková podstata upravuje užití násilí nebo vyhrožování usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením škody velkého rozsahu z diskriminačního důvodu. Skutková podstata trestného činu nebezpečného vyhrožování explicitně nevyjadřuje spáchání činu z diskriminačního důvodu, a to ani v kvalifikované skutkové podstatě.

Podstatnými rozdíly mezi trestnými činy násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci a nebezpečným vyhrožováním je tedy obsah výhrůžky, dále skutečnost, zda je vyhrožováno jednotlivci nebo skupině, zda je přítomen určitý diskriminační důvod, ale také to, že v případě přečinu násilí proti skupině obyvatelů a proti jednotlivci výhrůžka nemusí na rozdíl od trestného činu nebezpečného vyhrožování vzbudit důvodnou obavu.

Tato ustanovení jsou ve vztahu subsidiarity, proto je jednočinný souběh vyloučen.

4.1.2. Trestný čin nebezpečného pronásledování podle § 354 trestního zákoníku

Trestný čin nebezpečného pronásledování spočívá v jednání, kdy pachatel poškozeného dlouhodobě pronásleduje tím, že mu nebo jeho blízkým osobám vyhrožuje ublížením na zdraví nebo jinou újmou, vyhledává jeho osobní blízkost nebo poškozeného sleduje, vytrvale jej kontaktuje prostřednictvím elektronických komunikací, písemně nebo jinak, omezuje poškozeného v obvyklém způsobu života nebo zneužije jeho osobních údajů za účelem získání osobního nebo jiného kontaktu, a to za předpokladu, že takové jednání je způsobilé v poškozeném vzbudit důvodnou obavu o jeho život nebo zdraví nebo o život a zdraví osob

jemu blízkých. Přísněji je trestný pachatel, který se takového jednání dopustí vůči dítěti nebo těhotné ženě, se zbraní, nebo nejméně se dvěma osobami.

Společným znakem s trestným činem nebezpečného vyhrožování je zde zejména požadavek na vzbuzení důvodné obavy. Dle judikatury je společným jmenovatelem těchto trestných činů záměr pachatele obtěžovat jiného tak intenzivně, že to ohrožuje jeho psychickou a v některých případech i jeho fyzickou integritu. Zpravidla se jedná o soustavné, vytrvalé, tvrdošíjné a systematicky prováděné jednání, které vybočuje z běžných norem chování a může v některých případech také nebezpečně gradovat.¹⁴⁶

Na rozdíl od nebezpečného vyhrožování v případě nebezpečného pronásledování nepostačí jediný projev pachatele, který by bylo možné podřadit pod pojem nebezpečného pronásledování, protože pro spáchání trestného činu nebezpečného pronásledování je zapotřebí naplnit znak dlouhodobosti.¹⁴⁷

Trestný čin nebezpečného pronásledování naplňuje znaky tzv. stalkingu. Stalking lze definovat jako „zlovolné, úmyslné, opakované a dlouhodobé obtěžování jiné osoby, která toto pocituje jako příkoří a snižuje jí to vzhledem k intenzitě obtěžování, četnosti, příp. i strachu z vlastní bezpečnosti kvalitu života.“¹⁴⁸ „Přímým následkem stalkingu je závažné narušování soukromí, osobní svobody a lidské důstojnosti oběti. V závažnějších případech poškozuje stalking duševní i tělesné zdraví oběti, či dokonce ohrožuje její život.“¹⁴⁹

Ačkoli je v případě trestného činu nebezpečného pronásledování trestní sazba stejná jako v případě nebezpečného vyhrožování, v obou případech pachateli hrozí v základní skutkové podstatě trest odnětí svobody až na 1 rok nebo zákaz činnosti, v případě kvalifikované skutkové podstaty jsou to až tři léta, trestný čin nebezpečného pronásledování považují za značně závažnější, což dle mého názoru zákonodárce v právní úpravě dostatečně nereflektoval.

Souběh trestného činu nebezpečného pronásledování a nebezpečného vyhrožování je možný v případech podle ustanovení § 354 odst. 1 písm. b), c), d) a e) trestního zákoníku, tedy v případě jednání, které nezáleží ve vyhrožování. Naopak v případě § 354 odst. 1 písm. a) trestního zákoníku, které upravuje vyhrožování ublížením na zdraví nebo jinou újmou, je souběh s trestným činem nebezpečného vyhrožování nepřipustný.¹⁵⁰

¹⁴⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. 8 Tdo 94/2017.

¹⁴⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. 11 Tdo 1672/2011.

¹⁴⁸ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání. Praha: Leges, 2020, 539 s. ISBN 978-80-7502-395-7.

¹⁴⁹ ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008, 53 s. ISBN 978-80-247-2207-8.

¹⁵⁰ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T.; RŮŽIČKA, M.; SOTOLÁŘ, A. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. Díl*. Op. cit. 2772 s.

4.1.3. Trestný čin vydírání podle § 175 trestního zákoníku

Základní skutková podstata trestného činu vydírání zní následovně: „*Kdo jiného násilím, pohrůzkou násilí nebo pohrůzkou jiné těžké újmy nutí, aby něco konal, opominul nebo trpěl, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až čtyři léta nebo peněžitým trestem.*“

Stejně jako v případě trestného činu nebezpečného vyhrožování, i toto ustanovení trestního zákoníku chrání život a zdraví člověka. Mezi další společné znaky patří také to, že i trestný čin vydírání lze spáchat prostřednictvím prostředků dálkové komunikace, např. prostřednictvím telefonu, SMS, e-mailu, sociálních sítí apod. Stejně také platí, že pouhé ukázání zbraně na zdůraznění určité výhrůžky může naplnit pojmový znak vydírání.¹⁵¹ Výhrůžka se také musí dostat do dispoziční sféry poškozeného. Pokud se poškozený o výhrůžce dozví, ale nevnímá z ní, k čemu jej pachatel nutí, jedná se o vydírání na nezpůsobilém předmětu.

Na rozdíl od trestného činu nebezpečného vyhrožování je zde ale potřeba, aby pachatel poškozeného nutil k určitému konání, opomenutí, nebo aby něco strpěl. V některých méně závažných případech vydírání bývá v praxi problém, že poškozený neuvede, že se pachatel něčeho domáhal, a skutek je nesprávně kvalifikován jako nebezpečné vyhrožování, které lze s ohledem na trestní sazby považovat za méně závažnější trestný čin, ačkoli byla naplněna skutková podstata závažnějšího trestného činu vydírání.

Podstatný rozdíl tedy spočívá v posouzení subjektivní stránky obou deliktů. Pokud úmysl pachatele bude spočívat v násilném nucení jiného, aby něco konal, opomenul nebo trpěl, bude naplněna skutková podstata vydírání. Pokud jednání pachatele spočívá v úmyslu působit na svobodné rozhodování poškozeného, bude se jednat o trestný čin nebezpečného vyhrožování.¹⁵²

Dále se tyto trestné činy liší účelem výhrůžky. V případě trestného činu nebezpečného vyhrožování je účelem uvedení ve strach a nepokoj, tedy pouhé vyvolání určitého stavu v poškozeném, aniž by účelem bylo dosažení nějakého dalšího cíle, zatímco u trestného činu vydírání je dále jdoucí účel spočívající v jednání a úmyslu pachatele, aby pomocí působení na duševní stav poškozeného a takto vzniklým psychickým nátlakem bylo vynuceno nějaké plnění, konání nebo opomenutí.¹⁵³

Čin je dokonán již samotným násilným jednáním nebo pohrůzkou násilí nebo jiné těžké újmy a nevyžaduje se, aby pachatel dosáhl toho, čeho výhrůžkou sledoval.¹⁵⁴

Jednočinný souběh trestných činů nebezpečného vyhrožování a vydírání je vyloučen.¹⁵⁵

¹⁵¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2017, sp. zn. 8 Tdo 1781/2016.

¹⁵² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2018, sp. zn. 8 Tdo 1199/2018.

¹⁵³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 9. 4. 1937, sp. zn. Zm II 125/37.

¹⁵⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 3 Tdo 243/2017.

¹⁵⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.11.2013, sp. zn. 8 Tdo 1256/2013.

4.1.4. Trestný čin loupeže podle § 173 trestního zákoníku

Trestný čin loupeže spáchá ten, „*kdo proti jinému užije násilí nebo pohrůžky bezprostředního násilí v úmyslu zmocnit se cizí věci.*“ Kvalifikovaná skutková podstata upravuje spáchání činu jako člen organizované skupiny, způsobení těžké újmy na zdraví, značné škody, v úmyslu umožnit spáchání teroristického trestného činu, trestného činu financování terorismu nebo vyhrožování teroristickým trestným činem, způsobením škody velkého rozsahu nebo způsobením smrti.

Souběh trestného činu loupeže a trestného činu nebezpečného vyhrožování je nepřípustný, jelikož trestný čin loupeže je k trestnému činu nebezpečného vyhrožování ve vztahu speciality.¹⁵⁶

4.1.5. Trestný čin vyhrožování s cílem působit na úřední osobu podle § 326 trestního zákoníku

Základní skutková podstata trestného činu vyhrožování s cílem působit na úřední osobu spočívá ve vyhrožování jinému usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením značné škody, a to v úmyslu působit na výkon pravomoci úřední osoby, nebo pro výkon pravomoci úřední osoby. Kvalifikovaná skutková podstata přísněji trestá spáchání takového činu se zbraní.

Úřední osobou se dle § 127 trestního zákoníku rozumí soudce, státní zástupce, prezident, poslanec nebo senátor, člen vlády nebo jiná osoba zastávající funkci v jiném orgánu veřejné moci, člen zastupitelstva nebo odpovědný úředník územní samosprávy, státní správy nebo jiného orgánu veřejné moci, příslušník ozbrojených sil nebo bezpečnostního sboru nebo strážník obecní policie, soudní exekutor při výkonu exekuční činnosti a při činnostech vykonávaných z pověření soudu nebo státního zástupce, notář při provádění úkonů jako soudní komisař, finanční arbitr a jeho zástupce, fyzická osoba, která byla ustanovena lesní stráží, stráží přírody, mysliveckou stráží nebo rybářskou stráží, a to za předpokladu, že plní úkoly státu nebo společnosti a používá při tom svěřené pravomoci pro plnění těchto úkolů.

Výhrůžka je zde specifikována usmrcením, ublížením na zdraví nebo způsobením značné újmy. S výjimkou usmrcení je tedy obsah výhrůžky odlišný od obsahu výhrůžky v případě trestného činu nebezpečného vyhrožování, když postačí „prosté“ ublížení na zdraví a způsobení pouhé způsobení značné újmy, nikoli těžké újmy na zdraví nebo jiné těžké újmy. Další odlišnost spočívá v tom, že v případě trestného činu vyhrožování s cílem působit na úřední osobu není požadavek vzbuzení důvodné obavy u osoby, které je vyhrožováno.

Přečin vyhrožování s cílem působit na úřední osobu je ve vztahu speciality k trestnému činu nebezpečného vyhrožování, jednočinný souběh je proto vyloučen.¹⁵⁷

4.1.6. Trestný čin výtržnictví podle § 358 trestního zákoníku

Skutková podstata trestného činu výtržnictví zní následovně: „*Kdo se dopustí veřejně nebo na místě veřejnosti přístupném hrubé neslušnosti nebo výtržnosti zejména tím, že napadne jiného,*

¹⁵⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 8 Tdo 510/2016.

¹⁵⁷ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 3 Tdo 1058/2018.

hanobí hrob, historickou nebo kulturní památku, anebo hrubým způsobem ruší přípravu, průběh nebo zakončení organizovaného sportovního utrání, shromáždění nebo obřadu lidí, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta.“ Kvalifikovaná skutková podstata dále upravuje spáchání trestného činu opětovně, nebo jako člen organizované skupiny. Trestný čin výtržnictví v souběhu s trestným činem nebezpečného vyhrožování je přípustný.¹⁵⁸

O jednočinný souběh přečinu nebezpečného vyhrožování a přečinu výtržnictví půjde např. v případě, kdy pachatel použil zbraň na místě veřejnosti přístupném a současně bylo takové jednání způsobilé vyvolat v poškozeném důvodnou obavu o svůj život. Tentýž závěr lze vyvodit i v případě, že se jedná o pouhou maketu zbraně.¹⁵⁹

4.1.7. Některé další případy souběhu trestných činů

Trestný čin nebezpečného vyhrožování se může dle judikatury dále sbíhat např. s trestným činem omezování osobní svobody podle § 171 trestního zákoníku,¹⁶⁰ porušováním domovní svobody podle § 178 trestního zákoníku,¹⁶¹ týráním osoby žijící ve společném obydlí podle § 199 trestního zákoníku,¹⁶² mařením výkonu úředního rozhodnutí podle § 337 trestního zákoníku¹⁶³ nebo s trestným činem ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku¹⁶⁴.

Zajímavým případem by dle mého názoru mohl být případný souběh s trestným činem neoprávněného přístupu k počítačovému systému a nosiči informací dle § 230 trestního zákoníku. V posledních letech zaznamenáváme značný nárůst trestných činů spáchaných prostřednictvím počítačových systémů a obdobných zařízení. Příkladem, kdy by se mohl trestný čin podle § 230 trestního zákoníku sbíhat s nebezpečným vyhrožováním, by bylo, kdyby pachatel prostřednictvím neoprávněného přístupu k počítačovému systému získal informace, které jsou poškozenému způsobilé způsobit určitou těžkou újmu, a následně vyhrožoval jejich zveřejněním.

4.2. Faktická konsumpce některými trestnými činy

Jako případy faktické konsumpce rozumíme případy, „*kdy porušení či ohrožení zájmů chráněných jedním ustanovením v konkrétním případě je bezvýznamným prostředkem nebo podřadným vedlejším produktem hlavní (závažnější) trestné činnosti postižené druhým ustanovením.*“¹⁶⁵

Příkladem faktické konsumpce bude případ, kdy pachatel již započal s útokem, kterým hrozil. V tomto případě se nemůže jednat o přečin nebezpečného vyhrožování, nýbrž již o jiný trestný čin, jehož objektem je ochrana tělesné integrity.¹⁶⁶ Pokud pachatel, při zachování

¹⁵⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 6 Tdo 516/2012.

¹⁵⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2010, sp. zn. 4 Tdo 245/2010.

¹⁶⁰ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 7 Tdo 59/2020.

¹⁶¹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 8 Tdo 573/2020.

¹⁶² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2015, sp. zn. 6 Tdo 1062/2015.

¹⁶³ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2018, sp. zn. 8 Tdo 1057/2018.

¹⁶⁴ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2018, sp. zn. 3 Tdo, 382/2018, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 7. 2018, sp. zn. 4 Tdo 826/2018, usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 8 Tdo 949/2021.

¹⁶⁵ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 2019. Op. cit. 356 s.

¹⁶⁶ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 5 Tdo 314/2016.

téhož skutku naplní svou výhrůžku a poškozeného usmrtí, nebo mu způsobí těžkou újmu na zdraví nebo jinou těžkou újmu, bude ohrožovací trestný čin nebezpečného vyhrožování konzumován závažnějším poruchovým trestným činem, např. trestným činem vraždy podle § 140 trestního zákoníku nebo těžkým ublížením na zdraví podle § 145 trestního zákoníku.¹⁶⁷

Nepřípustný bude souběh trestných činů vraždy a těžkého ublížení na zdraví s trestným činem nebezpečného vyhrožování právě z důvodu faktické konzumpce závažnějším trestným činem, ale také proto, že trestný čin nebezpečného vyhrožování je ke zmíněným trestným činům ve vztahu subsidiarity.

Trestný čin nebezpečného vyhrožování může být konzumován i dalšími trestnými činy, jako je např. trestný čin obecného ohrožení podle § 272 trestního zákoníku.¹⁶⁸ Dle zmíněného ustanovení trestný čin obecného ohrožení spáchá ten, „*kdo úmyslně způsobí obecné nebezpečí tím, že vydá lidi v nebezpečí smrti nebo těžké újmy na zdraví nebo cizí majetek v nebezpečí škody velkého rozsahu tím, že zapříčiní požár nebo povodeň nebo škodlivý účinek výbušnin, plynu, elektriny nebo jiných podobně nebezpečných látek nebo sil nebo se dopustí jiného podobného nebezpečného jednání, nebo kdo takové obecné nebezpečí zvýší anebo ztíží jeho odvrácení nebo zmírnění.*“

4.3. Vztah trestného činu nebezpečného vyhrožování k přestupkům

S trestným činem nebezpečného vyhrožování koresponduje přestupek proti občanskému soužití podle ustanovení § 7 odst. 1 písm. c) bod 1. zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů.

Toto ustanovení stanoví, že se fyzická osoba dopustí přestupku tím, že jinému úmyslně vyhrožuje újmou na zdraví. Za spáchání tohoto přestupku lze uložit pokutu až do výše 20.000,- Kč, příp. omezující opatření, a v případě, že pachatel spáchá přestupek opakovaně po nabytí právní moci rozhodnutí o přestupku, může být uložena pokuta až do výše 30.000,- Kč.

Ve vztahu k trestnému činu nebezpečného vyhrožování Nejvyšší soud vyslovil názor, že ryze formální naplnění skutkové podstaty trestného činu nebezpečného vyhrožování pro vyvození trestní odpovědnosti není postačující.¹⁶⁹ Skutková podstata musí být naplněna také z materiálního hlediska, které je modifikováno užitím zásady subsidiarity trestní represe v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 trestního zákoníku. Trestní právo totiž představuje nejzazší prostředek uplatnění odpovědnosti, je tzv. prostředkem ultima ratio.¹⁷⁰

V případě, kdy jednání nedosáhne ani dolní hranice společenské škodlivosti trestného činu, je možné jednání posoudit jako přestupek proti občanskému soužití.

¹⁶⁷ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T.; RŮŽIČKA, M.; SOTOLÁŘ, A. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. II. Díl.* Op. cit. 2767 s.

¹⁶⁸ Tamtéž.

¹⁶⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 7 Tdo 1178/2015.

¹⁷⁰ Více k pojmům subsidiarity trestní represe a s ní související společenskou škodlivostí a principem ultima ratio viz. díl 2.1.4. této práce.

5. Sankce

Trestní zákoník vychází z dualismu trestních sankcí, kdy jako sankce za spáchání trestného činu stanoví tresty a ochranná opatření.

Trestní sankce mohou být uloženy pouze na základě trestního zákona, přičemž pachateli nemohou být uloženy sankce kruté a nepřiměřené a výkonem trestní sankce nesmí být ponížena lidská důstojnost.

Dle ustanovení § 36 a následujících trestního zákoníku je sankce vždy nutné ukládat s přihlédnutím k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a poměrům pachatele. V případě, kdy postačí uložení trestní sankce, která pachatele méně postihuje, nesmí být uložena sankce pro pachatele citelnější. Při ukládání sankcí se přihlíží i k právem chráněným zájmům osob poškozených trestným činem.

„Trestem rozumíme zákonem stanovený právní následek za určité protiprávní jednání. Trest, právní následek činu, na němž lpí vina, spočívá v právní újmě a ta je pachatelem činu pocíťována jako zlo a podle vůle zákonodárce má být jako taková přijímána.“¹⁷¹

Pojem trestu lze shrnout následovně: jedná se o prostředek státního donucení, je možné jej uložit pouze pachateli trestného činu, uložen může být výhradně soudem, trest pachateli způsobuje újmu a obsahuje společenské odsouzení. Účel trestu lze spatřovat v ochraně společnosti, v zabránění odsouzenému v dalším páchaní trestné činnosti (zábranný účinek trestu), vychovávat odsouzeného k řádnému životu a výchovně působit na ostatní členy společnosti (tj. generálně preventivní účinek trestu).¹⁷²

5.1. Tresty ukládané dospělým pachatelům

Způsob stanovení druhu a výměry trestu je upraven v § 39 trestního zákoníku. Při stanovení druhu trestu a jeho výměry soud přihlíží k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu¹⁷³, k osobním, rodinným, majetkovým a jiným poměrům pachatele, k jeho dosavadnímu způsobu života, k možnosti jeho nápravy, k chování pachatele po činu, zejména k jeho snaze nahradit škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky, dále k postoji k trestnému činu v trestním řízení, zda sjednal dohodu o vině a trestu, prohlásil svou vinu nebo označil rozhodné skutečnosti za nesporné, a pokud byl označen jako spolupracující obviněný, také k tomu, jak významným způsobem přispěl k objasnění zločinu spáchaného členy organizované skupiny, ve spojení s organizovanou skupinou nebo ve prospěch organizované zločinecké skupiny. Přihlédne se také k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí život pachatele. Soud dále přihlédne k polehčujícím a přitěžujícím okolnostem¹⁷⁴, k době, která uplynula od

¹⁷¹ JELÍNEK, J. a kol.: Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 2019. Op. cit. 395 s.

¹⁷² Tamtéž. 401 s.

¹⁷³ Povahu a závažnost trestného činu určuje zejména význam chráněného zájmu, který byl činem dotčen, způsob provedení činu a jeho následky, okolnostmi, za kterých byl čin spáchán, osobou pachatele, mírou jeho zavinění a jeho pohnutkou, záměrem nebo cílem.

¹⁷⁴ Mezi polehčující okolnosti patří např. skutečnost, že pachatel spáchal trestný čin poprvé a pod vlivem okolností na něm nezávislých, v silném rozrušení, ze soucitu nebo z nedostatku životních zkušeností, pod vlivem hrozby nebo nátlaku, ve věku blízkém věku mladistvých, způsobil nižší škodu nebo jiný menší škodlivý

spáchání trestného činu, k případné změně situace a k délce trestního řízení, pokud trvalo nepřiměřeně dlouhou dobu.

Pokud pachatel získal nebo pokud se snažil získat trestným činem majetkový prospěch, přihlédně soud i k této skutečnosti a uloží pachateli trest, který ho postihne na majetku. Soud zejména zváží uložení peněžitého trestu.

Specifickým případem je ukládání trestu pachateli, který trestný čin spáchal ve stavu zmenšené přičetnosti, kterou si, a to ani z nedbalosti, nepřivodil vlivem návykové látky. Dle ustanovení § 40 trestního zákoníku soud k této skutečnosti přihlédně při stanovení druhu trestu a výměry. Pokud má soud za to, že by vzhledem ke zdravotnímu stavu takového pachatele bylo možno za současného uložení ochranného léčení dosáhnout možnosti jeho nápravy i trestem kratšího trvání, sníží trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby a uloží zároveň ochranné léčení.

Ve zvláštních případech lze od potrestání také upustit. Úprava upuštění od potrestání se nachází v § 46 a následujících trestního zákoníku. Upustit od potrestání lze zejména u takového pachatele, který spáchal přečin, jeho spáchání lituje a projevuje účinnou snahu po nápravě, pokud vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a k dosavadnímu životu pachatele lze důvodně očekávat, že již pouhé projednání věci postačí k nápravě pachatele i k ochraně společnosti. Upustil-li soud od potrestání, hledí se na pachatele, jako by nebyl odsouzen.

Upustit od potrestání lze také za současného uložení ochranného léčení nebo zabezpečovací detence. Dále lze podmíněně upustit od potrestání s dohledem.

Dle českého právního řádu lze dospělému pachateli za spáchané trestné činy uložit následující tresty: odnětí svobody, domácí vězení, obecně prospěšné práce, propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci, zákaz činnosti, zákaz držení a chovu zvířat, zákaz pobytu, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, ztrátu čestných titulů a vyznamenání, ztrátu vojenské hodnosti a vyhoštění.

V případě trestného činu nebezpečného vyhrožování lze dle zákonné dikce uložit trest odnětí svobody nebo zákaz činnosti.

Ustanovení § 53 trestního zákoníku stanoví, že pokud trestní zákon stanoví za některý trestný čin několik trestů, lze uložit každý tento trest samostatně nebo i více těchto trestů vedle sebe. Vedle trestu lze uložit i jiný druh trestu než ten, který je v tom kterém ustanovení výslovně uveden. Nelze však uložit domácí vězení vedle odnětí svobody a obecně prospěšných prací,

následek, přičinil se o odstranění škodlivých následků trestného činu nebo dobrovolně nahradil způsobenou škodu, svůj trestný čin sám oznámil úřadům, k činu se doznal apod. Srov. ust. § 41 trestního zákoníku.

K přitěžujícím okolnostem naopak patří skutečnosti, kdy pachatel spáchal trestný čin s rozmyslem nebo po předchozím uvážení, ze ziskuchtivosti, z pomsty, z národnostní, rasové, etnické, náboženské, třídní či jiné podobné nenávisti nebo z jiné zvlášť zavrženíhodné pohnutky, surovým nebo trýznivým způsobem, zákeřně, se zvláštní lstí nebo jiným obdobným způsobem, vůči osobě podílející se na záchraně života, zdraví nebo na ochraně majetku, ke škodě dítěte, osoby blízké, těhotné, nemocné, zdravotně postiženém vysokého věku, nemohoucí apod. Srov. ust. § 42 trestního zákoníku.

obecně prospěšné práce vedle odnětí svobody, peněžitý trest vedle propadnutí majetku a zákaz pobytu vedle vyhoštění. Domácí vězení, obecně prospěšné práce, peněžitý trest, zákaz držení a chovu zvířat, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, vyhoštění a zákaz pobytu lze uložit samostatně, i když trestní zákon na některý trestný čin takový trest nestanoví.

5.1.1. Trest odnětí svobody

Jedná se o „univerzální druh trestu, protože jej lze uložit za každý trestný čin kterémukoli dospělému pachateli. Je buď jedinou, nebo alespoň jednou z alternativně stanovených trestních sankcí. Zároveň je druhem trestu nejprísrnějším a jeho uložení přichází v úvahu jen tehdy, nepostačuje-li k dosažení účelu trestu, resp. k ochraně společnosti a k nápravě pachatele některý jiný, mírnější druh trestu.“¹⁷⁵

Trestem odnětí svobody se rozumí nepodmíněný trest odnětí svobody, podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody a podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody s dohledem. Zvláštním typem trestu odnětí svobody je výjimečný trest.¹⁷⁶

Podstatou nepodmíněného trestu odnětí svobody je „dočasné omezení svobody volného pohybu a pobytu odsouzeného jeho nuceným umístěním ve věznici.“¹⁷⁷ Jedná se o nejprísrnější trest, který lze v České republice uložit. Tento trest lze uložit nejvýše na dvacet let, pokud nejde o mimořádné zvýšení trestu odnětí svobody¹⁷⁸, ukládání trestu pachateli trestného činu spáchaného ve prospěch organizované zločinecké skupiny nebo o výjimečný trest. V případě, kdy soud odsuzuje pachatele za trestný čin, u kterého horní hranice trestní sazby odnětí svobody nepřevyšuje pět let, lze dle ustanovení § 55 trestního zákoníku nepodmíněný trest odnětí svobody uložit pouze za podmínky, že by vzhledem k osobě pachatele uložení jiného trestu zjevně nevedlo k tomu, aby pachatel vedl řádný život.

Soud může podmíněně odložit výkon trestu odnětí svobody, který nepřevyšuje tři léta, pokud vzhledem k osobě a poměrům pachatele, zejména s přihlédnutím k jeho dosavadnímu životu a prostředí, ve kterém žije a pracuje, a k okolnostem případu má důvodně za to, že k působení na pachatele není třeba jeho výkonu. Podmíněný odklad trestu odnětí svobody nemá vliv na výkon ostatních trestů, které jsou uloženy vedle tohoto trestu. Podmíněné odsouzení k trestu odnětí svobody je upraveno v § 81 a následujících trestního zákoníku.

Pokud je třeba zvýšeně sledovat a kontrolovat chování pachatele a poskytnout mu potřebnou pomoc ve zkušební době, může soud podmíněně odložit výkon trestu za splnění výše uvedených podmínek za současného vyslovení dohledu.

¹⁷⁵ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T.; RŮŽIČKA, M.; SOTOLÁŘ, A. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl.* Op. cit. 440 s.

¹⁷⁶ Výjimečným trestem se rozumí trest odnětí svobody nad dvacet až do třiceti let, nebo trest odnětí svobody na doživotí. Takový trest může být uložen pouze za zvlášť závažný zločin, u kterého to trestní zákon dovoluje.

¹⁷⁷ DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T.; RŮŽIČKA, M.; SOTOLÁŘ, A. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl.* Op. cit. 440 s.

¹⁷⁸ K mimořádnému zvýšení trestní sazby lze přistoupit, pokud pachatel znovu spáchal zvlášť závažný zločin, ač již byl pro takový nebo jiný zvlášť závažný zločin dříve potrestán. Srov. ust. § 55 trestního zákoníku.

Dle ustanovení § 353 trestního zákoníku lze za trestný čin nebezpečného vyhrožování uložit trest odnětí svobody až na jeden rok, v případě kvalifikované skutkové podstaty lze uložit trest odnětí svobody až na tři léta.

V praxi soudy v případě posuzování trestného činu nebezpečného vyhrožování běžně při určování druhu a výměry trestu odsuzují pachatele k trestu odnětí svobody s podmíněným odkladem.

5.1.2. Domácí vězení

Trest domácího vězení spočívá v tom, že odsouzený je povinen zdržovat se v určité časovém období, pokud mu v tom nebrání důležité důvody¹⁷⁹, v určeném obydlí nebo v jeho části. Toto časové období stanoví soud. Dle díky § 60 a následujících trestního zákoníku uložit až na dvě léta, pokud soud odsuzuje pachatele přechodu, pokud vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přechodu a osobě a poměrům pachatele lze mít důvodně za to, že postačí uložení tohoto trestu, a pachatel dá písemný slib, že se ve stanovené době bude zdržovat v obydlí na určené adrese, pokud mu v tom nebrání důležité důvody¹⁸⁰, a pokud při výkonu kontroly poskytne veškerou potřebnou součinnost.

Soud je oprávněn uložit pachateli na dobu výkonu trestu přiměřená omezení nebo přiměřené povinnosti¹⁸¹, zpravidla mu také uloží, aby nahradil škodu nebo odčinil nemajetkovou újmu, kterou způsobil, nebo aby vydal bezdůvodné obohacení získané trestným činem.

V případě pachatele ve věku blízkém věku mladistvých může soud samostatně nebo vedle přiměřených omezení a povinností uložit také některá z výchovných opatření uvedených v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže.

Soud stanoví pro případ, že se pachatel vyhýbá nástupu do výkonu trestu domácího vězení, bez vážného důvodu poruší sjednané podmínky, zaviněně nevykonává uložený trest či jinak maří výkon tohoto trestu, náhradní trest odnětí svobody až na jeden rok.

Novelou trestního zákoníku č. 220/2021 Sb. byla nově stanovena možnost soudu vyslovit na dobu výkonu trestu domácího vězení dohled.

Ačkoli je možné trest domácího vězení za spáchání nebezpečného vyhrožování uložit, v praxi obvykle k ukládaným trestům nepatří. Osobně se mi tento druh trestu jeví jako vhodný v případě, kdy by byl trest odnětí svobody nepřiměřeně přísný, ale zároveň pro závažnost činu není mírnější trest dostačující.

¹⁷⁹ Zejména výkon zaměstnání nebo poskytnutí zdravotních služeb u poskytovatele zdravotních služeb.

¹⁸⁰ Zejména výkon zaměstnání nebo poskytnutí zdravotních služeb u poskytovatele zdravotních služeb.

¹⁸¹ Takovými omezeními nebo povinnostmi může být např. podrobení se výcviku pro získání vhodné pracovní kvalifikace, vhodnému programu sociálního výcviku a převýchovy, léčení závislosti na návykových látkách, které není ochranným léčením, zdržet se návštěv nevhodného prostředí, sportovních, kulturních a jiných společenských akcí a styku s určitými osobami, hazardních her, požívání alkoholických nápojů nebo jiných návykových látek, veřejně se osobně omluvit apod. Srov. ust. § 48 odst. 4 trestního zákoníku.

5.1.3. Obecně prospěšné práce

Trest obecně prospěšných prací je v trestním zákoníku upraven v ustanovení § 62 a následujících. Obecně prospěšné práce může soud uložit, pokud odsuzuje pachatele trestného činu za přečin. Samostatně může být uložen, pokud vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba.

Trest obecně prospěšných prací spočívá v povinnosti odsouzeného provést v soudem stanoveném rozsahu práce k obecně prospěšným účelům ve prospěch poskytovatele obecně prospěšných prací, kterým může být stát, kraj, obec nebo právnická osoba, která se zabývá vyjmenovanými činnostmi a která tuto činnost vykonává k veřejně prospěšnému účelu. Práce nesmí sloužit výdělečným účelům odsouzeného.

Výměra trestu obecně prospěšných prací může být soudem uložena od 50 do 300 hodin. Zároveň soud může uložit pachateli přiměřená omezení a povinnosti. Pokud jde o pachatele ve věku blízkém věku mladistvých, může soud uložit také některá z výchovných opatření dle zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

Při ukládání trestu soud přihlédne i ke stanovisku pachatele, k jeho zdravotnímu stavu a k možnosti uložení tohoto trestu. Trest nelze uložit, pokud je pachatel zdravotně nezpůsobilý k soustavnému výkonu práce.

Odsouzený je povinen trest vykonat osobně a bezplatně, ve svém volném čase, a to nejpozději do jednoho roku ode dne, kdy soud nařídil jeho výkon.

Pokud pachatel do skončení výkonu trestu obecně prospěšných prací nevede řádný život, vyhýbá se nástupu do výkonu trestu, bez závažného důvodu poruší sjednané podmínky, jinak maří výkon trestu nebo trest nevykonává, může soud trest obecně prospěšných prací nebo jeho zbytek přeměnit v trest odnětí svobody, přičemž každá i jen započatá hodina se počítá za jeden den odnětí svobody.

Trest obecně prospěšných prací za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování lze uložit, dle mého názoru by byl vhodný zejména v případech nižší závažnosti spáchaného činu.

5.1.4. Peněžitý trest

Úprava peněžitého trestu se nachází v § 67 a následujících trestního zákoníku. Dle zákonné dikce může soud peněžitý trest uložit, pokud pachatel pro sebe nebo pro jiného úmyslným trestným činem získal nebo se snažil získat majetkový prospěch, nebo pokud trestní zákon uložení peněžitého trestu za spáchaný trestný čin dovoluje, nebo je ukládán za přečin a vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného přečinu a poměrům pachatele nepodmíněný trest odnětí svobody současně neukládá. Pokud pachatel získal nebo se snažil získat činem majetkový prospěch, přihlédne soud k této skutečnosti a k výši takového prospěchu a uloží některý z trestů, který postihne pachatele na majetku, a to jak trest samostatná, tak i vedle jiného trestu, zejména soud zváží uložení peněžitého trestu.

Peněžitý trest je ukládán v denních sazbách a činí nejméně 20 a nejvíce 730 celých denních sazeb. Denní sazba činí nejméně 100 Kč a nejvíce 50 000 Kč. Dvojnásobek počtu denních

sazeb nesmí ani spolu s uloženým trestem odnětí svobody přesahovat horní hranici trestní sazby trestu odnětí svobody.

Při stanovení počtu a výše denních sazeb soud přihlíží k závažnosti spáchaného činu a k osobním a majetkovým poměrům pachatele. S ohledem na majetkové poměry pachatele může soud určit, že peněžitý trest bude zaplacen v přiměřených měsíčních splátkách.

Peněžitý trest soud neuloží, pokud je zřejmé, že by byl nedobytný.

Pokud pachatel nezplatí peněžitý trest na výzvu soudu nebo do uplynutí doby, a pokud je zřejmé, že by vymáhání peněžitého trestu mohlo být zmařeno, přemění soud peněžitý trest nebo jeho zbytek v trest odnětí svobody, přičemž každá nezaplacená částka odpovídající jedné denní sazbě se počítá za dva dny odnětí svobody.

Zaplacené částky připadají státu.

Ačkoli peněžitý trest není v ustanovení § 353 trestního zákoníku vymezen jako jeden z explicitně uvedených trestů, které lze za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování pachateli uložit, mohou být splněny podmínky pro jeho uložení. Zejména by uložení takového trestu připadalo v případě, kdyby pachatel vyhrožoval způsobením majetkové škody velkého rozsahu, která by se dala charakterizovat jako jiná těžká újma.

5.1.5. Propadnutí věci

Trest propadnutí věci upravuje ustanovení § 70 a následující trestního zákoníku. Soud obligatorně uloží trest propadnutí věci, která je bezprostředním výnosem z trestné činnosti. Fakultativně soud může uložit trest propadnutí věci, která je nástrojem trestné činnosti, nebo která je zprostředkovaným výnosem z trestné činnosti, pokud hodnota věci tvořící bezprostřední výnos z trestné činnosti není ve vztahuk hodnotě věci tvořící zprostředkovaný výnos z trestné činnosti zanedbatelná.

Tento trest lze uložit pouze pokud jde o věc, která náleží pachateli.

Před právní moci rozhodnutí platí zákaz dispozic s propadlou věcí směřující ke zmaření trestu propadnutí věci. V případě, že pachatel před uložením trestu propadnutí věci znehodnotí, nebo zmaří její propadnutí, může soud uložit propadnutí náhradní hodnoty do výše, která odpovídá hodnotě takové věci. Propadlá věc připadá státu.

Trest propadnutí věci soud v souvislosti s trestným činem nebezpečného vyhrožování uloží zejména v případě, kdy pachatel výhrůžku usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou podpoří zbraní. Tato je poté předmětem trestu propadnutí věci.

5.1.6. Zákaz činnosti

Trest zákazu činnosti je vedle trestu odnětí svobody explicitně vymezen jako trest v ustanovení § 353 trestního zákoníku. Jeho úprava se nachází v § 73 a § 74 trestního zákoníku.

Tento trest spočívá v tom, že se odsouzenému po dobu výkonu tohoto trestu zakazuje výkon určitého zaměstnání, povolání nebo funkce nebo takové činnosti, ke které je třeba zvláštního povolení, nebo jejíž výkon upravuje jiný právní předpis.

Trest zákazu činnosti může soud uložit na jeden rok až deset let, pokud se pachatel dopustil trestného činu v souvislosti s touto činností.

V případě trestného činu nebezpečného vyhrožování může být trest zákazu činnosti uložen i samostatně. Typicky bude uložen v případě, kdy pachatel ohrožuje adresáta výhrůžky střelnou zbraní, v důsledku čehož je mu uložen trest zákazu činnosti nabývání, držení a nošení střelných zbraní.

5.1.7. Zákaz pobytu

Trest zákazu pobytu, který je vymezen v § 75 trestního zákoníku spočívá v tom, že se odsouzený nesmí zdržovat na určitém místě nebo v určitém obvodu, přičemž se nesmí vztahovat na místo nebo obvod, v němž má pachatel trvalý pobyt.

Tento trest může soud uložit za úmyslný trestný čin, pokud to vyžaduje se zřetelem na dosavadní způsob života pachatele a místo spáchání činu ochrana veřejného pořádku, rodiny, zdraví, mravnosti nebo majetku. Lze jej uložit na jeden rok až deset.

Trest zákazu pobytu může být za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování uložen a bude se vztahovat zejména k místu, kde se zdržuje poškozený.

5.1.8. Další druhy trestů

Zvláštním druhem trestu spočívajícího v zákazu činnosti je trest zákazu držení a chovu zvířat, který lze uložit až na deset let, pokud se pachatel dopustil trestného činu v souvislosti s držením, chovem nebo péčí o zvíře. Úprava se nachází v § 74 trestního zákoníku. V praxi se dle mého názoru při stanovení druhu sankce v případě trestného činu nebezpečného vyhrožování neuplatní.

Trest zákazu vstupu na sportovní, kulturní a společenské akce, jak je upraven v § 76 a § 78 trestního zákoníku, lze pachateli uložit v případě, že se dopustil úmyslného trestného činu v souvislosti s návštěvou takové akce, a to až na deset let. Uložení takového trestu v případě trestného činu nebezpečného vyhrožování by dle mého názoru mohlo připadat zcela výjimečně v úvahu u sportovních akcí, kde často panují silné emoce. Domnívám se ale, že s ohledem na charakter obdobných akcí se bude jednat spíše o trestný čin vydírání podle § 175 trestního zákoníku.

Dle § 78, resp. § 79 trestního zákoníku lze trest ztráty čestných titulů nebo vyznamenání a trest ztráty vojenské hodnosti uložit, pokud odsuzuje pachatele za úmyslný trestný čin spáchaný ze zvlášť závažné pohnutky k nepodmíněnému trestu nejméně na 2 léta. Tyto tresty nelze uložit samostatně.

Trest propadnutí majetku, jak je upraven v § 66 trestního zákoníku, může soud pachateli uložit vzhledem k okolnostem spáchaného trestného činu a poměrům pachatele, pokud odsuzuje pachatele k výjimečnému trestu anebo pokud odsuzuje pachatele za zvlášť závažný

zločin, kterým pachatel pro sebe nebo pro jiného získal, nebo se snažil získat majetkový prospěch. Bez splnění těchto podmínek může soud tento trest uložit pouze tehdy, pokud to trestní zákon dovoluje. Jak vyplývá z uvedeného, tento trest nelze za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování pachateli uložit.

Trest vyhoštění z území České republiky je upraven v § 80 trestního zákoníku, který stanoví, že trest může být uložen pouze pachateli, který není občanem České republiky. Výměra tohoto trestu může být ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou. Dle mého názoru trest vyhoštění nebude obvykle možné pachateli trestného činu nebezpečného vyhrožování uložit, a to zejména s ohledem na to, že se jedná o přečin, kde přípustný trest odnětí svobody nepřesahuje jeden rok, resp. 3 léta, z čehož lze vyvodit nižší závažnost činu. Myslím si, že ve výjimečných případech by byl přípustný například v případě, kdyby pachatel trestný čin spáchal opakovaně. Je ovšem nutné dodat, že v případě opakovaných útoků vůči téže osobě by takové jednání bylo posouzeno spíše jako trestný čin nebezpečného pronásledování podle § 354 trestního zákoníku.

5.2. Tresty ukládané právnickým osobám

Trestům ukládaným právnickým osobám se věnuje část třetí zákona o trestní odpovědnosti právnických osob. V případě právnických osob se při stanovení druhu a výměry trestu přihlídnou k povaze a závažnosti trestného činu, včetně její dosavadní činnosti a jejich majetkových poměrů, přihlídnou se také k tomu, zda právnická osoba vykonává činnost ve veřejném zájmu, která má strategický nebo obtížně nahraditelný význam pro národní hospodářství, obranu nebo bezpečnost. Soud také přihlídnou k působení právnické osoby po činu, zejména k její případné účinné snaze nahradit způsobenou škodu nebo odstranit jiné škodlivé následky a k účinkům a důsledkům, které lze očekávat od trestu pro budoucí činnost právnické osoby. Dále soud přihlídnou k důsledkům, které by uložení trestu mohlo mít na třetí osoby.

Za trestné činy spáchané právnickou osobou lze uložit pouze následující tresty: trest zrušení právnické osoby¹⁸², propadnutí majetku, peněžitý trest, propadnutí věci, zákaz činnosti, zákaz držení a chovu zvířat, zákaz plnění veřejných zakázek nebo účastí ve veřejné soutěži¹⁸³, zákaz přijímání dotací a subvencí¹⁸⁴ a trest uveřejnění rozsudku¹⁸⁵. Tresty mohou být uloženy jak

¹⁸² Soud může uložit tento trest právnické osobě tehdy, pokud se jedná o právnickou osobu se sídlem v České republice, pokud její činnost spočívala zcela nebo převážně v páchaní trestného činu nebo trestných činů. Nelze jej uložit, vylučuje-li to povaha právnické osoby. Srov. ust. § 16 zákona č. 418/2011 Sb. Jedná se o nejzávažnější trest, který lze právnické osobě uložit.

¹⁸³ Tento trest může soud uložit právnické osobě, pokud se dopustila trestného činu v souvislosti s uzavíráním smluv na plnění veřejných zakázek nebo s jejich plněním, s účastí v zadávacím řízení nebo ve veřejné soutěži. Trest může být uložen v délce trvání na jeden rok až dvacet let. Srov. ust. § 21 zákona č. 418/2011 Sb.

¹⁸⁴ Trest zákazu přijímání dotací a subvencí může soud uložit, pokud se právnická osoba dopustila trestného činu v souvislosti s podáváním nebo vyřizováním žádostí o dotaci, subvenci, návratnou finanční výpomoc nebo příspěvek, s jejich poskytováním nebo využíváním, anebo s poskytováním nebo využíváním jakékoli jiné veřejné podpory. Trest může být uložen v době trvání na jeden rok až dvacet let. Srov. ust. § 22 zákona č. 418/2011 Sb.

¹⁸⁵ Soud může uložit trest uveřejnění rozsudku, pokud je třeba seznámit veřejnost s odsuzujícím rozsudkem. Soud přitom určí druh veřejného sdělovacího prostředku, ve kterém má být rozsudek uveřejněn, rozsah uveřejnění a lhůtu k jeho uveřejnění. Srov. ust. § 23 zákona č. 418/2011 Sb. Trest uveřejnění rozsudku je nutné

samostatně, tak vedle sebe, nelze ovšem uložit peněžitý trest nebo zabrání části majetku vedle propadnutí téže části majetku a trest propadnutí věci vedle zabrání téže věci.

Domnívám se, že ve smyslu trestného činu nebezpečného vyhrožování by přicházelo v úvahu zejména uložení peněžitého trestu. Právnícká osoba ovšem nebyla nikdy v České republice pro trestný čin nebezpečného vyhrožování odsouzena, tudíž ji nemohl být dosud uložen žádný z trestů. Jak již bylo dříve zmíněno, trestně stíhaná byla v České republice pouze jedna právnícká osoba, v této věci dosud nebylo vydáno pravomocné rozhodnutí.¹⁸⁶

5.3. Ochranná opatření ukládána dospělým pachatelům a právníckým osobám

Ochranná opatření upravuje trestní zákoník v ustanovení § 96 a následujících. Na rozdíl od trestů mají zejména preventivní charakter. Účelem není pachatele potrestat, újma, která je s uložením ochranného opatření spojena, má pouze sekundární charakter. Újma způsobená ochranným opatřením nesmí být větší, než je nezbytné k dosažení jeho účelu. Dalším rozdílem oproti trestům je, že ochranné opatření lze uložit i za spáchání činu jinak trestného. O ochranném opatření se rozhoduje vždy podle zákona účinného v době, kdy se o ochranném opatření rozhoduje. Na ochranná opatření se na rozdíl od trestů nevztahuje amnestie či milost udělená prezidentem republiky a jejich výkon nepodléhá promlčení.

Ochranné opatření nelze uložit, pokud není přiměřené povaze a závažnosti spáchaného činu, nebezpečí, které od pachatele v budoucnu hrozí, a osobě pachatele a jeho poměrům. Lze je ukládat samostatně i vedle trestu. Vedle trestu obdobné povahy lze ochranné opatření uložit jen tehdy, pokud by jeho samostatné uložení nebylo dostatečné z hlediska působení na osobu, které je ukládáno, a ochrany společnosti. Vedle sebe lze uložit také více ochranných opatření.

Dospělému pachateli lze obecně uložit následující ochranná opatření: ochranné léčení, zabezpečovací detenci, zabrání věci a zabrání části majetku. Ochranné léčení a zabezpečovací detence zasahují do osobní svobody osoby, přičemž tato ochranná opatření lze uložit pouze osobě, která se dopustila trestného činu nebo činu jinak trestného, zatímco zabrání věci a zabrání části majetku směřuje proti majetku osoby, které je opatření ukládáno a může směřovat proti komukoli, komu náleží majetek, kterého se ochranné opatření dotýká.¹⁸⁷

V případě spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování lze dospělému pachateli uložit ochranné léčení a zabrání věci.

Co se týče právníckých osob, ochranné opatření se „*ukládá právnícké osobě, resp. za trestný čin spáchaný právníckou osobou. Miní se zde ta trestně odpovědná právnícká osoba, která je pachatelem trestného činu, k němuž má zabíraná věc vztah ... nebo z něhož pochází výnos či pravděpodobný výnos, na který se vztahuje zabrání majetku.*“¹⁸⁸

odlišovat od správního trestu zveřejnění rozhodnutí o přestupku podle ust. § 50 zákona č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

¹⁸⁶ Ke dni 8. 3. 2022.

¹⁸⁷ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 2019. Op. cit. 476-477 a 483 s.

¹⁸⁸ ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právníckých osob. Komentář.* 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2018, 510 s. ISBN 978-80-7400-592-3.

V případě právnických osob lze uložit pouze ochranné opatření zabránění věci.

5.3.1. Ochranné léčení

Ochranné léčení soud uloží tehdy, pokud ukládá trest pachateli se zmenšenou přičetností, kdy sníží trest odnětí svobody pod dolní hranici trestní sazby a zároveň uloží ochranné léčení, nebo v případě, kdy upouští od potrestání a zároveň ukládá ochranné léčení, nebo kdy pachatel trestného činu není pro nepřičetnost trestně odpovědný a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný.

Soud ochranné opatření může uložit, pokud pachatel trestný čin spáchal ve stavu vyvolaném duševní poruchou a jeho pobyt na svobodě je nebezpečný, nebo pachatel, který zneužívá návykovou látku, spáchal trestný čin pod jejím vlivem nebo v souvislosti s jejím užitím, přičemž ochranné opatření neuloží, pokud je zřejmé, že jeho účelu nelze dosáhnout.

Podle povahy nemoci a léčebných možností soud uloží ochranné léčení v ústavní nebo v ambulantní formě. Ústavní formu lze změnit na ambulantní a naopak. Ochranné opatření trvá, dokud to vyžaduje jeho účel, přičemž ústavní ochranné léčení lze uložit nejdéle na dvě léta, přičemž před jeho skončením může soud rozhodnout o jeho prodloužení, a to i opakovaně, vždy nejdéle na dvě léta. Od výkonu ochranného léčení soud upustí, pokud před jeho započítím pominou okolnosti, pro které bylo uloženo.

Ochranné léčení nelze uložit právnické osobě.

5.3.2. Zabezpečovací detence

Zabezpečovací detenci soud obligatorně uloží, když upustí od potrestání u pachatele, který spáchal zločin ve stavu zmenšené přičetnosti nebo ve stavu vyvolaném duševní poruchou, a nelze přitom očekávat, že by uložené ochranné léčení s přihlédnutím k povaze duševní poruchy a možností působení na pachatele vedlo k dostatečné ochraně společnosti a soud má zároveň za to, že zabezpečovací detence zajistí ochranu společnosti lépe než trest. Dalším případem obligatorního uložení zabezpečovací detence je situace, kdy pachatel činu jinak trestného, který by naplňoval znaky zločinu, není trestně odpovědný, jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a nelze očekávat, že by uložené ochranné léčení vedlo k dostatečné ochraně společnosti. Fakultativně může soud zabezpečovací detenci uložit, pokud pachatel spáchal zločin ve stavu vyvolaném duševní poruchou, jeho pobyt na svobodě je nebezpečný a nelze očekávat, že by uložené ochranné léčení vedlo k dostatečné ochraně společnosti, nebo pokud pachatel, který se oddává zneužívání návykové látky, znovu spáchal zločin, ač již byl pro zločin spáchaný pod vlivem návykové látky nebo v souvislosti s jejím zneužíváním odsouzen k nepodmíněnému trestu odnětí svobody nejméně na dvě léta, a nelze očekávat, že by bylo možné dosáhnout uložení ochranného léčení dostatečné ochrany společnosti, a to i s přihlédnutím k již projevenému postoji pachatele k ochrannému léčení.

Zabezpečovací detenci může soud uložit samostatně, při upuštění od potrestání, anebo i vedle trestu. Vykonává se v ústavu pro výkon zabezpečovací detence a potrvá, dokud to vyžaduje ochrana společnosti, soud nejméně jednou za dvanáct měsíců přezkoumá, zda ještě trvají důvody pro její další pokračování. Je možné ji změnit dodatečně na ústavní ochranné léčení.

Od výkonu soud upustí, pokud pominou před jejím započítáním okolnosti, pro které byla uložena.

Zabezpečovací detenci nelze fyzické ani právnické osobě za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování uložit.

5.3.3. Zabrání věci

Pokud nebyl uložen trest propadnutí věci, může soud uložit, že se taková věc zabírá, pokud náleží pachateli, kterého nelze stíhat nebo odsoudit, nebo pokud náleží pachateli, od jehož potrestání soud upustil, nebo pokud ohrožuje bezpečnost lidí nebo majetku, případně společnosti, anebo hrozí nebezpečí, že bude sloužit ke spáchání zločinu.

Ochranné opatření zabrání věci může soud uložit, pokud je věc bezprostředním výnosem z trestné činnosti. Pokud je věc zprostředkovaným výnosem z trestné činnosti, může soud uložit zabrání věci, pokud hodnota věci tvořící bezprostřední výnos z trestné činnosti není ve vztahu k hodnotě věci tvořící zprostředkovaný výnos z trestné činnosti zanedbatelná, a pokud taková věc náleží pachateli, který byl odsouzen za trestný čin, ze kterého věc pochází, nebo pachateli, od jehož potrestání soud upustil, nebo náleží nepřičetné osobě, která spáchala čin jinak trestný, nebo náleží jiné osobě, na kterou pachatel takovou věc převedl nebo která ji jinak nabyla, nebo je součástí majetku ve svěřenském nebo podílovém fondu.

Soud může místo zabrání věci také uložit povinnost věc pozměnit tak, aby jí nebylo možné použít ke společensky nebezpečnému účelu, odstranit určité zařízení, odstranit její označení nebo provést její změnu, nebo omezit dispozice s věcí.

Obdobně jako v případě trestu propadnutí věci, i v případě ochranného opatření zabrání věci může soud uložit zabrání náhradní hodnoty.

Speciálním druhem zabrání věci je zabrání spisů a zařízení. Zaberou se spisy s takovým obsahem, jejichž úmyslné rozšiřování při znalosti jejich obsahu by naplňovalo znaky některého trestného činu podle trestního zákona a pokud nejméně jeden kus spisu byl již šířen, k šíření určen nebo připravován. Současně se zabere i zařízení použité nebo určené ke zhotovení takových spisů.

Zabrání věci je v souvislosti se spácháním trestného činu nebezpečného vyhrožování přípustné a lze je uložit jak osobě fyzické, tak právnické.

5.3.4. Zabrání části majetku

Ochranné opatření zabrání části majetku může soud uložit pachateli, který byl uznán vinným úmyslným trestným činem, na který trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně čtyři léta, nebo byl uznán vinným některým v trestním zákoníku taxativně vymezeným trestným činem¹⁸⁹, pokud pachatel takovým trestným činem pro sebe

¹⁸⁹ Např. trestný čin výroby a jiného nakládání s dětskou pornografií podle § 192 trestního zákoníku, neoprávněnému přístupu k počítačovému systému a nosiči informací podle § 230 trestního zákoníku, nebo nedovoleného pěstování rostlin obsahující omamnou nebo psychotropní látku podle § 285 odst. 2 až 4 trestního zákoníku.

nebo pro jiného získal nebo se snažil získat majetkový prospěch a soud má za to, že určitá část jeho majetku pochází z trestné činnosti.

Zabrat část majetku v souvislosti s trestným činem nebezpečného vyhrožování dle výše uvedeného nelze ani osobě fyzické, ani právnické.

5.4. Opatření ukládané mladistvým pachatelům

Na rozdíl od dualismu trestních sankcí v případě sankcionování dospělých pachatelů i právnických osob, v případě mladistvých pachatelů se projevuje monismus, kdy hovoříme o opatřeních.

Účelem opatření ukládaných mladistvým je především vytvoření podmínek pro sociální a duševní rozvoj mladistvého, a to se zřetelem k dosaženému stupni rozumového a mravního vývoje, osobním vlastnostem, k rodinné výchově a k prostředí, z něhož pochází, i jeho ochrana před škodlivými vlivy a předcházení dalšímu páchání provinění.¹⁹⁰ Koncepční důraz je kladen zejména na hledání způsobů, kterými lze mladistvé chránit před škodlivými vlivy, jak by mohl žít a uplatnit se v určitého komunitě, jak odstranit konfliktní stavy související s trestnou činností.¹⁹¹

Mladistvému lze uložit tato ochranná opatření: výchovná opatření, ochranná opatření a trestní opatření.

5.4.1. Výchovná opatření

Výchovná opatření jsou upravena v § 9 a následujících zákona o soudnictví ve věcech mládeže a jsou jediným druhem opatření, které lze uložit výlučně mladistvým pachatelům. Jedná se o nejmírnější opatření, která jsou mladistvým ukládána.

Prostřednictvím těchto opatření „*lze nejúčinněji reagovat na aktuální životní poměry mladistvého, na skutečnosti charakterizující jeho osobu a na příčiny stíhané trestné činnosti.*“ Právě tato opatření v sobě mají „*největší potenciál k žádoucím ovlivnění mladistvého po činu, k obnovení jeho sociálního zázemí, k urovnání konfliktních vztahů spojených se stíhaným proviněním a k vytvoření předpokladů pro další sociální rozvoj mladistvého.*“¹⁹²

Výchovná opatření jsou ukládána soudem pro mládež a v přípravném řízení státním zástupcem. Lze je ukládat již v průběhu trestního řízení, pokud s tím osoba, proti níž se řízení vede, souhlasí.

Mezi výchovná opatření patří dohled probačního úředníka, probační program, výchovné povinnosti, výchovná omezení a napomenutí s výstrahou.

Dohledem probačního úředníka se rozumí pravidelné sledování chování mladistvého v jeho rodině, včetně výchovného působení rodičů, kontrola dodržování probačního programu a

¹⁹⁰ JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část.* 2019. Op. cit. 493 s.

¹⁹¹ ŠÁMAL, P. VÁLKOVÁ, H. SOTOLÁŘ, A. HRUŠÁKOVÁ, M. ŠÁMALOVÁ, M. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže.* Komentář. 3. vydání. Praha : C. H. Beck, 2011, 150 s. ISBN: 978-80-7400-350-9.

¹⁹² Tamtéž. 150-151 s.

uložených výchovných povinností, a omezení a jeho pozitivní vedení probačním úředníkem k životu v souladu se zákonem.

Probačním programem se rozumí zejména program sociálního výcviku, psychologického poradenství, terapeutický program, program zahrnující obecně prospěšnou činnost, vzdělávací, doškolovací, rekvalifikační nebo jiný vhodný program k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého.

Jako výchovnou povinnost může soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce uložit např. povinnost, aby bydlel s rodičem nebo jiným dospělým, který je odpovědný za jeho výchovu, aby jednorázově nebo ve splátkách zaplatil přiměřenou peněžitou částku, kterou zároveň určí, na peněžitou pomoc obětem trestné činnosti poskytovanou podle zákona o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti¹⁹³, vykonal bezplatně ve volném čase společensky prospěšnou činnost, usiloval o vyrovnání s poškozeným, nahradil podle svých sil škodu anebo jinak přispěl k odstranění následku provinění, podrobil se léčení závislosti, které není ochranným léčením nebo zabezpečovací detencí nebo se podrobil ve volném čase vhodnému programu k rozvíjení sociálních dovedností a osobnosti mladistvého, který není probačním programem.

Jako výchovné omezení lze uložit zejména, aby mladistvý nenavštěvoval určité akce, zařízení nebo jiné nevhodné prostředí, aby se nestýkal s určitými osobami nebo se nezdržoval na určitém místě, aby nepřechovával předměty, které by mohly sloužit k páčání dalších provinění, aby neužíval návykové látky, neúčastnil se hazardních her, sázek a hraní na výherních hracích přístrojích, aby neměnil bez předchozího ohlášení místo svého pobytu a aby neměnil bez předchozího oznámení bezdůvodně své zaměstnání.

Napomenutím s výstrahou mladistvému soud pro mládež a v přípravném řízení státní zástupce v přítomnosti jeho zákonného zástupce nebo opatrovníka důrazně vytkne protiprávnost jeho činu a upozorní ho na konkrétní důsledky, které mu v budoucnu hrozí, pokud by páchal další trestnou činnost. Jedná se o nejmírnější opatření, které lze mladistvému uložit.

5.4.2. Ochranná opatření

Mezi ochranná opatření, která lze mladistvému obecně uložit, patří ochranné léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci, zabránění části majetku a ochranná výchova.

Ochranná výchova je jediným ochranným opatřením, která lze uložit výlučně mladistvému a jako jediná je upravena v zákoně o soudnictví ve věcech mládeže, a to v ustanoveních § 22 a § 23. Ostatní ochranná opatření jsou ponechána úpravě v trestním zákoníku.

Účelem ochranných opatření ukládaných mladistvým je kladně ovlivnit duševní, mravní a sociální vývoj mladistvého a ochrana společnosti před páčáním provinění mladistvými.

¹⁹³ Zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Ochrannou výchovu lze uložit, pokud o výchovu mladistvého není náležitě postaráno a nedostatek řádné výchovy nelze odstranit v rodině, dosavadní výchova mladistvého byla zanedbána, nebo prostředí, ve kterém mladistvý žije, neposkytuje záruku jeho náležité výchovy a nepostačuje uložení výchovných opatření.

Ochranná výchova trvá, dokud to vyžaduje její účel, nejdéle do dovršení osmnáctého roku věku mladistvého, přičemž pokud to vyžaduje zájem mladistvého, může soud pro mládež ochrannou výchovu prodloužit do dovršení devatenáctého roku.

Úprava ochranného léčení, zabezpečovací detence, zabránění věci a zabránění části majetku platí obdobně, ovšem v případě zabezpečovací detence je soud povinen jednou za šest měsíců přezkoumat, zda důvody pro její další pokračování ještě trvají. Užijí se ustanovení trestního zákoníku. V případě trestného činu nebezpečného vyhrožování ovšem uložení zabezpečovací detence či zabránění částí majetku nepřichází v úvahu.

5.4.3. Trestní opatření

Trestní opatření jsou nejpřísnějšími opatřeními, která lze mladistvému za spáchané provinění uložit.

Trestní opatření musí vzhledem k okolnostem případu a osobě i poměrům mladistvého napomáhat k vytváření vhodných podmínek pro další vývoj mladistvého.

Zákon o soudnictví ve věcech mládeže stanoví, že mladistvému lze uložit pouze trestní opatření obecně prospěšných prací, peněžitě opatření, peněžitě opatření s podmíněným odkladem výkonu, propadnutí věci, zákaz činnosti, zákaz držení a chovu zvířat, vyhoštění, domácí vězení, zákaz vstupu na sportovní, kulturní a jiné společenské akce, odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu, odnětí svobody podmíněně odložené na zkušební dobu s dohledem, odnětí svobody nepodmíněně.

Jednotlivá trestní opatření jsou upravena a rozvedena v 6. díle hlavy II. zákona o soudnictví ve věcech mládeže.

Uložení trestního opatření nepodmíněného odnětí svobody za spáchání výlučně provinění nebezpečného vyhrožování není v praxi běžné, na rozdíl od případů, kdy se mladistvý obviněný dopustí zároveň dalších sbíhajících se provinění.¹⁹⁴

V úvahu by dle mého názoru měly přicházet zejména mírnější formy trestních opatření, jako např. obecně prospěšné práce, peněžitě opatření či propadnutí věci.

¹⁹⁴ Srov. Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2018, sp. zn. 8 Tdo 972/2018.

6. Komparace právní úpravy s vybranými státy

V předposlední části práce se budu zabývat komparací české právní úpravy, která byla představena v předchozích částech této práce, s právními úpravami vybraných států. Zaměřila jsem se přitom zejména na sousední státy České republiky, tj. Polsko, Slovensko, Rakousko a Německo. Představeny jsou ovšem i úpravy některých dalších vybraných států.

6.1. Polsko

Polský trestní zákoník¹⁹⁵ stanoví v článku 190 § 1, který upravuje trestný čin s názvem „groźba karalna“, tj. trestná výhrůžka, že „kdo jinému vyhrožuje spácháním trestného činu k jeho škodě nebo ke škodě osoby blízké, pokud vyhrožování vzbudí v osobě, které je vyhrožováno, důvodnou obavu, že výhrůžka bude splněna, bude odsouzen k pokutě, k trestu omezení svobody nebo k trestu odnětí svobody až na 2 roky.“

Jedná se o trestný čin proti právu člověka na svobodný život bez pocitu strachu. Objektem trestného činu je svoboda člověka z psychologického hlediska. Výhrůžka představuje zásah do osobnosti člověka, kterou zákonodárce zpravidla oceňuje více než majetkové statky.¹⁹⁶

Následkem spáchání trestného činu uvedeného v článku 190 § 1 je změna v psychologické sféře poškozeného, která je vyvolána výhrůžkou.¹⁹⁷

Výhrůžka musí působit na psychiku člověka takovým způsobem, aby se mohl obávat, že bude splněna. Zároveň takovou důvodnou obavu musí vzbudit. I v případě, kdy je výhrůžka vyslovena v žertu, ale u poškozeného vzbudila důvodnou obavu, došlo ke spáchání trestného činu trestné výhrůžky. V případě české úpravy dle judikatury postačí pouhá reálná možnost vzniku důvodné obavy.

Dle polské judikatury okolnosti, které mohou vést ke vzbuzení důvodné obavy, mohou spočívat např. v kriminální minulosti pachatele, ve skutečnosti, že se poškozený z důvodu pracovních závazků zdržuje na místech, kde by se mohl stát lehce terčem útoku,¹⁹⁸ v tom, že poškozený ví, že se pachatel léčil na psychiatrii a z toho důvodu se obává nevypočitatelnosti jeho chování,¹⁹⁹ ve skutečnosti, že pachatel je starší a silnější než poškozený,²⁰⁰ případně kdy vyhrožuje muž ženě, která je obecně vnímána jako osoba fyzicky slabší,²⁰¹ v nízkém věku poškozené, kdy byla více náchylná k pocítění obavy, ve vyhrožování v místě bydliště poškozeného,²⁰² v existenci dlouhodobého konfliktu mezi pachatelem a poškozeným či ve vulgárním a agresivním chování pachatele, který je pod vlivem alkoholu²⁰³.

¹⁹⁵ Polský trestní zákoník ze dne 6. června 1997 r. Kodeks karny. Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553.

¹⁹⁶ Rozsudek Okresního soudu hlavního města Varšavy ve Varšavě ze dne 12. ledna 2017, sp. zn. IV K 444/15.

¹⁹⁷ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Polské republiky ze dne 17. května 1997, sp. zn. II KKN 171/96.

¹⁹⁸ Rozsudek Okresního soudu v Kielcach ze dne 16. května 2016 r., Sygn. akt II K 455/16.

¹⁹⁹ Rozsudek Okresního soudu v Środzie Śląskiej ze dne 21. srpna 2014, sp. zn. VII K 696/13.

²⁰⁰ Rozsudek Okresního soudu v Tczewie ze dne 5. prosince 2016, sp. zn. II K 441/16.

²⁰¹ Rozsudek Okresního soudu v Lubaniu ze dne 19. září 2014, sp. zn. II K 679/13.

²⁰² Rozsudek Okresního soudu hlavního města Varšavy ve Varšavě ze dne 12. ledna 2017, sp. zn. IV K 444/15.

²⁰³ Rozsudek Okresního soudu v Toruniu ze dne 18. prosince 2017, sp. zn. II K 1164/17.

Jedná se o vyhrožování jakýmkoli trestným činem. V případě vyhrožování spácháním přestupku se nejedná o trestný čin trestné výhrůžky.

Výhrůžka spácháním trestného činu a důvodná obava, že tato výhrůžka bude splněna, musí nastat ve stejnou chvíli, společně.²⁰⁴

Adresátem hrozby nemůže být právnická osoba, jelikož není schopná pocítit důvodnou obavu. Vyhrožováno může být ale fyzické osobě, která právnickou osobu reprezentuje.

Stejně jako v případě České republiky může být výhrůžka směřována přímo vůči adresátovi, ale může být předána poškozenému prostřednictvím třetí osoby. V takovém případě postačí, pokud pachatel věděl, nebo se alespoň domníval, že se výhrůžka dostane do dispoziční sféry adresáta.

Forma výhrůžky, obdobně jako je to v případě České republiky, není stanovena. Dle polského Nejvyššího soudu může být výhrůžka sdělena jakýmkoli chováním pachatele, pokud vyjadřuje výhrůžku spáchání trestného činu způsobem, který nebudí pochybnosti a vzbuzuje v poškozeném důvodnou obavu.²⁰⁵ Výhrůžka může být dokonána ústně, písemně, ale také prostřednictvím gesta nebo jiného chování pachatele.²⁰⁶

Není podstatné, zda pachatel hrozí, že výhrůžku splní sám, nebo prostřednictvím třetí osoby, pokud má na takovou osobu přímý vliv.²⁰⁷

Trestný čin je spáchán v okamžiku vyhrožování. Jedná se o úmyslný trestný čin, jehož pachatelem může být každý člověk.²⁰⁸

Ačkoli pro klasifikaci jednání jako spáchání trestného činu trestné výhrůžky není podstatné, jakým trestným činem pachatel vyhrožuje, ani jakého cíle tímto jednáním chce docílit,²⁰⁹ dle polské judikatury je nutné, aby výhrůžky nebyly příliš obecné. Na příklad vyjádření „já ti ještě ukážu“, „zničím tě“, „nedám ti žít“, je dle polského soudu příliš obecné vyjádření na to, aby se v nich dala spatřovat výhrůžka spácháním trestného činu, tím více spáchání trestného činu vraždy.²¹⁰ Ani výhrůžky typu „připevni si mříže k oknům“, „rychle tě dostanu do vězení“, „já ti ukážu, postarám se o tebe“, dle polského soudu představují pouze blíže nespecifikovanou výhrůžku, kterou nelze kvalifikovat jako trestný čin nebezpečné výhrůžky a v úvahu přichází pouze odpovědnost za přestupek.²¹¹ Myslím si, že tento judikatorní korektiv je správný a koriguje přílišnou benevolentnost polské skutkové podstaty tohoto trestného činu.

²⁰⁴ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Polské republiky ze dne 21. ledna 1998, sp. zn. V KKN 19/97.

²⁰⁵ Rozhodnutí Nejvyššího soudu Polské republiky ze dne 24. srpna 1987, sp. zn. KR 225/87.

²⁰⁶ DASZKIEWICZ-PALUSZYŃSKA, K. *Groźba w polskim prawie karnym*. Państwowe Wydawnictwo Naukowe: Warszawa, 1958, s. 74.

²⁰⁷ Rozsudek Okresního soudu Poznań-Nowe Miasto i Wilda v Poznaniu ze dne 30. července 2015, sp. zn. VI K 665/15.

²⁰⁸ A Wąsek, Komentarz, KK – Część szczególna, t. I. Op. cit. 737-741 s.

²⁰⁹ MAREK, A. *Prawo karne*. Wyd. 6., Warszawa, C. H. Beck, 2005, 88 s. ISBN 83-7387-575-1.

²¹⁰ Rozsudek Okresního soudu Gdańsk-Południe v Gdańsku ze dne 28. března 2017, sp. zn. X K 514/15.

²¹¹ Rozsudek Okresního soudu v Środzie Śląskiej ze dne 17. prosince 2013, sp. zn. II K 84/13.

Dle ustanovení článku 190 § 2 lze pachatele trestně stíhat pouze na žádost poškozeného. Jedná se o změnu oproti předchozímu polskému trestnímu zákoníku²¹², kdy byl tento trestný čin stíhán z úřední povinnosti.

Za spáchání trestného činu trestné výhrůžky lze uložit pokutu, trest omezení svobody nebo trest odnětí svobody až na dvě léta.

Ukládání pokuty je obdobné jako ukládání peněžitého trestu v České republice. Dle ustanovení článku 33 polského trestního zákoníku je pokuta vyměřována v denních sazbách, a to prostřednictvím stanovení počtu a výšky jednotlivých sazeb. Počet denních sazeb je nejméně 10 a nejvíce 540. Výše sazby nemůže být nižší než 10 zł a vyšší než 2000 zł. Při vyměřování výše denní sazby bere soud v úvahu příjmy odsouzeného, jeho osobní, rodinné a majetkové vztahy a možnosti k výdělku.

Trest omezení svobody český právní řád nezná. Přirovnat by se dal k určité modifikaci obecně prospěšných prací se současným uložením omezujících opatření. Jedná se o trest, který spočívá v tom, že odsouzený v době výkonu trestu nemůže bez souhlasu soudu změnit místo trvalého pobytu, je povinen informovat soud o průběhu výkonu trestu a také je povinen bezplatně vykonávat obecně prospěšné práce, stanovené a kontrolované soudem, a to v rozsahu 20-40 hodin měsíčně. V případě, že se jedná o odsouzeného, který je zaměstnán, připadá 10-25% mzdy (dle uvážení soudu) státu nebo případně na obecně prospěšný cíl určený soudem, přičemž v době výkonu tohoto trestu nemůže odsouzený bez souhlasu soudu rozvázat pracovní poměr. V takovém případě není odsouzený vykonávat obecně prospěšné práce nad rámec pracovního poměru. Trest omezení svobody může být uložen v rozmezí od jednoho měsíce do dvou let.

Tento druh trestu lze uložit také v přísnější formě s dozorem. Zároveň lze uložit také omluvu poškozenému, zaplacení alimentů, zdržet se požívání alkoholických nápojů nebo jiných omamných látek nebo nahradit škodu. V případě, že odsouzený řádně tento trest nevykonává, může být soudem přeměněn na trest odnětí svobody.²¹³

Za nejzásadnější rozdíly oproti české právní úpravě považuji jednak to, že v případě české úpravy je pachatel trestně odpovědný za trestný čin nebezpečného vyhrožování pouze v případě, že vyhrožuje usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou, kdy v případě polské úpravy postačí vyhrožování jakýmkoli trestným činem, a dále to, že stíhat pachatele lze pouze na žádost poškozeného. Přísnější je polská úprava v případě vzbuzení důvodné obavy. Zatímco dle českého trestního zákoníku postačí reálná způsobilost výhrůžky způsobit vznik důvodné obavy, polská úprava vyžaduje, aby ke vzniku skutečně došlo.

Od trestného činu trestné výhrůžky je potřeba odlišovat pojem protiprávní hrozby, tj. *groźba bezprawna*, která je upravena ve výkladových ustanoveních polského trestního zákoníku, v článku 112 § 12. Protiprávní hrozba je širší pojem, který obsahuje jak trestnou výhrůžku podle článku 190 polského trestního zákoníku, tak i vyhrožování trestním či jiným řízením, ve

²¹² Polský trestní zákoník ze dne 19. dubna 1969. Kodeks karny. Dz.U. 1969 nr 13 poz. 94.

²¹³ GARDOCKI, L. *Prawo karne*. Wydawnictwo C. H. Beck. Warszawa, 2005. 159 s. ISBN 83-7387-883-1.

kterém může být uložena správní pokuta, jakož i šíření urážlivých zpráv vůči adresátovi nebo jeho osobám blízkým. Dle mého názoru by bylo v České republice možné některá tato jednání posoudit jako přestupek podle § 7 odst. 1 písm. c) bod 4. zákona o některých přestupcích.

Stejně jako v případě trestného činu nebezpečného vyhrožování je i polský trestný čin trestné výhrůžky činem výlučně úmyslným, oba předpisy pracují s pojmem důvodná obava a v obou případech platí, že adresát výhrůžky nemusí být vyhrožování přítomen, pokud se o obsahu výhrůžky dozví, čehož si je pachatel vědom, nebo je s tím při nejmenším srozuměn. Stejně tak lze v obou případech spáchat čin nejen ústně pronesenou výhrůžkou, ale také gestem, písmem nebo jakýmkoli jiným způsobem, pokud je tento způsob způsobilý vzbudit, či v případě polské úpravy vzbudí, důvodnou obavu. Obdoba protiprávní hrozby není v trestněprávní české úpravě obsažena.

Rozdílně jsou upraveny také tresty, které lze za spáchání tohoto činu uložit. Polská právní úprava nezná trest zákazu činnosti²¹⁴ a stanoví přísnější trestní sazbu v případě trestu odnětí svobody. Naopak český trestní řád nezná trest omezení svobody, ačkoli některé rysy tohoto trestu odpovídají trestu obecně prospěšných prací ztřeštěnému o přiměřené povinnosti. Trest pokuty v polském trestním zákoníku je obdobný jako peněžitý trest dle českého trestního zákoníku.

6.2. Slovensko

Základní skutková podstata trestného činu nebezpečného vyhrožování je na Slovensku stejná jako v případě České republiky. Ustanovení § 360 odst. 1 slovenského trestního zákona²¹⁵ stanoví jako trestné jednání, kdy osoba jinému vyhrožuje úmrtí, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou takovým způsobem, že to může vzbudit důvodnou obavu.

Obdobně je upravena také trestní sazba trestu odnětí svobody, která je i v případě slovenské právní úpravy v základní skutkové podstatě stanovena na odnětí svobody až na jeden rok. Slovenská právní úprava v jednotlivých ustanoveních zvláštní části stanoví pouze výměru trestu odnětí svobody, alternativa trestu odnětí svobody zde explicitně vyjádřena není,²¹⁶ jiné tresty, jejichž výčet je taxativně vymezen v § 32 trestního zákona, ovšem lze uložit, i když nejsou výslovně u konkrétního ustanovení stanoveny.

Smyslem tohoto ustanovení je poskytnout trestněprávní ochranu klidnému občanskému soužití před jeho hrubým narušením takovým jednáním, které je způsobilé vzbudit obavy o život, zdraví nebo způsobení jiné těžké újmy.²¹⁷

Obsah výhrůžky je stejný, jako v případě české úpravy. Stejně jako v případě České republiky ani na Slovensku není zapotřebí, aby výhrůžka vzbudila důvodnou obavu, postačí možnost jejího vzniku. Také se nevyžaduje, aby osoba, které je vyhrožováno byla přítomna, stačí, když

²¹⁴ Polský trestní zákoník stanoví v článku 32 pouze pět druhů trestů, kterými jsou pokuta, trest omezení svobody, trest odnětí svobody, trest odnětí svobody na 25 let a trest odnětí svobody na doživotí.

²¹⁵ Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon.

²¹⁶ Zákon č. 300/2005 Z. z. § 34.

²¹⁷ ČENTĚŠ, J. a kol. *Trestný zákon. Velký komentář*. 5. aktualizované vydání. Žilina: Eurókodex s. r. o., 2020. 778 s. ISBN 978-80-8155-096-6.

je adresována takovým způsobem, že si je pachatel vědom toho, že se adresát o obsahu výhrůžky dozví. Jedná se o úmyslný trestný čin. Výhrůžka musí být myšlena vážně, ne z hlediska jejího naplnění, ale z hlediska úmyslu ji vyslovit a s úmyslem, aby působila jako výhrůžka.²¹⁸

Poněkud odlišně je upravena kvalifikovaná skutková podstata. Přísněji je trestný pachatel, který trestný čin nebezpečného vyhrožování spáchá závažnějším způsobem jednání, na chráněné osobě, proto, aby jinému zmařil nebo ztížil uplatnění jeho základních práv a svobod, z osobního motivu, nebo veřejně. Trest odnětí svobody je zde stanoven až na tři léta.

Závažnějším způsobem jednání slovenský trestní zákon rozumí spáchání činu se zbraní, po delší dobu, surovým nebo trýznivým způsobem, násilím, hrozbou bezprostředního násilí nebo hrozbou jiné těžké újmy, vloupáním, lstí, využitím tísně, nezkušenosti, odkázanosti nebo podřízenosti, porušením důležité povinnosti vyplývající z pachatelova zaměstnání, postavení nebo funkce, nebo uložené mu podle zákona, organizovanou skupinou, nebo na více osobách.²¹⁹

Chráněnou osobou je dítě, těhotná žena, osoba blízká²²⁰, odkázaná osoba, osoba vyššího věku, nemocná, požívající ochranu podle mezinárodního práva, veřejný činitel nebo osoba, která plní své povinnosti uložené na základě zákona, svědek, znalec, tlumočník nebo překladatel, nebo zdravotnický pracovník při výkonu zdravotnického povolání směřujícího k záchraně života nebo ochraně zdraví.²²¹

Osobním motivem se rozumí spáchání činu na objednávku, z pomsty, v úmyslu zakrýt nebo zlehčit jiný trestný čin, v úmyslu spáchat některý z teroristických trestných činů, z nenávisti vůči skupině osob nebo jednotlivci pro jejich skutečnou nebo domnělou příslušnost k rase, národu, národnosti, etnické skupině, pro jejich skutečný nebo domnělý původ, barvu pleti, pohlaví, sexuální orientaci, politické přesvědčení nebo náboženské vyznání, nebo se sexuálním motivem.²²²

Trestný čin je spáchán veřejně, pokud je spáchán tiskem nebo rozšiřováním spisu, filmem, rozhlasem, prostřednictvím televize, použitím počítačové sítě nebo jiným obdobně účinným způsobem, nebo před více než dvěma současně přítomnými osobami.

Slovenská právní úprava oproti české obsahuje obšírnější kvalifikovanou skutkovou podstatu, v určitých případech obsahuje znaky, které by v případě české úpravy byly hodnoceny jako

²¹⁸ KLÁTIK, J. a kol. *Trestné právo hmotné. Osobitná část*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. 285 s. ISBN 978-80-7380-726-9.

²¹⁹ Zákon č. 300/2005 Z. z. § 138.

²²⁰ Osobou blízkou se rozumí příbuzný v pokolení přímém, osvojitel, osvojenec, sourozenec a manžel, jiné osoby v rodinném nebo obdobném poměru se pokládají za osoby blízké tehdy, pokud by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá právem pocítovala jako újmu vlastní. Srov. ust. § 127 zákona č. 300/2005 Z.z. Pro účely ustanovení § 360 se jako osoba blízká považuje také bývalý manžel, druh, bývalý druh, rodič společného dítěte, osoba, která je ve vztahu k nim osobou blízkou a osoba, která s pachatelem žije nebo žila ve společné domácnosti. Srov. KLÁTIK, J. a kol. *Trestné právo hmotné. Osobitná část*. Op. cit. 779 s.

²²¹ Zákon č. 300/2005 Z. z. § 139.

²²² Zákon č. 300/2005 Z. z. § 140.

další, sbíhající se trestný čin, např. případ veřejného nebezpečného vyhrožování před dvěma a více osobami by pravděpodobně byl posouzen jako přečin nebezpečného vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku v jednočinném souběhu s přečinem výtržnictví podle § 358 trestního zákoníku. Dle mého názoru je slovenská úprava kvalifikované skutkové podstaty upravena lépe, důkladněji, než je tomu v případě České republiky.

6.3. Německo

Německá úprava trestného činu *vyhrožování*, v originálním znění „*Bedrohung*“ je obsažena v ustanovení § 241 německého trestního zákoníku²²³. Toto ustanovení se skládá ze dvou základních skutkových podstat.

První skutková podstata upravuje jednání, kdy osoba vyhrožuje jinému spácháním závažného trestného činu proti této osobě nebo osobě jí blízké. Toto řešení považuji jako vhodný kompromis mezi úpravou v Polsku, kdy je trestné vyhrožování jakýmkoli trestným činem a českou úpravou, kdy je trestné pouze vyhrožování úmrtím, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou. Trestní sazba za takové jednání je stanovena stejně jako v České republice na dobu trvání až jednoho roku, případně lze uložit peněžitý trest.

Ustanovení je výrazem práva občana na bezpečnost. Chráněn je osobní klid jednotlivce, pocit jeho bezpečí. Tuto ochranu lze také charakterizovat jako zajištění svobody jedince od strachu. Adresátem výhrůžky může být kdokoli, kdo je schopen pochopit význam hrozby, postiženy tedy mohou být i menší děti a duševně nemocní lidé. Skutkové okolnosti nevyžadují, aby se adresát výhrůžky skutečně ohrožený cítil, ale zda se tak cítit mohl. Úprava je zde tedy obdobná jako v případě České republiky. V jednotlivých případech může být posouzení obtížné a vyžaduje důkladné posouzení skutečností, přičemž je důležité určit, zda se adresát může na základě svého vnímání a kognitivních schopností cítit ohrožený danou situací. Adresát musí být vždy konkrétně identifikovatelný. Hrozba může být namířena pouze na jednoho člověka, ale také na více osob současně. Může mít jakoukoli formu a nemusí obsahovat časovou specifikaci, čin nemusí být prezentován jako bezprostředně hrozící.

Nezáleží na tom, zda je pachatel skutečně ochoten nebo schopen čin spáchat. Pachatel si musí být vědom výhrůžkového charakteru svého výroku či chování, a že adresát může výhrůžku považovat za závažnou. Jedná se o úmyslný trestný čin. Trestný čin je dokonán v okamžiku, kdy se adresát výhrůžky o výhrůžce dozví. Na rozdíl od České republiky pokus trestného činu vyhrožování není trestný.²²⁴

Druhá skutková podstata upravena v ustanovení § 241 odst. 2 německého trestního zákoníku upravuje jednání, kdy pachatel předstírá, že hrozí spáchání závažného trestného činu vůči této osobě nebo osobě jí blízké, ačkoli ví, že výhrůžka není skutečná. Pachatel je v tomto případě potrestán stejně, tedy trestem odnětí svobody až na jeden rok nebo peněžitým trestem. Hrozící

²²³ Trestní zákoník Německé spolkové republiky ze dne 15. 5. 1871, *Strafgesetzbuch (StGB)*, ve znění pozdějších předpisů.

²²⁴ LAUFHÜTTE, H., W., RISSING-VAN SAAN, R., TIEDEMANN, K. *Strafgesetzbuch. Leipziger Kommentar. Siebenter Band*. 12. nově upravené vydání. Berlin: Walter de Gruyter GmbH, 2015. 447-454 s. ISBN 978-3-11-037497.

zločin musí být v tomto případě falešný, to znamená, že oznámení nebo varování musí být objektivně nepravdivé.

Jak již bylo uvedeno, trestní sazba německé úpravy je stejná jako v případě úpravy české. Kromě trestu odnětí svobody německý trestní zákoník výslovně stanoví možnost uložení peněžitého trestu, v českém trestním zákoníku je to trest zákazu činnosti, ačkoli peněžitý trest může být pachateli alternativně taktéž uložen.

Hlavním rozdílem je obsah výhrůžky, kdy v případě německé úpravy postačí spáchání jakéhokoli závažného trestného činu a zároveň explicitně stanoveno, že je trestná i výhrůžka vůči osobě blízké adresáta, zatímco v případě české úpravy je obsah výhrůžky specifikován usmrcením, těžkou újmou na zdraví nebo jinou těžkou újmou, přičemž explicitní zakotvení výhrůžky dotýkající se osoby blízké adresáta v ustanovení upravujícím nebezpečné vyhrožování nenalezneme. Dle judikatury českých soudů lze ovšem výhrůžku směřující k osobě blízké považovat za jinou těžkou újmu. Myslím si, že by bylo vhodné zahrnout stejně jako v případě Německa osobu blízkou přímo do skutkové podstaty trestného činu nebezpečného vyhrožování.

6.4. Rakousko

V Rakousku je trestný čin obdobný trestnému činu nebezpečného vyhrožování upraven v ustanovení § 107 rakouského trestního zákoníku²²⁵ jako trestný čin nazvaný „*Gefährliche Drohung*“, tedy trestný čin nebezpečné výhrůžky. Základní skutková podstata spočívá v jednání, kterým pachatel „*jinému nebezpečným způsobem vyhrožuje, aby v něm vzbudil strach a úzkost*.“

Povaha nebezpečné hrozby je upravena v ustanovení § 74 rakouského trestního zákoníku jako hrozba újmy na těle, svobodě, cti nebo majetku, která je způsobilá vzbudit u ohrožené osoby důvodnou obavu s ohledem na okolnosti a osobní stav poškozené osoby nebo závažnost hrozícího zla, bez ohledu na to, zda je takové zlo namířeno přímo proti adresátovi výhrůžky, jeho příbuzným, jiným osobám umístěným pod jeho ochranu, nebo osobám jemu osobně blízkým. Obsah výhrůžky je tedy charakterizován odlišně, šířeji, než je tomu v České republice.

Pachateli je možné uložit, stejně jako v případě České republiky, trest odnětí svobody až na jeden rok, případně peněžitý trest.

Přísněji je trestný ten, kdo nebezpečně vyhrožuje smrtí, těžkým zmrzačením nebo nápadným zohavením, únosem, zhářstvím, ohrožením jadernou energií, ionizujícím zářením nebo výbušninami, zničením hospodářské existence nebo společenského postavení, nebo postaví ohroženou osobu nebo jinou osobu, proti které násilí nebo nebezpečné vyhrožování směřuje, do trýznivého stavu na delší dobu. V těchto případech pachateli hrozí trest odnětí svobody až na tři léta. Kvalifikovaná skutková podstata v Rakousku je v některých bodech obdobná jako základní skutková podstata v České republice, ovšem i tato, stejně jako základní skutková

²²⁵ Trestní zákoník Rakouské republiky ze dne 23. 1. 1974, *Strafgesetzbuch (StGB)*, ve znění pozdějších předpisů.

podstata, je pojatá značně širěji. Na rozdíl od české úpravy je do kvalifikované skutkové podstaty zahrnuto i jednání spočívající v uvedení osoby do trýznivého stavu na delší dobu. V České republice by bylo takové jednání posouzeno spíše jako trestný čin nebezpečného pronásledování podle § 354 trestního zákoníku.

Předmětem trestného činu nebezpečné výhrůžky je určitá nebezpečná hrozba. Cílem hrozby je vyvolat v ohrožené osobě strach a úzkost. Strach a úzkost, které od činu nelze pojmově oddělit, jsou přítomny, pokud se myšlenka bližícího zla zmocní adresáta výhrůžek natolik, že ovládá veškeré jeho myšlenky a upře všechnu svoji pozornost k tomuto jedinému hrozícímu zlu.

Obvykle se jedná o výhrůžku verbální nebo písemnou, ale je možná i výhrůžka činem či gestem. Adresát nemusí výhrůžku přímo slyšet, postačí úmysl a vědomí pachatele, že se adresát výhrůžky o výhrůžce dozví.

Jedná se o výlučně úmyslný trestný čin, přičemž úmysl se vztahuje i na vyvolání v ohrožené osobě strachu a neklidu.

Výhrůžka, jejímž účelem, resp. úmyslem pachatele není vyvolat v někom strach a úzkost lze posoudit podle ustanovení § 115 rakouského trestního zákoníku upravujícího trestný čin urážky.²²⁶

Ustanovení § 107 odst. 3 rakouského trestního zákoníku odkazuje na sankci uvedenou v § 106 odst. 2. Ustanovení § 106 upravuje trestný čin těžkého nátlaku a dle § 106 odst. 2 dojde-li takovým činem k sebevraždě nebo pokusu o sebevraždu u donucené osoby nebo jiné osoby, proti níž směřuje násilí nebo nebezpečné vyhrožování, bude pachatel potrestán trestem odnětí svobody na jeden rok až deset let. Osobně tuto konstrukci považuji za zajímavou, ale dle mého názoru v případě českého pojetí trestného činu nebezpečného vyhrožování zcela neuplatnitelnou s ohledem zejména na krátkodobý charakter. Naopak bych si obdobnou sankci uměla představit v případě trestného činu nebezpečného pronásledování, kdy je jednání pachatele způsobilé způsobit dlouhodobé trýznivé útrapy, pocit zoufalství.

Za největší rozdíl mezi českou a rakouskou úpravou považuji obsah výhrůžky. V případě rakouské úpravy je obsah výhrůžky vymezen značně obsírněji, než je tomu v případě úpravy české, kdy výhrůžka může postihovat dokonce pouze čest poškozeného. Případy usmrcení a těžké újmy na zdraví jsou zde kvalifikovány přísnější trestní sazbou, než je tomu v České republice. Zohledněno je také delší období výhrůžky, což je považováno za závažnější jednání, v případě české úpravy by se jednalo, jak jsem již uvedla, spíše o trestný čin nebezpečného pronásledování, v některých případech by se mohlo také jednat o pokračující delikt. Postihován je dokonce následek jednání spočívající v sebevraždě adresáta výhrůžky, a to poměrně přísně, kdy trestní sazba může dosáhnout až deseti let odnětí svobody.

²²⁶ FABRIZY, E., E. *Strafgesetzbuch. StGB. Samt ausgewählten Nebengesetzen. Kurzkommentar.* Wien: MANZ'Sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung GmbH, 2010. 344-346 s. ISBN 978-3-214-08648-.

6.5. Právní úprava v dalších vybraných státech

V evropských státech, na rozdíl od úpravy v České a Slovenské republice, převládá úprava trestného činu nebezpečného vyhrožování způsobem, kdy v základní skutkové podstatě není konkretizován obsah výhrůžky a základní skutkové podstaty se nejčastěji omezují na obecné vyhrožování trestným činem nebo způsobení určitého zla. Společným znakem je vzbuzení obavy či strachu. Obdobná je v mnoha případech také trestní sazba trestu odnětí svobody, kdy často nepřesahuje jeden rok.

Dle švédské úpravy je trestné jednání, kdy osoba vyhrožuje jiné osobě spácháním kriminálního činu, pokud je výhrůžka způsobila vyvolat závažný strach o bezpečnost osoby, které je vyhrožováno nebo jiné osoby, o její majetek, svobodu nebo klid. Za takové jednání je možné uložit pokutu nebo trest odnětí svobody nepřesahující jeden rok.²²⁷

Chorvatská právní úprava v základní skutkové podstatě jako trestné označuje jednání, kdy pachatel závažně vyhrožuje jinému nějakým zlem, s úmyslem jej zastrašit nebo zneklidnit, přičemž trest odnětí svobody je možné také uložit na dobu trvání nepřesahující jeden rok.²²⁸

Trest odnětí svobody nepřesahující jeden rok lze uložit také v Norsku, kde je trestné jednání, kdy osoba vyhrožuje prostřednictvím slov nebo chování spácháním trestného činu tak, že výhrůžka pravděpodobně způsobí závažné obavy. Za toto jednání může být uložen také trest pokuty.²²⁹

V případě Finska je přípustné uložit trest odnětí svobody delší než v České republice, a to až na dvě léta, případně pokutu, pokud osoba namíří zbraní na jiného nebo mu jinak vyhrožuje takovým způsobem, že tato osoba může důvodně věřit, že její nebo jiného osobní bezpečnost nebo majetek je v závažném nebezpečí.²³⁰

Francouzská úprava jako trestné považuje vyhrožování spácháním trestného činu bez konkretizace výhrůžky, tedy vyhrožování spácháním jakéhokoli přečinu nebo zločinu, požaduje ale aby hrozba byla opakována nebo nějakým způsobem zhmotněna. Benevolentnější je v možnosti uložení trestu, kdy je trestní sazba stanovena na trest odnětí svobody v délce trvání do šesti měsíců. Za spáchání činu lze uložit také pokutu.²³¹

Ve Španělsku je obsah výhrůžky sice konkretizován, ale je vymezen obšírně, kdy je trestné vyhrožování jinému nebo členovi jeho rodiny nebo osobě, se kterou je intimně spojený, zabitím, ublížením na těle, potratem, činem proti svobodě, mučením, útokem na morální integritu, sexuální svobodu, soukromí, čest, majetek nebo sociálně-ekonomický status.

²²⁷ Trestní zákoník Švédského království ze dne 21. 12. 1962, *Brottsbalken*, ve znění pozdějších předpisů. Kapitola IV. 5 §.

²²⁸ Trestní zákoník Chorvatské republiky ze dne 21. 11. 2011, *Kazneni zakon*, ve znění pozdějších předpisů. Čl. 139.

²²⁹ Trestní zákoník Norského království ze dne 22. 5. 1902, *Lov om straff (straffeloven)*, ve znění pozdějších předpisů. § 263.

²³⁰ Trestní zákoník Finské republiky ze dne 19. 12. 1889, *Rikoslaki*, ve znění pozdějších předpisů. Kapitola 25. 7 §.

²³¹ Trestní zákoník Francouzské republiky ze dne 22. 7. 1992, *Code pénal*, ve znění pozdějších předpisů. Čl. 222-17.

Takové jednání, pokud se jím pachatel nesnaží vynutit určité chování poškozeného, lze potrestat trestem odnětí svobody v délce trvání od šesti měsíců do dvou let.²³² Trestní sazba je tedy přísnější než v případě České republiky.

Naopak blíže k české či slovenské úpravě základní skutkové podstaty trestného činu nebezpečného vyhrožování má trestný čin vyhrožování vraždou nebo způsobením závažného ublížení na zdraví, který je upraven v ruském trestním zákoníku. Trestnost takového jednání je také podmíněna obavou z realizace takové výhrůžky.²³³

Konkretizace výhrůžky se často vyskytuje v druhé základní skutkové podstatě, kvalifikované skutkové podstatě nebo v dalších větech toho kterého ustanovení jednotlivých států. Na příklad v případě Chorvatska odstavec 2 článku 139 trestního zákoníku stanoví jako přísněji trestné takové jednání, kdy osoba závažně vyhrožuje jinému usmrcením, způsobením těžkého tělesného zranění, unesením, zbavením osobní svobody, způsobením škodlivého následku zhárstvím, explozí, radiací, zbraní nebo jiným nebezpečným předmětem, nebo zničením sociálního statusu nebo hmotných prostředků k obživě. V takovém případě může být pachatel potrestán trestem odnětí svobody až na tři léta. Kvalifikovaná skutková stanoví jako závažnější jednání spáchané vůči veřejnému činiteli, zodpovědné osobě v souvislosti s její prací nebo pozicí, proti novináři v souvislosti s jeho prací, proti mnoha osobám, pokud výhrůžka výrazně znepokojila obyvatele, nebo pokud taková výhrůžka dostala jejího adresáta do složité situace na dlouhé časové období. V takovém případě je možné pachatele odsoudit k trestu odnětí svobody v délce trvání od šesti měsíců do pěti let.

Také ve Švédsku je jako závažnější jednání považována hrubá protiprávní výhrůžka, kdy pachatel vyhrožuje užitím zbraně či že je schopen násilí, nebo má výhrůžka jiný závažný, bezcitný nebo nebezpečný charakter. Pachatele lze potrestat trestem odnětí svobody v délce trvání od devíti měsíců do čtyř let.

V případě Francie je jako přitěžující okolnost stanoveno vyhrožování smrtí nebo pokud je čin spáchan manželem, resp. manželkou či partnerem, partnerkou.

Ve státech jako je Španělsko či Francie je rozlišováno vyhrožování s podmínkou a bez podmínky. Skutkové podstaty mají podobné znaky, rozdílem je ovšem to, že v případě vyhrožování s podmínkou se pachatel snaží vynutit určité jednání nebo naopak nečinnost poškozeného. Vyhrožování s podmínkou má tedy charakter vydírání.

V některých státech je tento trestný čin stíhán pouze na žádost nebo jinou iniciativu poškozeného. Takovými státy jsou na příklad, kromě již výše uvedeného Polska, Rumunsko²³⁴ nebo Chorvatsko. V případě Chorvatska je tento trestný čin ovšem stíhán z úřední povinnosti, pokud je čin spáchan z nenávisti, vůči dítěti, hendikepované osobě nebo

²³² Trestní zákoník Španělského království ze dne 23. 11. 1995, *Código Penal*, ve znění pozdějších předpisů. Čl. 169.

²³³ Trestní zákoník Ruské federace ze dne 24. 5. 1996, *Уголовный кодекс РФ (УК РФ)*, ve znění pozdějších předpisů. Čl. 119.

²³⁴ Trestní zákoník Rumunska ze dne 24. 7. 2009, *Codul penal al României*, ve znění pozdějších předpisů. Čl. 206.

členovi rodiny. V případě člena rodiny se jedná o opačnou situaci oproti České republice, kdy česká právní úprava naopak požaduje souhlas poškozeného.

7. Návrhy de lege ferenda

V poslední kapitole této práce se zaměřím na návrhy možných změn právní úpravy, o kterých by bylo možné v případě trestného činu nebezpečného vyhrožování uvažovat.

Za zásadní problém v případě úpravy trestného činu nebezpečného vyhrožování považuji nízkou trestní sazbu, která pachateli za spáchání tohoto činu hrozí, a to hned z několika hledisek.

V první řadě spatřuji nepoměr mezi trestní sazbou hrozící za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování a trestními sazbami činů, kterými takto může být vyhrožováno, tedy hrozícím následkem. Na příklad v případě trestného činu vraždy podle § 140 odst. 1 trestního zákoníku je možné uložit trest odnětí svobody v délce trvání od deseti až do osmnácti let, v případě těžkého ublížení na zdraví podle § 145 odst. 1 trestního zákoníku lze pachateli uložit trest odnětí svobody v délce trvání tří až deseti let a v případě trestného činu poškození cizí věci podle § 228 odst. 4 může být pachatel potrestán trestem odnětí svobody v délce trvání od dvou do šesti let.

Trestní sazba, která pachateli hrozí, také dle mého názoru plně nereflektuje příkoří, kterému je poškozený vystaven, jelikož se jedná o delikt, který beze sporu zasahuje psychickou stránku člověka, jak konec konců vyplývá také z požadavku na vzbuzení důvodné obavy, resp. požadavku, aby výhrůžka byla způsobila důvodnou obavu vzbudit. Také konstantní judikatura Nejvyššího soudu hovoří o důvodné obavě jako o stavu, který je objektivně způsobilý vyvolat vyšší stupeň obav, úzkosti nebo jiného tísnivého pocitu ze zla, kterým je vyhrožováno, což podle mě také akcentuje způsobilost výrazného zásahu výhrůžky do psychiky člověka.

V případě dítěte je trestní sazba stanovena až na tři léta, ale ani v tomto případě se nedomnívám, že je dostatečná, zejména v případě závažnějšího jednání pachatele, a to s ohledem na možné narušení příznivého vývoje dítěte.

Ačkoli je trestní sazba v základní skutkové podstatě, kterou lze dle české úpravy za tento trestný čin uložit, tedy trest odnětí svobody v délce trvání nepřevyšující jeden rok, v Evropě poměrně běžná, stejná maximální doba trestu odnětí svobody je v případě základní skutkové podstaty stanovena např. na Slovensku, v Německu, Chorvatsku či Norsku, v případě Francie je sazba stanovena dokonce ještě níže, a to na dobu nepřesahující šest měsíců, je nutné poznamenat, že v případě těchto států jsou požadavky na obsah výhrůžky benevolentnější, než v případě úpravy české. V případě hrozby např. usmrcením, bývá trestní sazba vyšší, než je tomu v České republice. Naopak bychom si mohli vzít příklad z některých evropských států, kdy je již v základní skutkové podstatě stanovena trestní sankce vyšší než v případě České republiky. Tak je tomu na příklad v Polsku, Finsku či Španělsku.

Vyšší trestní sazba pachateli také hrozila již v případě první úpravy československého trestního práva recipovaného z dob Rakousko-Uherska, jak bylo pojednáno v části první této práce. V případě kvalifikované skutkové podstaty byla trestní sazba dokonce stanovena na jeden rok až pět let odnětí svobody. Odsouzený byl zařazen do těžkého žaláře, tedy do přísnějšího stupně vězení, což také vypovídá o tom, jak závažně byl tento trestný čin vnímán již za doby první republiky.

Skutečnost, že je možné pachateli uložit pouze velmi nízký trest, je spojena také s problematikou uvalení vazby.

Nízká trestní sazba trestu odnětí svobody, kterou lze pachateli za spáchání přečinu nebezpečného vyhrožování, uložit v praxi vede také k tomu, že pachatelům je nejčastěji ukládán pouhý nepodmíněný trest odnětí svobody, což se může jevit poněkud nespravedlivé vzhledem k závažnosti činu a možnému dopadu na poškozeného.

Domnívám se, že zvýšení trestní sazby trestu odnětí svobody by mělo být na místě.

Dále si myslím, že by bylo vhodné zvážit inspiraci dalšími státy ohledně vyhrožování i dalšími delikty, nikoli pouze usmrcením, způsobením těžké újmy na zdraví nebo způsobením jiné těžké újmy. V úvahu by mohlo také připadat zavedení trestní odpovědnosti za vyhrožování jakýmkoli trestným činem, případně určitý kompromis, na příklad vyhrožování spáchání jakéhokoli zločinu, případně rozšíření obsahu výhrůžky na spáchání dalších trestných činů, zejména na vyhrožování spáchání trestného činu ublížení na zdraví podle § 146 trestního zákoníku.

Další možností by bylo zavedení jiné základní skutkové podstaty, kdy obsahem výhrůžky by byly některé méně závažné trestné činy a výhrůžka usmrcením, těžkou újmou na zdraví či jinou těžkou újmou by poté mohla být pojímána jako kvalifikovaná skutková podstata.

Jako problém se mi také jeví velmi tenká hranice mezi přečinem nebezpečného vyhrožování a spáchání „pouhého“ přestupky, kdy při uplatnění subsidiarity trestní represe pachatel unikne trestněprávnímu postihu. Tuto situaci by dle mého názoru vyřešilo právě zpřísnění okruhu trestných činů, za které lze pachatele potrestat v rámci trestního práva.

Dále by bylo možné upřesnit přímo v rámci úpravy trestného činu nebezpečného vyhrožování pojem „*jiná těžká újma*“. V případě takového obecného pojmu pachatel v některých případech nemůže být jistě přesvědčen, zda jeho jednání může naplnit skutkovou podstatu trestného činu nebezpečného vyhrožování, toto je ponecháno na uvážení soudu, ačkoli judikaturu v tomto ohledu považuji za adekvátní a konsistentní. Obecnost takového pojmu ovšem může být teoreticky v rozporu s principem právní jistoty.

Také by bylo možné zamyslet se nad zakotvením vyhrožování způsobením újmy osobě blízké explicitně do ustanovení upravujícího nebezpečné vyhrožování. Ačkoli judikatura k takovému závěru již dospěla a spatřuje ji pod pojmem „*jiné těžké újmy*“, ve spoustě jiných států je toto výslovně zakotveno, což považuji za správné.

Závěr

Tato práce se zabývala trestným činem nebezpečného vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku.

Cílem práce bylo představit rozbor trestného činu nebezpečného vyhrožování, čemuž jsem se věnovala v 7 částech této práce. Záměrem bylo také posoudit úpravu v České republice, a tu následně porovnat s právními úpravami některých států. Pro tyto účely se práce zabývala úpravou v Polsku, Rakousku, Německu, na Slovensku, a okrajově také úpravou ve Švédsku, Chorvatsku, Norsku, Finsku Francouzsku, Španělsku, Rumunsku či Rusku.

V průběhu práce bylo pojednáno nejdříve o historii nebezpečného vyhrožování, kdy jsem se krátce zmínila o počátcích úpravy nebezpečného vyhrožování, a poté podrobněji pojednala o vývoji nejdříve v Československu a následně v České republice. Tomuto se věnovala první část práce.

Druhá část práce se věnovala vymezení některých obecných pojmů, jejichž vymezení je klíčové pro následnou aplikaci na trestný čin nebezpečného vyhrožování. Vymezen byl zejména samotný pojem trestného činu a jeho znaky.

Třetí část tvořila základ práce, kdy jsem se věnovala samotnému vymezení pojmu trestného činu nebezpečného vyhrožování. V této části jsem tento trestný čin z různých hledisek charakterizovala a vymezila jeho skutkovou podstatu a její jednotlivé znaky, tedy objekt, objektivní stránku, subjekt a subjektivní stránku. Věnovala jsem se důkladně jak základní, tak kvalifikované skutkové podstatě tohoto trestného činu. Pachatele jsem vymezila jako fyzickou osobu včetně mladistvého, tak i pachatele jako právnickou osobu. Dále jsem vymezila pojem důvodné obavy, který je v případě přečinu nebezpečného vyhrožování klíčový, a to zejména s ohledem na judikaturu Nejvyššího soudu.

Ve čtvrté části jsem pokračovala vymezením vztahu tohoto přečinu k jiným trestným činům, zabývala se možnostmi či nemožnostmi jejich souběhu a zaměřila se také na vyhrožování jako přestupku proti občanskému soužití podle § 7 zákona č. 251/2016 Sb., o některých přestupcích, ve znění pozdějších předpisů, a odlišila jej od trestného činu nebezpečného vyhrožování.

V páté části práce jsem se zabývala trestními sankcemi, které lze za trestný čin nebezpečného vyhrožování uložit. Nejdříve jsem vymezila jednotlivé pojmy, jako jsou trestní sankce, rozčlenila je na tresty a ochranná opatření a pojednala o nich v obecné rovině, dále jsem se věnovala tomu, které trestní sankce lze za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování uložit.

Šestá část práce se zaměřuje na srovnání české úpravy s právními úpravami zahraničními. Pro tyto účely jsem se zaměřila zejména na právní úpravy sousedních států České republiky, tj. Polska, Slovenska, Německa a Rakouska, zvláštní důraz jsem kladla na úpravu polskou, kde je zohledněna také judikatura polských soudů. Kromě těchto států jsou příkladmo a obecně zmíněny také úpravy některých dalších států. Cílem bylo vyvodit ze srovnání možnosti, kterými by se Česká republika mohla inspirovat ve své vlastní úpravě.

Sedmá a poslední část práce se zabývá návrhy, kterými by se Česká republika mohla inspirovat se zohledněním předchozích částí práce, zejména části šesté. Důraz je kladen na fakt, že sankce, které lze v České republice za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování uložit, jsou velmi nízké. S ohledem zejména na tuto skutečnost jsem se zamyslela nad tím, co by bylo možné v české úpravě změnit, proč a jakým způsobem.

Seznam použitých zdrojů

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

ČÍRTKOVÁ, L. *Moderní psychologie pro právníky*. 1. vydání. Praha: Grada Publishing, 2008, 53 s. ISBN 978-80-247-2207-8.

DRAŠTÍK, A.; FREMR, R.; DURDÍK, T., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-790-4.

DRAŠTÍK, A., FENYK, J. a kol. *Trestní řád. Komentář. I. díl*. Praha: Wolters Kluwer ČR, a.s., 2017. ISBN 978-80-7552-600-7.

JELÍNEK, J. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 3. přepracované a aktualizované vydání*. Praha: Linde Praha, a. s. – Právnické a ekonomické nakladatelství a knihkupectví Bohumily Hořinkové a Jana Tuláčka, 2008. ISBN 978-80-7201-696-9.

JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní právo hmotné. Obecná část. Zvláštní část. 7. vydání*. Praha: Leges, 2019, ISBN 978-80-7502-380-3.

JELÍNEK, J. a kol.: *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. 8. vydání. Praha: Leges, 2020. ISBN 978-80-7502-395-7.

KOPECKÝ, M. *Správní právo. Obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2019. ISBN 978-80-7400-727-9.

KRATOCHVÍL, V. a kol. *Kurs trestního práva. Trestní právo hmotné. Obecná část*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-042-3.

KRATOCHVÍL, V. a kol. *Trestní právo hmotné. Obecná část*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2012, ISBN 978-80-7179-082-2.

NOVOTNÝ, F. a kol. *Trestní právo hmotné*. 4. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2017. ISBN 978-80-7380-651-4.

PRÁŠKOVÁ, H. *Nové přestupkové právo*. Praha: Leges, 2017. ISBN 978-80-7502-221-9.

RYCHETSKÝ, P.; LANGÁŠEK, T.; HERC, T.; MLSNA, P.; a kol. *Ústava České republiky. Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky. Komentář*. Praha: Wolters Kluwer, a.s., 2015. ISBN 978-80-7478-809-3.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní odpovědnost právnických osob. Komentář*. 2. vydání. Praha : C. H. Beck, 2018. ISBN 978-80-7400-592-3.

ŠÁMAL, P. a kol. *Trestní zákoník II. § 140 až 421. Komentář*. 1. vydání. Praha : C. H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-178-9.

ŠÁMAL, P., GRIVNA, T., BOHUSLAV, L., NOVOTNÝ, O., HERCZEG, J. VANDUCHOVÁ, M. a kol. *Trestní právo hmotné*. 9. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2022. ISBN 978-80-7598-764-8.

ŠÁMAL, P., PÚRY, F., RIZMAN, S. *Trestní zákon. Komentář. II. Díl. 6., doplněné a přepracované vydání.* Praha: C. H. Beck, 2004. ISBN 80-7179-896-7.

ŠÁMAL, P. VÁLKOVÁ, H. SOTOLÁŘ, A. HRUŠÁKOVÁ, M. ŠÁMALOVÁ, M. *Zákon o soudnictví ve věcech mládeže. Komentář. 3. vydání.* Praha : C. H. Beck, 2011. ISBN: 978-80-7400-350-9.

ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. § 1 až 204. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN 978-80-7400-807-8.

ŠČERBA, F. a kol. *Trestní zákoník. Komentář. 1. vydání. § 205 až 421.* Praha: C. H. Beck, 2020. ISBN: 978-80-7400-807-8.

VANTUCH, P. *Trestní zákoník s komentářem. 1. vydání.* Praha: Nakladatelství ANAG, 2011, ISBN 978-80-7263-677-8.

ZAHRANIČNÍ LITERAURA

ČENTÉŠ, J. a kol. *Trestý zákon. Velký komentár. 5. aktualizované vydání.* Žilina: Eurókodex s. r. o., 2020. ISBN 978-80-8155-096-6.

DASZKIEWICZ-PALUSZYŃSKA, K. *Groźba w polskim prawie karnym.* Państwowe Wydawnictwo Naukowe: Warszawa, 1958.

FABRIZY, E., E. *Strafgesetzbuch. StGB. Samt ausgewählten Nebengesetzen. Kurzkommentar.* Wien: MANZ'Sche Verlags- und Universitätsbuchhandlung GmbH, 2010. ISBN 978-3-214-08648-.

GARDOCKI, L. *Prawo karne.* Wydawnictwo C. H. Beck. Warszawa, 2005. ISBN 83-7387-883-1.

KLÁTIK, J. a kol. *Trestné právo hmotné. Osobitná časť.* Plzeň: Aleš Čeněk, 2018. ISBN 978-80-7380-726-9.

LAUFHÜTTE, H., W., RISSING-VAN SAAN, R., TIEDEMANN, K. *Strafgesetzbuch. Leipziger Kommentar. Siebenter Band. 12. nově upravené vydání.* Berlin: Walter de Gruyter GmbH, 2015. ISBN 978-3-11-037497.

MAREK, A. *Prawo karne.* Wyd. 6., Warszawa, C. H. Beck, 2005, Nb. ISBN 83-7387-575-1.

WĄSEK, A. *Komentarz, KK – Część szczególna, t. I, wyd. 3, Warszawa 2006.* ISBN 83-7378-980-3.

PRÁVNÍ PŘEDPISY

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Ústavní zákon č. 2/1993 Sb., usnesení předsednictva České národní rady o vyhlášení Listiny základních práv a svobod jako součástí ústavního pořádku České republiky, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 117/1852 Ř. z., o zločinech, přečinech a přestupcích, ve znění předpisů jej měnících a doplňujících ke dni 1. 1. 1927.

Zákon č. 11/1918 Sb., o zřízení samostatného státu československého.

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 56/1965 Sb., kterým se mění a doplňuje trestní zákon č. 140/1961 Sb.

Zákon č. 66/1986 Sb., o umělém přerušení těhotenství, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže), ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 306/2009 Sb., kterým se mění zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, a některé další zákony.

Zákon č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti právnických osob a řízení proti nim, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů).

Zákon č. 250/2016 Sb., o odpovědnosti za přestupky a řízení o nich, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 254/2019 Sb., o znalcích, znaleckých kancelářích a znaleckých ústavech, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 354/2019 Sb., o soudních tlumočnících a soudních překladatelích, ve znění pozdějších předpisů.

Zákon č. 220/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě a o změně zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů a zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí (zákon o Probační a mediační službě), ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony.

ZAHRANIČNÍ PRÁVNÍ PŘEDPISY

Trestní zákoník Finské republiky ze dne 19. 12. 1889, *Rikoslaki*, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Francouzské republiky ze dne 22. 7. 1992, *Code pénal*, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Chorvatské republiky ze dne 21. 11. 2011, *Kazneni zakon*, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Německé spolkové republiky ze dne 15. 5. 1871, *Strafgesetzbuch (StGB)*, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Norského království ze dne 22. 5. 1902, *Lov om straff (straffeloven)*, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Polské republiky ze dne 19. dubna 1969. Kodeks karny. Dz.U. 1969 nr 13 poz. 94, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Polské republiky ze dne 6. června 1997 r. Kodeks karny. Dz.U. 1997 nr 88 poz. 553, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Rakouské republiky ze dne 23. 1. 1974, *Strafgesetzbuch (StGB)*, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Rumunska ze dne 24. 7. 2009, *Codul penal al României*, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Ruské federace ze dne 24. 5. 1996, *Уголовный кодекс РФ (УК РФ)*, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Slovenské republiky ze dne 20. května 2005. Zákon č. 300/2005 Z. z., trestný zákon, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Španělského království ze dne 23. 11. 1995, *Código Penal*, ve znění pozdějších předpisů.

Trestní zákoník Švédského království ze dne 21. 12. 1962, *Brottsbalken*, ve znění pozdějších předpisů. Kapitola IV.

SOUDNÍ ROZHODNUTÍ

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Československé republiky ze dne 9. 4. 1937, sp. zn. Zm II 125/37.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 18.12.1989, sp. zn. 1 Tz 45/89.

Stanovisko pléna NS ze dne 2. 7. 1965, sp. zn. Pls 5/65.

Stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu České republiky ze dne 30. 1. 2013, sp. zn. Tpjn 301/2012.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 1968, sp. zn. 7 Tz 64/68.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2007, sp. zn. 8 Tdo 482/2007.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2010, sp. zn. 4 Tdo 245/2010.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 3. 2011, sp. zn. 8 Tdo 282/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2011, sp. zn. 6 Tdo 839/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2012, sp. zn. 7 Tdo 1524/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 5. 2012, sp. zn. 6 Tdo 516/2012.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2012, sp. zn. 11 Tdo 1672/2011.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2012, sp. zn. 7 Tdo 902/2012.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20.11.2013, sp. zn. 8 Tdo 1256/2013.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 2. 2014, sp. zn. 6 Tdo 122/2014.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 4. 2014, sp. zn. 7 Tdo 476/2014.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2014, sp. zn. 6 Tdo 244/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 8. 2014, sp. zn. 4 Tdo 932/2014.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 10. 2014, sp. zn. 3 Tdo 1360/2014.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 7 Tdo 1298/2014.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 3. 2015, sp. zn. 7 Tdo 149/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 9. 2015, sp. zn. 6 Tdo 193/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2015, sp. zn. 3 Tdo 1229/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 10. 2015, sp. zn. 6 Tdo 1062/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2015, sp. zn. 7 Tdo 1178/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 1. 2016, sp. zn. 3 Tdo 1450/2015.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 4. 2016, sp. zn. 5 Tdo 314/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 5. 2016, sp. zn. 7 Tdo 498/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2016, sp. zn. 8 Tdo 510/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2016, sp.zn. 7 Tdo 1000/2016

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 8. 2016, sp. zn. 7 Tdo 1019/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2017, sp. zn. 6 Tdo 87/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. 3 Tdo 89/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. 8 Tdo 94/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 22. 3. 2017. sp. zn. 8 Tdo 1781/2016.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2017, sp. zn. 3 Tdo 243/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 4. 2017, sp. zn. 6 Tdo 419/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 16. 8. 2017, sp. zn. 3 Tdo 961/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 7. 9. 2017, sp. zn. 4 Tdo 555/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017, sp. zn. 8 Tdo 116/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 10. 2017, sp. zn. 3 Tdo 776/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 1. 2018, sp. zn. 8 Tdo 1431/2017.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2018, sp. zn. 7 Tdo 296/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2018, sp. zn. 3 Tdo, 382/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 11. 7. 2018, sp. zn. 4 Tdo 826/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 9. 2018, sp. zn. 3 Tdo 1058/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 9. 2018, sp. zn. 8 Tdo 972/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2018, sp. zn. 8 Tdo 1057/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 10. 2018, sp. zn. 8 Tdo 1199/2018.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 11. 2018, sp. zn. 4 Tdo 1416/2018

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 13. 3. 2019, sp. zn. 8 Tdo 236/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 3. 2019, sp. zn. 4 Tdo 229/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 10. 2019, sp. zn. 4 Tdo 1289/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 12. 2. 2020, sp. zn. 7 Tdo 59/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 2. 2020, sp. zn. 11 Tdo 1539/2019.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 3. 3. 2020, sp. zn. 7 Tdo 141/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 8 Tdo 573/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 7. 2020, sp. zn. 3 Tdo 722/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 9. 2020, sp. zn. 7 Tdo 909/2020

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 2020, sp. zn. 7 Tdo 928/2020.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 8. 2021, sp. zn. 6 Tdo 868/2021.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 8 Tdo 949/2021.

ZAHRANIČNÍ SOUDNÍ ROZHODNUTÍ

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Polské republiky ze dne 24. srpna 1987, sp. zn. KR 225/87.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Polské republiky ze dne 17. května 1997, sp. zn. II KKN 171/96.

Rozhodnutí Nejvyššího soudu Polské republiky ze dne 21. ledna 1998, sp. zn. V KKN 19/97.

Rozsudek Okresního soudu v Środzie Śląskiej ze dne 17. prosince 2013, sp. zn. II K 84/13.

Rozsudek Okresního soudu v Środzie Śląskiej ze dne 21. srpna 2014, sp. zn. VII K 696/13.

Rozsudek Okresního soudu v Lubaniu ze dne 19. září 2014, sp. zn. IIK 679/13.

Rozsudek Okresního soudu Poznań-Nowe Miasto i Wilda v Poznaniu ze dne 30. července 2015, sp. zn. VI K 665/15.

Rozsudek Okresního soudu v Kielcach ze dne 16. května 2016 r., Sygn. akt II K 455/16.

Rozsudek Okresního soudu v Tczewie ze dne 5. prosince 2016, sp. zn. II K 441/16.

Rozsudek Okresního soudu hlavního města Varšavy ve Varšavě ze dne 12. ledna 2017, sp. zn. IV K 444/15.

Rozsudek Okresního soudu Gdańsk-Południe v Gdańsku ze dne 28. března 2017, sp. zn. X K 514/15.

Rozsudek Okresního soudu v Toruniu ze dne 18. prosince 2017, sp. zn. II K 1164/17.

OSTATNÍ

Důvodová zpráva k zákonu č. 134/2002 Sb., kterým se mění zákon č. 140/1961 Sb., trestní zákon, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění pozdějších předpisů.

Důvodová zpráva k zákonu č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

Sdělení č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte.

Sdělení č. 209/1992 Sb., o sjednání Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Protokolů na tuto Úmluvu navazujících.

Abstrakt

Trestný čin nebezpečného vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku

Tématem této diplomové práce je trestný čin nebezpečného vyhrožování podle § 353 trestního zákoníku. Práce, která je uspořádaná do sedmi částí, se zaměřuje na ucelené představení této tematiky a poskytuje vhled do judikatury a do právní úpravy v jiných státech.

První část popisuje vývoj úpravy trestného činu nebezpečného vyhrožování, nejdříve s krátkou zmínkou raných počátků, na kterou navazuje podrobnější úprava v České, resp. Československé republice.

Druhá část práce je zaměřena na obecné pojmy trestního práva, zejména na pojem trestného činu. Cílem této části je představit základní vymezení klíčových pojmů, se kterými je dále pracováno v třetí části práce.

Třetí část, která je meritem této práce, se věnuje již samotné úpravě tohoto trestného činu, zařazení v rámci trestního zákona, mezinárodním a ústavním souvislostem a jeho detailní charakteristice. Zohledněna je také rozhodovací praxe českých soudů, zejména ohledně otázek týkajících se vzbuzení důvodné obavy.

Část čtvrtá se věnuje vztahu trestného činu nebezpečného vyhrožování k jiným trestným činům, zejména možnosti jejich souběhu, a dále vztahu k přestupkům.

Pátá část práce je zaměřena na trestní sankce, které lze za spáchání trestného činu uložit, a to nejdříve obecně, a následně se zaměřením na to, který trest či ochranné opatření je možné za spáchání trestného činu nebezpečného vyhrožování uložit.

Šestá část práce se věnuje komparaci české právní úpravy s právními úpravami dalších států, a to zejména se zaměřením na polskou úpravu, kde je pojednáno i o judikatuře polských soudů. Dále je podrobněji rozebrána úprava u dalších sousedících států s Českou republikou, a to se Slovenskem, Německem a Rakouskem. V neposlední řadě jsou zmíněny úpravy některých dalších vybraných států.

Poslední část práce je věnována návrhům *de lege ferenda*.

Klíčová slova: nebezpečné vyhrožování, důvodná obava, trestný čin

Abstract

The criminal offence of dangerous threatening under Section 353 of the Criminal Code

The topic of this diploma thesis is the offence of dangerous threatening pursuant to Section 353 of the Criminal Code. The thesis, which is divided into seven parts, focuses on a comprehensive presentation of this topic and provides an insight into the jurisprudence and the legislation in other states.

The first part describes the historical development of the crime of dangerous threatening, first with a brief mention of the early beginnings, which is followed by a more detailed regulation in the Czech Republic and Czechoslovak Republic.

The second part of the thesis is focused on the general concepts of criminal law, especially on the concept of a criminal offence. The aim of this part is to present the basic definition of key concepts, which are further worked on in the third part of the thesis.

The third part, which is the main part of this Master thesis, is devoted to the regulation of this criminal offence, its classification within the criminal law, international and constitutional context and its detailed characteristics. The Czech court case law is also taken into account, especially with regard to questions related to the arousing of legitimate concern.

The fourth part is devoted to the relationship of the crime of dangerous threatening to other crimes, especially the possibility of their concurrence, and further to the relationship to offences.

The fifth part of the thesis is focused on the sanctions that can be imposed for the commission of a crime, first in general, and then with a focus on which punishment or protective measures can be imposed for the commission of the crime of dangerous threatening.

The sixth part is devoted to the comparison of the Czech legislation with the legislation of other countries, especially with a focus on the Polish legislation, where the jurisprudence of the Polish courts is also discussed. Furthermore, the legislation of other neighboring states with the Czech Republic, namely Slovakia, Germany and Austria, is analyzed in more detail. Last but not least, the legislation of some other selected states are mentioned.

The last part of the work is devoted to proposals *de lege ferenda*.

Key words: dangerous threatening, legitimate concern, criminal offence